

BIJDRAGE VAN DE FEDERALE OVERHEIDSDIENSTEN AAN EEN DUURZAME ONTWIKKELING

Rapport van de Leden van ICDO
(2004 - 2012)

Goedgekeurd door de Interdepartementale Commissie voor Duurzame
Ontwikkeling (ICDO) op 10 december 2015

Inhoudstafel

1. Voorwoord

2. Inleiding

- 2.1. De herziening van het regelgevend kader
- 2.2. De verlenging van de geldigheidsduur van het lopende plan
- 2.3. De inhoud van het verslag van de leden van de ICDO
- 2.4. Een gemeenschappelijke methodologische aanpak
- 2.5. Algemene statistieken

3. Panorama van de acties van het 2de FPDO en interviews

4. Rapporten van de federale overheidsdiensten, leden van de ICDO

- 4.1. FOD Kanselarij van de Eerste Minister
- 4.2. FOD Personeel en Organisatie
- 4.3. FOD Binnenlandse Zaken
- 4.4. FOD Financiën
- 4.5. FOD Mobiliteit en Vervoer
- 4.6. FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
- 4.7. FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
- 4.8. FOD Justitie
- 4.9. FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie
- 4.10. Ministerie van Defensie
- 4.11. POD Sociale Integratie
- 4.12. POD Wetenschapsbeleid
- 4.13. FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
- 4.14. FOD Sociale Zekerheid
- 4.15. POD Consumentenbescherming
- 4.16. POD Duurzame Ontwikkeling

5. Lijst met afkortingen

1. Voorwoord

De leden van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling stellen in dit verslag de balans voor van de uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling (FPDO) sinds 2004. Het gaat dus om een heel lange periode voor een plan, maar dit is omwille van diverse wetswijzigingen inzake de coördinatie van het federale beleid duurzame ontwikkeling.

Tot in 2009 brachten de leden van de ICDO jaarlijks verslag uit. Ze stelden de stand van zaken voor van de uitvoering van het FPDO binnen elke federale overheidsdienst. Sinds de herziening van de wet in 2010 werd het rapporteringsproces verlicht: de vertegenwoordigers van de federale overheidsdiensten binnen de ICDO worden verzocht één verslag per cyclus te publiceren, dus om de vijf jaar. In dit verslag wordt dus een monitoring van het FPDO voorgesteld, die als basis dient voor het federaal verslag over duurzame ontwikkeling van het Federaal Planbureau om een externe evaluatie uit te voeren van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling.

Dat verslag, dat vóór de goedkeuring van het volgende plan wordt gepubliceerd, moet het middenveld en de politieke beleidsmakers ook informatie verschaffen voor de voorbereiding van het volgende plan.

Het overgrote deel van de informatie had niet kunnen worden ingezameld zonder de hulp van de leden van de ICDO en hun collega's binnen de federale departementen, waarvoor onze oprechte dank. We hebben geprobeerd deze informatie op een toegankelijke manier

voor te stellen aan de hand van een synthese met enkele interviews. We hopen dat u hier de nodige informatie vindt die de meerwaarde van een federaal beleid inzake duurzame ontwikkeling aantoont.

Dieter Vander Beke,
Voorzitter van de ICDO

2. Inleiding

Om de aard van dit verslag te bepalen, moeten we kort stilstaan bij een aantal contextuele elementen. De aard van het verslag van de leden van de ICDO is namelijk geëvolueerd, net als het plan op basis waarvan dit verslag moet worden opgesteld. Daarnaast is ook de regelgevende context inzake duurzame ontwikkeling geëvolueerd.

2.1. De herziening van het regelgevend kader

Bij de wet van 30 juli 2010 werden een aantal wijzigingen aangebracht aan de wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling.

- De Langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling werd ingevoerd. Deze visie overkoepelt de cyclus van de plannen en verslagen. Ze werd goedgekeurd door de federale regering in de vorm van een koninklijk besluit van 18 juli 2013;
- De evaluatie van de gevolgen voor de duurzame ontwikkeling werd wettelijk verankerd. Sinds 01/01/2014 is de DOEB opgenomen in de regelgevingsimpactanalyse (www.veroeenvoudiging.be);
- De samenstelling van de ICDO werd herzien: het zijn niet langer de leden van de regeringen die erin vertegenwoordigd zijn, maar enkel vertegenwoordigers van de verschillende federale overheidsdiensten. Bovendien zijn de vertegenwoordigers van de deelgebieden ook lid van de ICDO;

- Het rapporteringssysteem is gewijzigd. Voortaan “zijn de leden gehouden om achttien maanden voor het einde van de looptijd van het plan een rapport uit te brengen over het beleid inzake duurzame ontwikkeling en over de uitvoering van het plan in de federale administraties en publieke instellingen die zij vertegenwoordigen. Ze vermelden in dit rapport tevens de wijze waarop het plan zal worden uitgevoerd gedurende de resterende planperiode.” (art.16 §2).

Bij de wet van 15 januari 2014 werd ook het volgende voorzien: “Elk nieuw plan wordt vastgesteld binnen de twaalf maanden na de installatie van een regering als gevolg van de volledige hernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers. [...] Elk lopend plan blijft geldig tot de vaststelling van het nieuwe plan.” (art. 6).

Dit verslag wil dus aan die verplichtingen voldoen: het voorstellen van de bijdrage van de leden van de ICDO aan het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling en aan de realisatie van het plan.

2.2. De verlenging van de geldigheidsduur van het lopende plan

Het tweede federaal plan inzake duurzame ontwikkeling werd in 2004 goedgekeurd. In dit verslag worden hoofdzakelijk de maatregelen van dat plan opgevolgd. De ICDO heeft in 2005 echter ook beslist om de opvolging van een aantal maatregelen van het eerste federaal plan inzake duurzame ontwikkeling voort te zetten. U vindt dus informatie hierover in de verslagen van de leden.

Het is bovendien belangrijk op te merken dat de geldigheidsduur van het tweede plan werd verlengd tot de goedkeuring van het volgende plan, om te vermijden dat de plannings- en rapporteringscyclus verbroken wordt.

Gelet op de duur van de gedekte periode heeft de ICDO echter beslist om de rapportering over het tweede federale plan stop te zetten bij de bestaande situatie in 2012. De redenen daarvoor zijn veelvuldig:

- In 2009 werd een derde voorontwerpplan voorbereid en aan een volksraadpleging onderworpen. Het is echter nooit in een ontwerpplan kunnen worden omgezet omdat er geen politiek akkoord was. De ICDO heeft vervolgens in 2011 vastgesteld dat de voorgestelde maatregelen achterhaald waren of in de planning van de federale overheidsdiensten waren opgenomen.
- Bijgevolg werd beslist om de duur van het lopende plan te verlengen en het werk van de ICDO toe te spitsen op de voorbereiding van de federale strategische langetermijnvisie (LTV) voor duurzame ontwikkeling, omdat die visie het plan overkoepelt doordat er doelstellingen voor 2050 in worden voorgesteld.
- Gelet op de duur van de gedekte periode heeft de ICDO beslist om de jaarlijkse opvolging van de uitvoering van het lopende plan in 2012 stop te zetten en de verantwoordelijkheid voor de opvolging aan elke federale administratie toe te kennen.

- Bijgevolg heeft de regering in 2013 beslist om de duur van het plan te koppelen aan die van de legislatuur. Het voorontwerpplan in voorbereiding werd dus uitgesteld tot de volgende regering en de ICDO heeft op 2 februari 2015 een nieuw voorontwerpplan aan de regering voorgesteld.

2.3. De inhoud van het verslag van de leden van de ICDO

Zoals de wet bepaalt, moet de bijdrage van de federale overheidsdiensten aan het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling en aan de uitvoering van het federaal plan voor duurzame ontwikkeling hier worden voorgesteld.

Om de toegang tot de informatie te vergemakkelijken, heeft het secretariaat van de ICDO ook voorgesteld om de oefening aan te vullen met een overzicht van de realisaties om de concrete realisaties van het tweede FPDO samen te vatten. In interviews worden bovendien bepaalde maatregelen verduidelijkt en wordt de meerwaarde ervan aangetoond.

Dankzij de samenwerking van de Taskforce Duurzame Ontwikkeling van het Federaal Planbureau (TFDO – FPB) kunnen we ook voor het eerst grafieken voorstellen met het stadium van de uitvoering van de diverse maatregelen van het plan. De bedoeling is niet de publicaties voorzien door het Federaal Planbureau in het kader van de door de wet van 5 mei 1997 toevertrouwde opdrachten te vervangen, maar wel de coherentie tussen onze publicaties over de opvolging van het plan te verzekeren. Ingevolge gezamenlijke voorbereidende werkzaamheden in 2004 werd de huidige methodologie door het FPB voorgesteld op basis van de gegevens van de ICDO en de overheidsdiensten, waarbij wordt gezocht naar actieve bijkomende informatie met de hulp van het ICDO-secretariaat.

2.4. Een gemeenschappelijke methodologische aanpak

In 2012 hebben de ICDO en de TFDO-FPB een gezamenlijke aanpak afgesproken voor de opvolging en evaluatie van de uitvoering van de plannen. Zo zal het mogelijk zijn jaarlijks een diagnose te publiceren over de uitvoering van het plan, op basis van de door de FOD's ingezamelde informatie die door het secretariaat is gevalideerd, in samenwerking met de TFDO van het FPB.

Er werden verschillende uitvoeringsstadia bepaald om de coherentie van de oefeningen te verzekeren:

1. Voorbereiding: keuze van de kalender, de instrumenten en de tussentijdse doelstellingen. Deze stap duurt tot op het moment dat de doelstellingen en instrumenten zijn gekozen en bv. klaar zijn om een in een regelgevende tekst te worden opgenomen.
2. Uitvoering: formulering, goedkeuring en publicatie van de maatregelen, verloop van de uitvoering (uitvoeringsbesluiten, lancering van de overheidsopdrachten etc.).
3. Monitoring: opvolging en controle van de genomen beslissing, inzameling van gegevens over de uitvoering, wat eventueel leidt tot aanpassingen en in voorkomend geval tot een wetenschappelijke evaluatie met als doel het beleid richting te geven, door advies te geven over het ontwerp en de opvolging ervan.
4. Zonder gevolg: categorie van maatregelen waarvoor geen uitvoeringsinitiatieven werden genomen.
5. Achterhaald: categorie van achterhaalde maatregelen door nieuwe beslissingen (geregionaliseerde maatregelen of maatregelen die op andere beleidsniveaus zijn genomen, andere maatregelen met dezelfde doelstelling etc.).
6. Niet-gedocumenteerd: categorie van maatregelen waarover geen verslag is opgemaakt en waarover geen informatie beschikbaar is. Wanneer er foute informatie is meegedeeld over bepaalde maatregelen, werden die maatregelen ook in deze categorie ingedeeld.

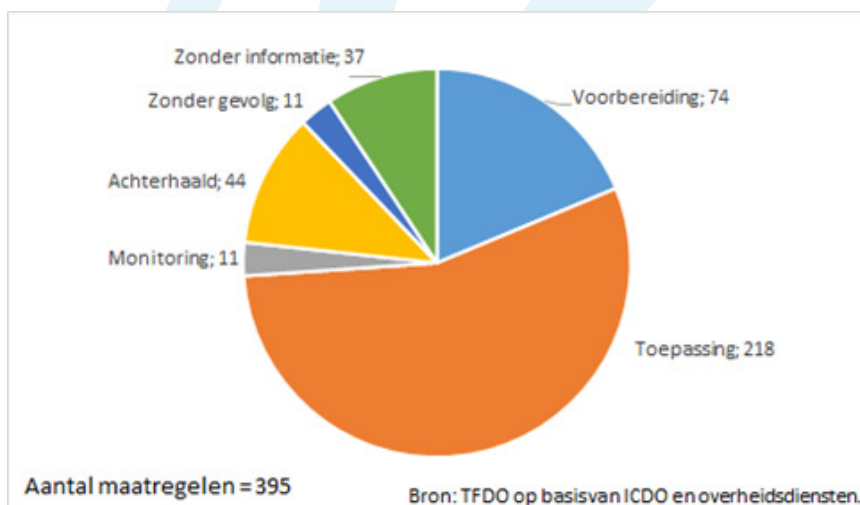
In de volgende delen van het verslag vindt u dus grafieken met de uitvoeringsstadia van de maatregelen van het plan. Hier moeten enkele verduidelijkingen worden gegeven voor een goed begrip van de meegedeelde informatie.

- Het gaat om een voorstelling van de opvolging, door de FOD's, van de maatregelen van het eerste FPDO waarvoor de Ministerraad in 2004 heeft beslist om de opvolging voort te zetten, en van de maatregelen van het FPDO 2004-2008 dat werd verlengd tot de goedkeuring van het huidige plan.
- Omwille van de voorbereiding van een nieuw plan, de nieuwe rapporteringsverplichtingen voor de leden van de ICDO (één keer per cyclus van het plan), het feit dat bepaalde maatregelen achterhaald zijn en de beperkte middelen (waaronder de sluiting van de online databank in februari 2013), wordt hier de situatie van de uitvoering tot eind 2012 voorgesteld. Bepaalde gevallen zijn dus sindsdien geëvolueerd maar er kon geen rekening meer mee worden gehouden.
- Het gaat om een synthetische voorstelling van het uitvoeringsstadium per FOD. Maar in sommige gevallen werden bepaalde maatregelen niet doeltreffend opgevolgd omdat een maatregel verkeerdelijk werd toegewezen aan een FOD of aan een ad-hoc- of tijdelijke instelling met een beperkt bestaan.
- De evaluatie van het uitvoeringsstadium wordt gerealiseerd door de TFDO op basis van de kwalitatieve en kwantitatieve informatie die door de FOD's werd geleverd sinds 2005. De methode om dit te doen is beschreven in de Federale Rapporten inzake duurzame ontwikkeling.
- Voor deze evaluatie, hebben het ICDO-secretariaat en de TFDO van het FPB vervolgens alles gecontroleerd om de interne coherentie van het verslag van de leden te verzekeren, alsook de externe coherentie ten aanzien van de publicaties van het FPB.

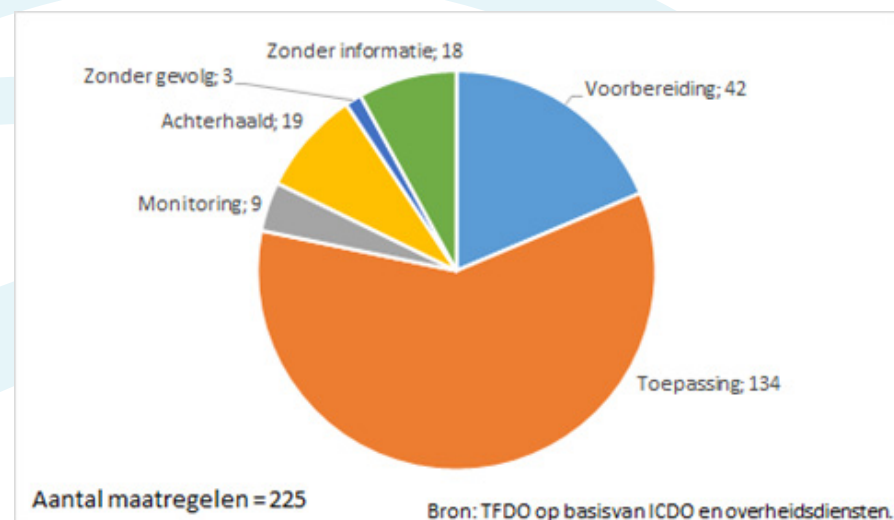
- In de gevallen waarvoor de maatregel gedeeltelijk gerealiseerd is, gaat het FPB er van uit dat het om het voorbereidingsstadium gaat (ten opzichte van de aangekondigde globale maatregel). Het is dus vooral interessant om de voorgestelde tabellen te analyseren om te weten wat al dan niet gerealiseerd is. Voor details over de uitvoering van de maatregelen kan worden verwezen naar de vorige verslagen van de ICDO en van de leden van de ICDO, alsook naar het federaal verslag over duurzame ontwikkeling van het FPB. Bovendien geven de cellen duurzame ontwikkeling via de activiteitenverslagen van de ICDO ook informatie over het beleid en de initiatieven van hun FOD op het vlak van duurzame ontwikkeling.

2.5. Algemene statistieken

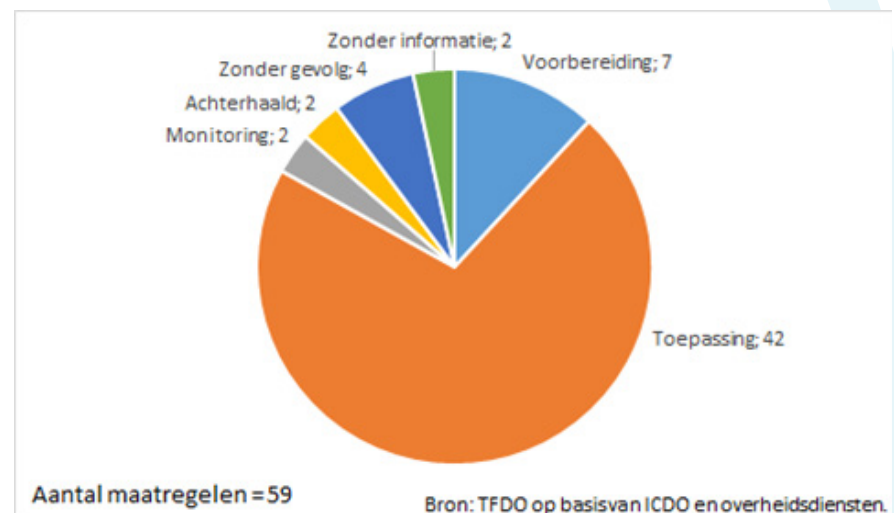
Grafiek 1 : 2012 – overzicht van de uitvoering van de 395 maatregelen vermeld in het 2de FPDO (2004-2012) en onder de individuele verantwoordelijkheid van de federale overheidsdiensten

Grafiek 2 : 2012 – overzicht van de uitvoering van de 255 maatregelen uit het 1ste FPDO (2000-2004) die verlengd werden in het 2de FPDO

Grafiek 3 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de 59 maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van ten minste twee federale overheidsdiensten

3. Panorama van de acties van het 2de FPDO en interviews

Actie 1 : Inschrijven van de doelstellingen van sociale insluiting in duurzame ontwikkeling

Beschrijving van de actie:

De regering gaat de maatregelen, voorgesteld in het Nationaal Actieplan Sociale Insluiting 2003-2005, implementeren. Bij de evaluatie moet bijzondere aandacht worden besteed aan de criteria van duurzame ontwikkeling. Deze ervaring zal worden gebruikt om het volgende Nationaal Actieplan Sociale Insluiting voor te bereiden. Daarbij zullen de transversaliteit, het langetermijnperspectief, de integratie van de pijlers van duurzame ontwikkeling en het verzorgingsbeginsel worden ontwikkeld. Het participatiebeginsel dat reeds ruim wordt toegepast, zal worden voortgezet.

Realisaties:

- Versterking van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting;
- Steun aan de jaarlijkse Europese ontmoetingen van personen die in armoede leven;
- Verbetering van het statuut van de daklozen door ruimere toekenning van de vestigingspremie en uitbreiding van de onthaalmogelijkheden;
- Rekening houden met sociale en fiscale prikkels om opvang van ouderen die afhankelijk zijn van verzorging in hun families te stimuleren;
- Maatregelen ten gunste van de jongerentewerkingstelling in de non-profitsector;
- Tegemoetkoming in de verplaatsingskosten van oudere patiënten, kankerpatiënten, en in de vervoerskosten per ziekenwagen;

- Alternatieve zorgformules voor ouderen, onder meer voor thuisverpleging;
- Ondersteuning van het engagement van verenigingen in juridische eerstelijns hulp;
- Implementatie van een solidariteitssysteem aangaande rechterlijke risico's;
- Verdere realisatie van de kost van justitie voor de rechtsonderhorigen;
- Modernisering van de wet betreffende de jeugdbescherming;
- Betere informatieverstrekking aan de slachtoffers;
- Werken aan vereenvoudiging en verstaanbaarheid van procedures / gerechtelijke stukken en terminologie met het oog op een beter begrip ervan door alle rechtzoekenden;
- Verbetering van de coördinatie tussen politie en justitie;
- Werken aan een betere definiëring van de opdrachten voorbehouden aan de diensten voor slachtofferhulp;
- Verbetering van het onthaal van de slachtoffers in de justitiehuisen, verbetering van de bemiddeling en de rechtsbijstand;
- Terbeschikkingstelling aan de OCMW's van subsidies voor de promotie van sociale, culturele en sportieve participatie en reductie van de digitale breuk;
- Coördinatie van de strijd tegen het functionele analfabetisme;
- Herwaardering van het netto-inkomen van werknemers met lage lonen door de koppeling aan de welvaart van bepaalde plafonds en bestaande inkomensdrempels, alsook bepaalde uitkeringen en sociale minima, zowel in het zelfstandigen- als het werknemersstelsel.

Gesprek met Jessica Failla van de FOD Justitie

De vereenvoudiging van de wet betreffende de jeugdbescherming draagt bij tot een verbeterde werking van justitie

De wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming heeft betrekking op de minderjarigen jonger dan 16 jaar. Hij betreft onder andere de werking van het gerechtelijk apparaat en de gespecialiseerde sociale diensten, de bevoegdheid van de jeugdrechtbank, de burgerlijke rechten van de jongeren, de maatregelen ten opzichte van de ouders, de omkadering van de delinquente minderjarigen en de plaatsings- of beschermingsmaatregelen. De wet bestaat uit een honderdtal artikelen en is in 48 jaar tijd een veertigtal keer gewijzigd.

Wat is de impact van deze maatregel?

« De FOD Justitie heeft een werkgroep opgericht die ermee belast was deze wet te verfijnen om hem duidelijker te maken », herinnert Jessica Failla zich. Jessica is attaché bij het directoraat-generaal Wetgeving, Fundamentele Rechten en Vrijheden van de FOD Justitie en maakt sinds 2009 deel uit van de werkgroep. «Dit was een heel ingewikkelde wet, met een gebrek aan structuur en duidelijkheid. De werkgroep was samengesteld uit gespecialiseerde magistraten, vertegenwoordigers van het strafrechtelijk beleid en juristen van de dienst wetgeving van de FOD Justitie. Door de vergaderingen heen bleek het noodzakelijk om deze tekst consequenter te maken om de werking van justitie inzake jeugdbescherming te verbeteren. Bijvoorbeeld: de wet bepaalt maatregelen die door de rechter of door het parket moeten worden genomen. Bij gebrek aan structuur van de tekst was dat niet duidelijk voor iedereen en leidde het tot verschillende interpretaties. De werkgroep heeft dus de tekst grondig herzien en geherstructureerd. Dankzij dit vereenvoudigingswerk is het mogelijk geweest om de criteria beter te omschrijven, met name in verband met de bevoegdheid van de rechtbanken. »

Op welke manier sluit de maatregel aan bij een beleid van duurzame ontwikkeling?

« Als de wet betreffende de jeugdbescherming duidelijker en begrijpelijker is, kunnen alle stakeholders de instrumenten voor jeugdhulpverlening, preventie en beheer van de jeugddelinquentie beter laten werken. Maar eerlijk gezegd zijn de binnen deze werkgroep uitgevoerde werkzaamheden zo moeilijk verlopen en hebben ze zoveel tijd in beslag genomen dat het werk vooral de gemeenschappen ten goede zal komen, omdat deze materie voortaan onder hun bevoegdheid valt ten gevolge van de 6de Staatshervorming. Maar ongeacht het beleidsniveau blijft een verbeterde werking van justitie gunstig voor de rechtsonderhorige en voor de samenleving in het algemeen. »

Actie 2 : Bescherming van de consument

Beschrijving van de actie:

Deze actie, die past binnen het globale kader van een consumentenbeleid, wil de zwakste consument meer en beter beschermen.

Realisaties:

- Organisatie van informatie- en sensibiliseringscampagnes met betrekking tot de problematiek van overmatige schuldenlast;
- Herziening van de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling;
- Uitwerking van een nieuw wettelijk kader om segmenteringscriteria die niet gebaseerd zijn op neutrale, objectieve en controleerbare voorwaarden bij het nemen van een verzekering te verbieden;
- Oprichting van het Tarifieringsbureau Natuurrampen;
- Actualisering van de wet van 24 maart 2003 tot instelling van de universele bankdienstverlening;
- Bescherming van de op een bankrekening gestorte bedragen;
- Voorstel van maatregelen om de toegang van consumenten tot rechtspleging te vergemakkelijken;
- Ondersteuning van alternatieve geschillen-enklachtenbehandeling;
- Oprichting van een platform voor het online oplossen van geschillen, indien er geen specifieke ombudsdienst is;
- Periodieke campagnes over ecolabels.

Actie 3 : Fatsoenlijke en betaalbare huisvesting

Beschrijving van de actie:

Betaalbare en kwaliteitsvolle woningen zijn de twee essentiële voorwaarden van een duurzaam huisvestingsbeleid. Ze vormen een centraal gegeven in de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting. Deze actie kadert in het Huisvestingsplan van de federale regering, dat betrekking heeft op het recht op fatsoenlijke huisvesting, een nieuw huisvestingsbeleid, versterking van het luik “huisvesting” in het beleid van grootsteden, sociale integratie van daklozen, en toegang tot eigendom. De actie betreft ook ondersteuning van ecoconstructie en -renovatie, alsook maatregelen ter bevordering van rationeel energieverbruik in woningen.

Realisaties:

- Versterking van het recht op fatsoenlijke huisvesting via oplegging van gezondheidsnormen;
- In evenwicht brengen van de rechten van eigenaars en huurders via betere informatie over huurcontracten (21 februari 1991);
- Herziening van de wet op de huurcontracten met het oog op verduidelijking van de regels inzake aansprakelijkheid bij bepaalde werken;
- Aanpassing van de wetgeving om de registratie van huurcontracten kosteloos te maken;
- Verbetering van de procedures voor opeising door eigenaars en/of huurders via paritaire comités;
- Uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet van 02/01/2001 tot alle kwetsbare huurders;
- Bepaling van strafrechtelijke sancties in de wet inzake mensenhandel voor eigenaars die weinig bekommerd zijn om de menselijke waardigheid;
- Toekenning van een geplafonneerde fiscale compensatie aan eigenaars die schade geleden hebben door de schuld van een oneerlijke huurder;
- Implementatie van een nieuw huisvestingsbeleid, onder meer via creatie van paritaire comités “huisvesting”: lancering van 3 proefprojecten in Charleroi, Gent en Brussel-Stad;
- Evaluatie van de vastgoedfiscaliteit om ze eenvoudiger en rechtvaardiger te maken;
- Overwegen om in de grote steden publieke eigendommen die niet in gebruik zijn en zich ertoe lenen, om te zetten in woningen;
- BTW verlaging van 6% voor de sloop en wederopbouw en voor de bouw van sociale woningen;
- In grootsteden, fiscale aanmoediging tot aankoop van een eigen woning;
- Ontwikkeling van een harmonieuze strategie met het oog op kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van de opvang van daklozen;
- Herziening van het belastingstelsel met betrekking tot vastgoed en privéwoningen;
- Onderzoek bedoeld om collectieve aankoop te vergemakkelijken.

Gesprek met Fabrizio Leiva-Ovalle van de POD Maatschappelijke Integratie

Het Winterplan beantwoordt aan een humanitaire noodsituatie

De strijd tegen dakloosheid is een van de strategische doelstellingen van de armoedebestrijdingsplannen die de POD Maatschappelijke Integratie in 2008 en 2012 opstelde. In 2004 werd de POD betrokken bij het tweede federale plan inzake duurzame ontwikkeling. Dat was meteen een eerste stap in deze richting. De dienst werd verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregel die in een “Winterplan” voorzag.

« Het Winterplan werd opgesteld om een humanitaire noodsituatie efficiënt aan te pakken », aldus Fabrizio Leiva-Ovalle, projectcoördinator bij de dienst Armoedebestrijding. « We wilden het aantal beschikbare bedden vergroten, in plaats van de mensen die bij gebrek aan plaats of vanwege hun gedrag geen slaapplekken hadden gevonden, enkel soep en dekens aan te bieden. Het is onze ambitie dat er tijdens koude periodes niemand meer sterft op straat. Er bestaan al opvangcentra maar er zijn onvoldoende plaatsen om alle daklozen elke nacht onderdak te geven, temeer daar hun aantal voortdurend aangroeit. Het plan wordt in de vijf grootste steden van het land uitgevoerd, omdat we weten dat er in de winter een uittocht van daklozen plaatsvindt naar de grote steden. »

Welke impact heeft deze maatregel op de mensen die erdoor worden geholpen?

« De levensverwachting van daklozen ligt 20 tot 25 jaar lager dan normaal. Een thuis hebben is de eerste voorwaarde om je lichamelijke en geestelijke gezondheid te verbeteren. Als mensen, zelfs maar tijdelijk, een dak boven hun hoofd krijgen, heeft dat een essentiële preventieve impact op hun gezondheid. Aan de toekenning van subsidies wordt voor de verantwoordelijken van de opvangcentra trouwens de verplichting gekoppeld om een begeleid sociaal traject aan te bieden. »

Hoe past de maatregel binnen een strategie van duurzame ontwikkeling?

« Het Winterplan is verre van de enige maatregel die in België wordt genomen om daklozen te helpen. Bij het grote publiek leeft de perceptie dat dakloos zijn een probleem is dat enkel in de winter bestaat. Terwijl net in de zomer het sterftecijfer veel hoger ligt. Naast het beheersen van noodsituaties is het beleid van de POD Maatschappelijke Integratie dus gericht op het recht op wonen voor iedereen, op basis van het concept “Housing First”. Het recht op wonen is een fundamenteel mensenrecht. Het is de eerste voorwaarde voor een succesvolle duurzame maatschappelijke integratie. Een thuis hebben beantwoordt aan 3 basisbehoeften: rechtszekerheid, sociale stabiliteit en de opbouw van de eigen identiteit.

In 2010 heeft onze POD tijdens het Belgische voorzitterschap van de EU een evenement georganiseerd dat het mogelijk heeft gemaakt tot een Europese consensus te komen over de definitie van dakloosheid. Deze definitie gaat vanzelfsprekend over mensen die op straat leven maar omvat daarnaast ook mensen die geen echte thuis hebben: krakers, mensen die tijdelijk worden opgevangen, die in een noodopvangtehuis of in een onbewoonbaar pand wonen, etc. In totaal gaat het om 18 categorieën op basis van een typologie die de naam ETHOS meekreeg. Deze consensus is van fundamenteel belang gebleken want hij ligt nu al aan de basis van intensieve acties voor de hervestiging en psychosociale begeleiding van daklozen in Europa. Onlangs nog heeft dit in België geleid tot de ondertekening van een samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid, de gewesten en de gemeenschappen voor de coördinatie van een beleid op meerdere niveaus inzake dakloosheid en thuisloosheid. »

Actie 4 : Kwaliteitsvolle banen

Beschrijving van de actie:

Deze actie is zowel gericht op de toegankelijkheid van de arbeidsmarkt als op de kwaliteit van de banen, in het bijzonder voor de meest kansarmen. Daartoe moet er gewaakt worden over de kwaliteit van het werk in al zijn dimensies. Ze stimuleert eveneens het investeren in sociale economie en non-profitsector, onder meer via vermindering van de lasten voor bijkomende banen in deze sectoren (zie ook actie 7). Ten slotte houdt de actie steun aan de ontwikkelingslanden in bij de opbouw van een economisch beleid en handelsbeleid dat afgestemd is op de ontwikkelingsdoelstellingen, bij het uitwerken van een sociale, economische en leefmilieureglementering en het versterken van hun instellingen. Daarnaast zal België Belgische bedrijven die actief zijn in het buitenland uitdrukkelijk stimuleren om de milieu-en sociale normen na te leven.

Realisaties :

- Grondige analyse van de aard en de gevolgen van een groeiend aantal conflicten tussen nieuwe sociale bewegingen, overheidsdiensten en bedrijven;
- Werken aan het respecteren, door de ondernemingen die een of andere openbare steun genieten voor investeringen in het buitenland, van een reeks van minimumnormen die essentieel zijn voor een duurzame en sociale economische activiteit;
- Formulering, op basis van een studie, van aanbevelingen om eventuele discriminaties op te heffen;

Actie 5 : De ondernemers en de agrarische wereld

Beschrijving van de actie:

De doelstelling van deze actie bestaat erin het sociale, economische, leefmilieu-en administratieve kader voor de zelfstandigen, van diegenen die de toegevoegde waarde en dus de economische rijkdom van ons land creëren, te verbeteren. Ze is ook gericht op het behoud van een dynamische en leefbare familiale agricultuur met respect voor milieu en dierenwelzijn, en ondersteunt aldus de inspanningen van de gewesten. In het kader van deze actie zullen begeleidingsmaatregelen moeten worden voorzien voor de kleine landbouwers in het zuiden, opdat ze de kwaliteitsnormen van de EU kunnen bereiken.

Realisaties :

- Beleid voor de aankoop van eerlijke producten door de federale overheidsdiensten;
- Grondige studie van de mechanismen en de dynamiek van de actoren in de productie en consumptie in het kader van de eerlijke handel;
- Steun aan onderzoek en ontwikkeling: gedeeltelijke vrijstelling van de doorstorting van bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers en belastingkrediet voor onderzoek en ontwikkeling;
- Verbetering van de werking van de Kruispuntbank van Ondernemingen en van de ondernemingsloketten: betere kwaliteit van de gegevens en van de informatie per doelgroep, modernisering van de beheersinstrumenten van het contactcenter;
- Oprichting van een nieuwe informatiecel van ondernemers binnen de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie;
- Extra steun aan sociale-economie-initiatieven en buurtdiensten;
- Goedkeuring van een wettelijk kader om eerlijkere dienstverbanden en vrijwaringsmechanismen in geval van overmacht in de agrovoedingsmiddelenketen tot stand te laten komen;
- Omzetting van Europese richtlijnen in het kader van de strijd tegen dierziekten;
- Oprichting van een crisiscel in geval van een mogelijke epidemie

Actie 6 : Blijven werken na 55 jaar

Beschrijving van de actie:

De doelstelling van deze actie bestaat in de ontwikkeling van een andere cultuur en een nieuwe sociale consensus om de tewerkstellingsgraad van 55-plussers substantieel te doen stijgen. Alle overheidsdiensten en sociale gesprekspartners moeten bij die beweging betrokken worden.

Realisaties :

- Versoepeling van het systeem van halftijds vervroegd pensioen;
- Invoering en activering van het Ervaringsfonds;
- Opstart van het CAPA-project;
- Verstrenging van de toegangsvoorwaarden tot het brugpensioen, onder meer door de vereiste anciënniteit op te trekken;
- Verplichting van outplacementmaatregelen;
- Activeringsbeleid ingeval van herstructurering;
- Hulp bij de aanwerving van uitkeringsgerechtigde volledig werklozen boven de 45 jaar;
- Toekenning van een Werkhervattingstoelage voor werklozen boven de 50 jaar;
- Toekenning van seniorvakantie aan 50-plussers die het werk hervatten en geen recht hebben op vier volledige weken jaarlijks verlof.

Actie 7 : Buurtdiensten ontwikkelen

Beschrijving van de actie:

Deze actie, gevoerd in het kader van de Nationale Conferentie Werkgelegenheid in oktober 2003, bestaat uit de creatie, via het systeem van de dienstencheques, van 25.000 bijkomende banen in buurtdiensten en 12.000 bijkomende banen in de sociale economie. De maatregel zal de gebruikers van de dienstencheques ook een betere afstemming van werk, zorgfuncties en vrije tijd toelaten (zie actie 9). Tegelijkertijd is de actie bedoeld om reflectie op te starten omtrent de uitwerking van een specifiek statuut voor gepensioneerden die vrijwilligerswerk willen doen in de sector van de sociale economie.

Realisaties:

- Ontwikkeling van buurtdiensten die tegemoetkomen aan de behoeften van ouderen;
- Inwerkingtreding van de wet en de koninklijke besluiten betreffende de rechten van vrijwilligers.

Actie 8 : Ethisch beleggen

Beschrijving van de actie:

De doelstelling van deze actie bestaat in de implementatie van een specifiek en samenhangend beleid voor toepassing van de wet van 27 februari 2002 ter bevordering van sociaal verantwoorde productie alsook van de programmawet van 8 april 2003 betreffende de invoering van sociale en ethische clausules in overheidsopdrachten. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan opvolging van de wettelijke verplichting van transparantie van pensioenfondsen.

Realisaties:

- Oprichting van een werkgroep “ethisch beleggen” in de ICDO, die vervolgens werd samengevoegd met de MVO-werkgroep;
- Behandeling van de voorstellen in het rapport van Ethibel in 2002 die effectief kunnen worden uitgevoerd;
- Raadpleging van stakeholders (bedrijfsleven, arbeid, de academische wereld en niet-gouvernementele organisaties) om het kader en het MVO-actieplan te ontwikkelen;
- Redactie van een MVO-actieplan;
- Bijzondere aandacht voor de controle van de door de bedrijven geleverde sociale, ethische en milieu-informatie;
- Organisatie van het Forum Ethibel “Onderzoek en evaluatie van de transparantieregeling in het kader van de aanvullende pensioenen en de instellingen voor collectieve belegging. Het effect van de invoering van transparantieclausules inzake het betrekken van sociale, ethische en leefmilieuaspecten bij het beheer van de middelen”, Brussel, 2009 ;
- Organisatie van de RFA-Netwerk Vlaanderen, « Rapport d'évaluation sur la gestion de l'argent public ou à caractère public sous l'angle de l'investissement socialement responsable », Brussel, 2009.

Actie 9 : Familiale zorg mogelijk maken

Beschrijving van de actie:

Gezien het belang van de opvang van zorgafhankelijke ouderen door de familie, is deze actie gericht op bevordering van deze opvang via fiscale en sociale stimulansen.

Realisaties:

- Overleg met de sociale partners over de invoering van een systeem van tijdsparen: nieuwe maatregelen inzake moederschapsverlof, vaderschapsverlof, ouderschapsverlof en adoptieverlof;
- Verbetering van het juridisch kader voor telewerken.

Actie 10 : Globale opvang verbeteren

Beschrijving van de actie:

Het medisch dossier is een essentieel werkinstrument dat enerzijds zou moeten toelaten om misbruiken te vermijden, het subsidiariteitsprincipe toe te passen, nutteloze onderzoeken te vermijden, de rol van de huisarts te versterken en anderzijds om de voorgeschiedenis van de patiënten op te volgen, zowel op persoonlijk, professioneel als op andere vlakken. Het is dus een van de essentiële assen van deze actie, die ook is bedoeld om van preventie van gezondheidsrisico's een van de hoekstenen van ons gezondheidsbeleid te maken.

Realisaties:

- Uitbreiding van de variabelen van het geïnformatiseerd medisch dossier tot de milieudeterminanten in de ruime zin;
- Oprichting van een werkgroep om de nuttige en relevante variabelen te identificeren die in het geïnformatiseerd medisch dossier moeten worden opgenomen;
- Implementatie van tools die het voor de patiënt mogelijk maken zich vlotter toegang te verschaffen tot zijn medisch dossier;
- Indiening van een aanvraag bij de accrediteringsstuurgroep van de huisartsen om een opleiding in de gemeenschapsgezondheid te organiseren, die alle gezondheidsdeterminanten omvat.
- Betere coördinatie van de locoregionale eerstelijnsstructuren;

- Verbetering van de risicopreventie: uitwerking van een Plan Influenza, creatie van een website www.influenza.be, communicatiecampagnes, internationale oefening voor crisiscommunicatie, voorbereiding van een psychosociaal interventieplan tijdens rampen, aanpassing van de website van de FOD Volksgezondheid, uitwerking van een Federaal plan voor de strijd tegen tabaksgebruik en van een Nationaal Voedings- en Gezondheidsplan, creatie van een website www.mijnvoedingsplan.be, enquête over voedingsgewoonten, uitwerking van een hittegolf- en ozonpiekenplan;
- Informatiecampagnes, brochures en nieuwe communicatiemiddelen om de risicopreventie te verbeteren.

Actie 11 : Beter informeren en de gezondheidszorg toegankelijker maken

Beschrijving van de actie:

Deze actie beoogt een inventaris op te stellen van de bestaande gegevens over gezondheidsdeterminanten en wil de communicatie en de samenwerking tussen de verschillende overheden en met alle gezondheidsbeoefenaars, met inbegrip van degenen zonder institutionele vertegenwoordiging, bevorderen. Bovendien heeft ze tot doel om de toegang tot de gezondheidszorg te verhogen voor personen die over onvoldoende inkomsten beschikken, en die niet voldoende middelen hebben voor bepaalde medische zorgen, ook al zijn ze door de ziekteverzekering gedekt.

Realisaties:

- Kruising van databanken om een nauwkeurig en concreet beeld te krijgen van de reële situatie en prioriteiten;
- Inlichting van werknemers over gezondheid op het werk, in het kader van welzijn op het werk;
- Steun aan een ontwerp van inventaris van de mogelijke gevolgen van de klimaatveranderingen op het milieu en de gezondheid;
- Lancering van het NEHAP-project om de haalbaarheid en de belangrijkste elementen die moeten worden opgenomen in de verplichte basis- of voortgezette opleiding van alle gezondheidswerkers te bepalen;

- Uitbreiding van de maximumfactuur (MAF), zowel op het niveau van de mensen als van de terugbetaalde geneeskundige verstrekkingen;
- Ontwikkeling van een registratiesysteem voor niet-terugbetaalde geneesmiddelen via pharmanet;
- Verbetering van de tariefzekerheid, in het bijzonder in de ziekenhuizen, onder meer door een betere controle van de honorariumsupplementen;
- Ontwikkeling van zorgtrajecten;
- Informatiecampagne over goedkopere geneesmiddelen;
- Betere terugbetaling van consultaties bij bepaalde specialisten;
- Prijsvermindering van nieuwe geneesmiddelen die geen goedkoper generisch alternatief hebben;
- Integratie van de kleine risico's voor zelfstandigen in de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging;
- Verlaging van bepaalde plafonds van remgelden van farmaceutische specialiteiten;
- Afschaffing van de kamersupplementen voortwoepersoonskamers in ziekenhuizen;
- Verbod op kamer- en honorariumsupplementen voor chronisch zieken;
- Kosteloosheid van tandzorg voor kinderen jonger dan 18 jaar;
- Betere toegang tot tandzorg voor het kwetsbare publiek in onzekere situaties;
- Betere toegang tot contraceptie voor jongeren;
- Hulp bij tabaksontwenning voor zwangere vrouwen en hun partner;
- Financiële bijdragen in tijdelijke projecten voor preventie, maatregelen en behandeling van intense pijn bij kinderen;
- Tussenkomen in de hernieuwing van brillenglazen voor kinderen tot 18 jaar;
- Terugbetaling van vaccins tegen baarmoederhalskanker;
- Verbetering van de behandeling van chronische ziekten;
- Verbetering van de terugbetaling van bepaalde kankerbehandelingen en steun aan ouders van kinderen met kanker;
- Invoering van een Belgisch Plan voor Zeldzame Ziekten en van een Kankerplan;
- Bijzondere aandacht voor de organisatie van gezondheidszorg in de sterk verstedelijkte gebieden;
- Vastlegging van kwalificeringsvoorwaarden voor homeopathie, osteopathie, acupunctuur en manuele therapieën;
- Inlichting van de bevolking over de bestaande structuren die geïntegreerde en multidisciplinaire gezondheidsactiviteiten bevorderen, de verschillende betaalmethodes en de bijdragen van een dergelijke geïntegreerde en polyvalente benadering voor de volksgezondheid: steun aan medische huizen, campagne voor de strijd tegen ongewilde zwangerschappen en sensibiliseringscampagnes voor soa's, informatiecampagnes over generische geneesmiddelen.

Gesprek met Hans Verrept van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

De interculturele bemiddelaars in de ziekenhuizen dragen bij tot de strijd tegen ongelijkheid in de toegang tot gezondheidszorg

De functie van intercultureel bemiddelaar in ziekenhuismiddelen werd in 1997 ingevoerd in het kader van een pilootproject van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Sinds de goedkeuring van de wet betreffende de rechten van de patiënt in 2002, zijn de interculturele bemiddelaars onmisbaar geworden.

« Er zijn vandaag een honderdtal bemiddelaars aan de slag in ons land, goed voor 110 000 interventies per jaar », aldus Hans Verrept, de verantwoordelijke voor de dienst Interculturele bemiddeling binnen de AD gezondheidszorg. « Dat blijft te weinig om te kunnen ingaan op alle vragen. Het is immers onmogelijk bemiddelaars in dienst te nemen voor alle groepen allochtonen in alle ziekenhuizen van ons land. De meest gebruikte talen bij de bemiddeling zijn Turks, Arabisch en Russisch. Maar er zijn interventies in een twintigtal verschillende talen. Sinds 2009 maken we dan ook gebruik van een bemiddelingssysteem via videoconferentie (type Skype). De interculturele bemiddelaars kunnen sedertdien vanop afstand hulp bieden en moeten zich niet meer verplaatsen naar het ziekenhuis. »

« Le rôle de ces médiateurs est non seulement de franchir les barrières linguistiques entre les médecins et les patients qui ne maîtrisent pas leDe rol van deze bemiddelaars beperkt zich niet tot het doorbreken van de taalbarrières tussen de artsen en patiënten die het Frans of het Nederlands niet machtig zijn. Ze proberen ook uitleg te geven over de sociaal-culturele factoren die aan de basis kunnen liggen van misverstanden. Op die manier kan een vertrouwensband ontstaan en zal de patiënt sneller instemmen met de behandeling die hem is voorgesteld. We stellen vast dat de hulp van de bemiddelaars wordt ingeroepen voor een grote verscheidenheid aan problemen. In sommige omstandigheden wordt een beroep op hen gedaan voor informatie over administratieve stappen, om een potentiële conflictsituatie op te lossen of om wat troost te bieden aan alleenstaande patiënten. »

Welke impact heeft deze maatregel op de mensen die erdoor worden geholpen?

« De interculturele bemiddelaars vormen een echte meerwaarde in ziekenhuismiddelen, tot grote tevredenheid van zowel gezondheidswerkers als patiënten. Het wederzijdse begrip verbetert de kwaliteit van de zorg. Het verzorgend personeel kan betere diagnoses stellen, het aantal nutteloze onderzoeken beperken, de culturele gedragscodes en waarden respecteren, bepaalde gedragingen begrijpen, vragen omzeilen die tot de taboesfeer behoren. Verder verbetert de situatie ook voor de patiënten, omdat ze hun ziekte en hun zorgtraject beter kunnen begrijpen »

Hoe past de maatregel binnen een strategie van duurzame ontwikkeling?

« Deze maatregel draagt zeker bij tot de sociale inclusie van allochtonen. Hij draagt bij tot de strijd tegen ongelijkheid in de toegang tot gezondheidszorg en tot de strijd tegen uitsluiting en armoede. Iemand die gezond is, participeert aan de maatschappij, net als iemand die toegang krijgt tot onderwijs of aan het werk gaat. En het spreekt natuurlijk voor zich dat het feit elkaar te leren kennen bijdraagt tot een positieve evolutie van de maatschappij ».

Heeft het feit dat deze maatregel was opgenomen in het 2de FPDO een invloed gehad op de realisatie ervan?

« Wij zijn een heel kleine dienst en het project blijft relatief marginaal op het niveau van de FOD. Maar de erkenning voor deze maatregel was bijzonder groot. »

Actie 12 : Kwaliteitsvolle voeding

Beschrijving van de actie:

De doelstelling van deze actie bestaat erin om enerzijds de productiewijzen te veranderen met het oog op voeding van een betere kwaliteit, en om anderzijds de consumptiegewoonten te wijzigen via informatie.

Realisaties:

- Goedkeuring van de Europese REACH-verordening betreffende de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen;
- Goedkeuring van maatregelen om de risico's van gevaarlijke stoffen te verminderen: ftalaat, toluen en trichloorbenzeen, polycyclische aromatische koolwaterstoffen (paks), CMR-stoffen en -bereidingen, PFOS, asbest, Nationaal plan inzake persistente organische verontreinigende stoffen, dimethylfumaraat, batterijen en accu's, vluchtige organische stoffen in verf en vernis, vloerbekleding en lijm;
- Medewerking van milieu- en gezondheidsadministraties met het oog op de uitbouw van een complementair milieu- en voedingsbeleid, gericht op snelle opsporing en preventie;
- Uitwerking van een programma voor een verminderd gebruik en risico van pesticiden en biociden;
- Betere informatie met betrekking tot pesticiden en biociden ter beschikking stellen van het grote publiek;
- Enquête over voedingsgewoonten om onder meer het gehalte aan pesticiden en overige vervuilende stoffen in de geconsumeerde voeding te bepalen;
- Aanmoediging en toepassing van het voorzorgsprincipe voor GGO-gewassen en het gebruik ervan in dierlijke en menselijke voeding;
- Aanmoediging van de invoering, op Europees niveau, van een milieuaansprakelijkheidsregeling voor GGO's;
- Ter beschikking stellen van het publiek van extra informatie over de reglementering en GGO's tijdens de toelatingsprocedure;
- Uitdraging, op Europees en internationaal niveau, van de aanbevelingen van de WGO die onder meer gericht zijn op reductie van het zout- en suikergehalte in voedingswaren;

- Uitwerking van een Nationaal Voedings- en Gezondheidsplan dat gericht is op de preventie en de vermindering van niet-overdraagbare ziekten die te wijten zijn aan een onaangepaste voeding en een gebrek aan beweging, namelijk obesitas, hart- en vaatziekten en diabetes type 2;
- Inlichting van de bevolking over gezonde en evenwichtige voeding;
- Organisatie van een rondetafelconferentie voor het bijeenbrengen van producenten, verwerkers, verdelers, marketing- en communicatiebureaus, consumentenorganisaties, vakbonden, vertegenwoordigers van ministers, ambtenaren en overige betrokkenen. Haar doelstelling bestaat in responsabilisering van eenieder voor de invloed van marketing en reclame op zijn levenswijze - in het bijzonder op zijn voedingsgewoonten;
- Evaluatie van het risico dat verbonden is aan de consumptie van voedingssupplementen, producten van de parafarmacie en functionele voedingsmiddelen.

Actie 13 : Geweld voorkomen

Beschrijving van de actie:

Op basis van een grondig onderzoek naar de fundamentele sociale oorzaken van geweld worden er concrete preventieve acties en doeltreffende maatregelen ter beperking van geweld en de uit geweld voortvloeiende gevolgen op de lichamelijke en geestelijke gezondheid geformuleerd. Om een antwoord te bieden op de problematiek van geweld is een structurele samenwerking tussen de verschillende instanties noodzakelijk. Daarom is het belangrijk dat professionals die slachtoffers opvangen alle relevante gegevens op een gestructureerde wijze bijhouden.

Realisaties:

- Goedkeuring van een nationaal plan ter bestrijding van geweld;
- Ontwikkeling van informatie- en bewustmakingscampagnes tegen geweld, in overleg met andere afdelingen;
- Deelname van alle betrokken institutionele actoren en actoren die op het terrein staan, in dit platform, om een lijst met concrete aanbevelingen op te stellen.

Actie 14 : Voor een betere gezondheid wereldwijd

Beschrijving van de actie:

Het ondersteunen van een geïntegreerd gezondheidsbeleid, waarbij voldoende aandacht wordt besteed aan preventie, gezondheidsopvoeding, hygiëne, de uitbouw van informatiesystemen en het verbeteren van de toegankelijkheid van het zorgsysteem is eveneens belangrijk. Deze actie is bedoeld om partnerschappen te creëren, niet alleen in de gezondheidssector maar ook in andere voor de volksgezondheid cruciale sectoren (water en sanitaire installaties, huisvesting), om de efficiëntie van de ontwikkelingshulp te verhogen.

Realisaties:

- Verbetering van de toegang tot kwaliteitsvolle eerstelijnsgezondheidszorg, met inbegrip van reproductieve gezondheidszorg, en de strijd tegen armoede gerelateerde ziekten in de partnerlanden van de samenwerking;
- Deelname van de federale regering, de gewesten en het maatschappelijk middenveld aan een gemeenschappelijk beleid inzake de strijd tegen aids;
- Organisatie van overleg met de vele Belgische actoren (met name de federale en deelregeringen, provincies, gemeenten, de civiele maatschappij, syndicaten, enz.) met het oog op een betere onderlinge harmonisatie van hun acties, waarbij ook rekening wordt gehouden met de acties van de buitenlandse actoren en internationale organisaties;
- Aanmoediging van Belgische bedrijven die in het buitenland actief zijn, om in hun beleid rekening te houden met de voornaamste gezondheidsaspecten (sociale en ecologische);
- Daar waar de marktmechanismen falen en de vraag naar nieuwe medische producten onvoldoende is, bevordering - in Europees en internationaal verband - van privé-publiek-partnerships.

Actie 15 : Minder gebruik van natuurlijke hulpbronnen

Beschrijving van de actie:

Het doel van de actie bestaat in het opzetten van een strategie tot dematerialisatie van de economie. In afwachting van de realisatie van deze strategie, worden een aantal concrete maatregelen

uitgevoerd. Daarbij moet er steeds over gewaakt worden dat de strategie en de concrete maatregelen geleidelijk, maar snel, de ongewenste aspecten van de huidige economische ontwikkeling verminderen om haar overleven op middellange en lange termijn te garanderen. Voor de ontwikkeling van een dematerialisatiestrategie moet bepaald worden welke sectoren, producten, doelgroepen en instrumenten geschikt zijn. Het spreekt voor zich dat dit gebeurt in overeenstemming met bestaande internationale, regionale, communautaire en lokale initiatieven.

Realisaties:

- Analyse en implementatie van een progressieve transfer van sociale en fiscale lasten op arbeid naar een taxatie op de consumptie van natuurlijke hulpbronnen: milieuheffing op wegwerptassen, -toestellen, -vellen ... van kunststof;
- Analyse en implementatie van ondersteuning van diensten die de aanschaf van producten vermijden: biologisch afbreekbare verpakkingen, brandstoffen, bio, manieren van verwarmen etc.;
- Analyse en implementatie van ondersteuning van herstelling, hergebruik, recuperatie en recyclage: studie over de export van tweedehands EEA, beperking van de uitstoot van luchtverversers;
- Analyse en implementatie van ondersteuning van technische en technologische vernieuwing en hun overdracht naar ontwikkelingslanden;
- Analyse en implementatie van bevordering van duurzame ontwikkelingsprojecten met respect voor lokale natuurlijke hulpbronnen: onderzoeken inzake eerlijke handel en terrestrische en mariene ecosystemen;
- Analyse en implementatie van een versterkte Europese en mondiale samenwerking ter zake;
- Analyse en uitvoering van het informatie- en sensibiliseringswerk om de keuze voor duurzame productiemethoden en goederen aan te moedigen: ecologisch ontwerp voor energieverbruikende huishoudelijke apparaten stimuleren, de bouwsector stimuleren om duurzame woningen te bouwen, communicatie naar het grote publiek (CO2-gids van de auto, website Energievreter, campagne "Duurzaam bouwen", campagne "Luchtverontreiniging in gebouwen");

- Ontwikkeling van een strategie voor dematerialisatie van de economie (bepaling van indicatoren, cijferdoelen en concrete maatregelen);
- Bepaling van maatregelen opdat thuiswerk en lokale telewerkcentra 10% van de totale gepresteerde arbeidsduur zouden vertegenwoordigen, in overleg met de betrokken partijen en naargelang hun eigen specifieke kenmerken;
- Implementatie van maatregelen om de bezette kantoorruimtes en de gebruikte kantooruitrusting met een overeenkomstig percentage te verminderen;
- Bepaling van criteria voor de bouw van nieuwe, kleinere kantoorruimtes, volgens de strengste milieunormen;
- Oprichting van cellen duurzame ontwikkeling binnen de federale overheidsdiensten;
- Organisatie van telewerk en thuiswerk in het federaal openbaar ambt.

Actie 16 : Een strategie voor duurzame producten

Beschrijving van de actie:

Deze maatregel draagt bij tot een bewustwording van onze consumptie- en productiepatronen, zowel bij de producenten als bij het grote publiek. De actie berust op de uitwerking van een globale strategie met het oog op het bekomen van ecologisch, economisch en sociaal verantwoorde producten doorheen hun hele levenscyclus. Deze strategie zal het behoud van het evenwicht tussen de drie pijlers van duurzame ontwikkeling bewaken. Vanuit het oogpunt van de consument en de vraag naar informatie betreffende de condities van de vervaardiging van producten, zal een eerste stap gezet worden via de labeling van producten.

Realisaties:

- Uitvoering van een onderzoek met als doel informatie te verschaffen over de mogelijkheden om de bestaande beleidslijnen inzake klimaat, middelen en afval te versterken en te integreren in de beleidslijnen die gericht zijn op de producten;
- Oprichting van een werkgroep die belast is met de voorbereiding van de uitvoering van het milieuaspect van de Strategie voor duurzame producten en van een werkgroep die belast is met het sociaaleconomische aspect;

- Opmaak van een federaal actieplan “Geïntegreerd productbeleid”;
- Uitwerking van maatregelen teneinde het bepalen van een duidelijk, begrijpbaar en transparant kader voor het gebruik van labels, logo’s en pictogrammen in reclame;
- Promoten van labels die duurzame productiemethoden en consumptie aanmoedigen.

Actie 17 : Voorbeeldfunctie van de overheid

Beschrijving van de actie:

Tegen 2007 moeten alle FOD’s/POD’s en federale parastatalen beschikken over een gecertificeerd systeem inzake milieuzorg. De autonome overheidsbedrijven zullen worden aangemoedigd om een dergelijk systeem in te voeren. Dit milieuzorgsysteem zal geleidelijk worden aangevuld met economische en sociale aspecten. In 2005 stelt de POD Duurzame Ontwikkeling de regering een aantal nieuwe kwantitatieve doelstellingen voor inzake het verminderd verbruik van energie, water, papier, afvalproductie en het toenemend aandeel van recyclage.

Realisaties:

- Oprichting van Fedesco om het systeem van de derde-investeerder aan te moedigen om de federale administraties te helpen hun energieverbruik te verminderen;
- Oprichting van een werkgroep “Duurzame overheidsopdrachten” binnen de ICDO;
- Uitwerking van een Federaal actieplan Duurzame overheidsopdrachten;
- Integratie van ecologische, sociale en ethische criteria en van sociale clausules in de overheidsopdrachten;
- Coördinatie van federale acties om duurzame overheidsaankopen aan te moedigen via gewestelijke, communautaire en gemeentelijke initiatieven;
- Online plaatsen van de Gids voor duurzame aankopen (www.gidsvoorduurzameaankopen.be);

- Integratie van het milieubeheer in de managementplannen van de administratieverantwoordelijken: steun aan de EMAS-certificeringsprocessen, labeling “ecodynamische onderneming”, ontwikkeling van de EIS-software (Environment Information System), uitwerking van een federaal milieucharter;
- Bepaling van nieuwe doelstellingen inzake vermindering van energie-, water- en papierverbruik alsook van afvalproductie, en verhoging van recyclagegraden, op basis van cijfergegevens uitgewerkt in overleg met de administraties;
- Evaluatie van het beantwoorden aan een bepaald aantal verplichtingen inzake beheer en resultaten;
- Publicatie van de resultaten op het vlak van verbruik via de EMAS-benchmarking en het jaarverslag van de ICDO.

Actie 18 : Biodiversiteit beschermen

Beschrijving van de actie:

De verschillende federale overheidsdiensten moeten zelf in hun beleidsplannen de zorg voor biodiversiteit benadrukken. Daarom worden vanaf 2004 actieplannen opgesteld in nauwe samenwerking met de sectoren zelf en met alle andere betrokkenen (en tevens, waar nodig, met de gewesten). Uitgangspunten van deze actieplannen zijn de ecosysteembenadering, het voorzorgsprincipe, de publieke participatie en het stand-still beginsel. Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan andere relevante principes zoals de internalisering van kosten, de vervuiler betaalt, duurzame consumptiepatronen en productnormen.

Realisaties:

- Opmaak van actieplannen voor het insluiten van biodiversiteit in vier federale sectoren: Wetenschapsbeleid, Economie, Ontwikkelingssamenwerking en Vervoer;
- Opstelling van een inventaris per sector betreffende de stand van zaken op het vlak van biodiversiteit;
- Integratie van biodiversiteit in alle infrastructuurwerken in nieuwe of bestaande installaties;
- Integraal beheer van alle spoorwegbermen in gebieden met een biologische waarde of in hun nabijheid om versnipperde natuurgebieden opnieuw te verbinden;
- Creatie van een nationaal coördinatie- en waarschuwingssysteem voor de introductie van niet-inheemse soorten via transportwegen;
- Verbod op het gebruik en de invoer van hout afkomstig van de illegale houtkap (omzendbrief van 9 februari 2006, FLEGT-verordening op Europees niveau);
- Integratie van de bekommernis voor biodiversiteit in handelsakkoorden en exportkredieten;
- Coördinatie van de Belgische standpunten en deelname aan de Europese deskundigengroepen om een coherent nationaal standpunt te verzekeren inzake toegang en billijke verdeling van de voordelen die voortvloeien uit het gebruik van genetische hulpbronnen;
- Versterking van de capaciteiten van de landen op het vlak van biodiversiteit, meer bepaald betreffende het voorzorgsprincipe m.b.t. het gebruik van GGO's binnen het kader van het opstellen van nationale strategieën m.b.t. de bescherming van biodiversiteit;
- Verbetering van de informatie-uitwisseling en versterking van de partnerschappen via het infobaliemechanisme voor biodiversiteit;
- Toepassing van nationale strategieën voor biodiversiteit, duurzaam beheer van de bodem, van het water en van de biologische rijkdommen;
- Ontwikkeling van een onderzoeksprogramma om onder meer de impact van menselijke activiteiten op de biodiversiteit te begrijpen en te evalueren en om de hulpmiddelen voor het duurzaam beheer en gebruik van biodiversiteit voor te bereiden;
- Integratie van biodiversiteit in alle nieuwe projecten met betrekking tot natuurlijke hulpbronnen, in het kader van ontwikkelingssamenwerking;
- Toekenning van nog meer middelen voor het duurzame beheer van tropische en oerwouden, rekening houdend met de actieve rol van de inheemse bevolking en de kennis van de kleine lokale landbouwers;
- Ontwikkeling en gebruik van middelen met het oog op behoud en duurzame aanwending van biodiversiteit in de verschillende sectoren van het wetenschapsbeleid.

Actie 19 : Duurzaam bosbeleid: strijd tegen illegaal kappen

Beschrijving van de actie:

Het federale niveau kan een bijdrage leveren tot deze mondiale problematiek door internationale samenwerking, haaraankoopbeleid en de reglementering van de invoer van houtproducten.

Het voorliggend plan zal een duurzaam bosbeheer nastreven op drie verschillende manieren:

- Door het versterken van de samenwerking met ontwikkelingslanden en met andere landen die belangrijk zijn voor de Belgische houtinvoer om op deze wijze duurzaam bosbeheer te bevorderen;
- Door het uitwerken van een aanmoedigingsbeleid voor de aankoop van hout uit duurzaam beheerde bossen en tevens van wetgeving die de invoer van illegaal gekapt hout voorkomt;
- Door het versterken van het multilaterale kader voor duurzaam bosbeheer en de bescherming van zijn biodiversiteit.

Realisaties:

- Uitbouw van partnerschappen (akkoorden met betrekking tot de capaciteitsversterking, de certificering en de traceerbaarheid, de controle op het naleven van de wetgeving) die gericht zijn op het duurzaam beheer van de houtverwerkingsnijverheid met ontwikkelingslanden en met de andere belangrijkste landen waaruit België hout invoert;
- Samenstelling van een intersectorale task force om de opvolging van de activiteiten die werden uitgevoerd in het kader van het Europese FLEGT-programma te verzekeren;
- Goedkeuring van maatregelen om de invoer van hout uit bossen die op een verantwoorde manier beheerd worden te bevorderen (omzendbrief van 18 november 2005 betreffende het aankoopbeleid van de federale overheid);
- Nemen van initiatieven, in samenwerking met de hout- of de distributiesector en met de ngo's, om het gebruik van hout uit bossen die op een duurzame en als zodanig gecertificeerde manier beheerd worden, te bevorderen;
- Ontwikkeling van informatiegidsen voor de overheidsdiensten en het grote publiek, over gecertificeerd hout;

- Steun aan de strijd tegen de illegale houtkap in gebieden die gekenmerkt worden door een grote biodiversiteit, hoofdzakelijk in de Democratische Republiek Congo, en steun aan de financiering en de versterking van de capaciteiten voor een duurzaam bosbouwbeheer;
- Zoeken naar middelen om de wetgeving ter zake te optimaliseren (ook wat de sancties betreft);
- Beroep op doeltreffendere tools om de import en het gebruik van illegaal gekapt hout te bestrijden;
- Uniformering van de certificering en de controle van het duurzaam gewonnen hout.

Actie 20 : Geïntegreerd beheer van de Noordzee

Beschrijving van de actie:

De inventaris van de activiteiten op zee is grotendeels gekend. Deze inventaris moet evenwel nog gecontroleerd, gepreciseerd en gepubliceerd worden. Naast een analyse van het concurrentieniveau dat een bepaalde activiteit uitoefent op een of meerdere andere activiteiten, bevat deze inventaris een inschatting van de potentiële ontwikkeling voor het komende decennium. De meest eenvoudige indicator voor de voortgang van deze actie is het oppervlaktepercentage van de Belgische zeegebieden waarvoor een akkoord is bereikt om ze voor één of meer doeleinden te gebruiken.

Realisaties:

- Organisatie van een overlegniveau tussen de federale staat, het Vlaamse Gewest, de provincie West-Vlaanderen, de kustgemeenten en de andere besturen en organismen, via het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer;
- Implementatie van alle reglementaire middelen voor een geïntegreerd beheer van de Noordzee;
- Aanpassing van de inhoud van de website van de dienst Marien Milieu van het DG Milieu;
- Organisatie van een communicatiecampagne over de offshore windmolenparken;

- Oprichting van het Belgian North Sea Wind Energy Platform (BNSWP);
- Organisatie van een studiedag over wrakken;
- Installatie van informatiepanelen langs de kust over beschermde mariene gebieden om het publiek te informeren over het belang van het behoud en het herstel van de mariene biodiversiteit;
- Ontwikkeling van een zesde beschermd gebied, het gericht marien reservaat “De Baai van Heist”, waar de zeevaart en de visvangst voortaan verboden zijn;
- Verbetering van de reglementering over de bescherming van soorten en natuurlijke habitats;
- Lancering van een onderzoeksprogramma: interacties tussen het benthische en het pelagische ecosysteem in de ondiepe kustgebieden en de gevolgen voor de avifauna, evaluatie van de impact van de klimaatsverandering en maatregelen om de mariene activiteiten aan te passen, geïntegreerde risicoanalyse en monitoring van de microverontreinigingen in het Belgische kustgebied, gecombineerde effecten van hydroklimaatveranderingen en van de menselijke activiteit op het kustgebonden ecosysteem, microbiële diversiteit en flux van metalen in de verontreinigde sedimenten van de Noordzee, veranderingen in landgebruik en transport van silicium doorheen het Scheldebekken, kwantificeren van erosie- en sedimentatiepatronen om de natuurlijke van de antropogeen geïnduceerde sedimentdynamiek te onderscheiden;
- Strijd tegen vervuiling door koolwaterstoffen en investering in materiële middelen;
- Ondertekening van een samenwerkingsakkoord betreffende de ontwikkeling van een nieuwe structuur van de Kustwacht;
- Voorbereiding en operationalisering van het Maritiem Informatiekruispunt;
- Oprichting van het North Sea Network (netwerk van onderzoekers en procureurs van de Noordzee), acties in het domein van de vervolgingen van vervuilers;
- Bepaling van criteria die het mogelijk maken te besluiten dat een of meer activiteiten aanvaardbaar zijn op een bepaalde plaats in de Noordzee, in samenwerking met de betrokken partijen;

- Voorbereidende maatregelen om bij te dragen aan de ontwikkeling van een geïntegreerd ruimtelijk plan voor de Belgische zeegebieden (GAUFRE-project);
- Opstellen van een biologische evaluatiekaart van het Belgisch continentaal plat;
- Goedkeuring van de beheersplannen voor het herstel en de versterking van de mariene biodiversiteit;
- Invoering van bevissingsbeperkingen naargelang hun compatibiliteit met de Europese reglementering;
- Toekenning van eventuele economische compensaties voor de partijen waarop de bevissingsbeperkingen een impact hebben.
- Aanpassing van de reglementering “milieuvergunningen” voor bepaalde activiteiten die de visserijbeperkingen aangaan;
- Opstellen van een strenge reglementering met frequente controles en een streng opvolgbeleid om er in het bijzonder voor te zorgen dat de beheersplannen van de beschermde zeegebieden gerespecteerd worden.

Actie 21 : Een duurzaam energiebeleid

Beschrijving van de actie:

De regering acht het wenselijk dat bijkomende maatregelen, vooral op fiscaal vlak, worden genomen die gericht zijn op het promoten van hernieuwbare energie en rationeel energiegebruik. Voorts zal het beleid het systeem van de groene certificaten ondersteunen. Hierbij is nauw overleg tussen de gewesten en de federale overheid wenselijk om tot een coherent, geharmoniseerd en werkzaam systeem te komen, met een voldoende langetermijnvisie.

Realisaties:

- Steun aan het onderzoek en de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, warmtekrachtkoppelingen, brandstofceltechnologie en energie-efficiënte technologieën: IMPACT-project, EPLabel-project, Project Promotion of European Houses, Project Indicatoren Energie-Klimaat, PAD II;
- Technologische samenwerking met het Internationaal Energieagentschap;

- Deelname aan het Europees technologisch platform Smartgrids voor de toekomstige elektriciteitsnetten;
- Organisatie van een internationale workshop over de integratie van warmtepompen in gebouwen;
- Uitvoering van een onderzoeksprogramma over biobrandstoffen, windenergie en waterstofenergie;
- Organisatie van een nationaal symposium over passiefhuizen;
- Opmaak van een nationaal energie-efficiëntieplan;
- Opstelling van een actieplan hernieuwbare energie en rationeel energieverbruik;
- Toevoeging van specifieke acties kaderend in dit plan, aan het nationale klimaatplan;
- Vastlegging van middellange- en langetermijndoelstellingen voor het aandeel van hernieuwbare energiebronnen in de totale binnenlandse energieproductie dat België wil bereiken: wet van 10 juni 2006 betreffende de biobrandstoffen en omzetting van de Europese richtlijn inzake biobrandstoffen.

Actie 22: De juiste prijs

Beschrijving van de actie:

Vele milieu- en maatschappelijke kosten, voortvloeiende uit de productie en het verbruik van sommige producten, hebben geen weerslag op de prijzen. De vrije markt houdt immers geen rekening met deze kosten op lange termijn. Dit dient gecorrigeerd te worden zodat de externe kosten binnen de prijzen van de verschillende producten en activiteiten opgenomen worden. Daardoor zal de samenleving deze kosten niet meer voor haar rekening nemen, maar wel de producent of de gebruiker van deze producten. Verschillende maatregelen kunnen genomen worden ten aanzien van de bevolking teneinde een duurzame ontwikkeling te bekomen en 'de juiste kosten' te waarborgen. De energieproblematiek (zie actie 21), mobiliteit (zie actie 26) en duurzaam watergebruik verdienen in dat verband een bijzondere aandacht.

Realisaties:

- Steun aan twee onderzoeken die gericht zijn op een grondige studie van de mechanismen en dynamiek van de actoren in de productie en consumptie in het kader van de eerlijke handel;

- Pleiten voor de WTO dat de commerciële regels worden onderworpen aan sociale en milieucriteria.

Actie 23 : Energiezuinige gebouwen

Beschrijving van de actie:

Vaak is het moeilijk om voor grote investeringen in rationeel energiegebruik in gebouwen, de nodige budgetten vrij te maken. De verdere uitwerking van het systeem van derdepartijfinanciering kan voor dit obstakel een oplossing bieden. Grote investeringen in rationeel energiegebruik kunnen leiden tot een verhoging van het kadastraal inkomen en dus onrechtstreeks van de onroerende voorheffing. Om dit obstakel weg te werken is overleg met de gewesten noodzakelijk. Zij zijn immers bevoegd voor het bepalen van de aanslagvoet, de heffingsgrondslag en de vrijstellingen van de onroerende voorheffing. Bovendien heeft de federale overheid particulieren de mogelijkheid gegeven om investeringen in energie-efficiëntie van hun woningen fiscaal af te trekken. Gelet op de positieve effecten die reeds bereikt werden op 1 jaar tijd, lijkt het aangewezen om, na evaluatie, de looptijd van het KB van 20 december 2002 eventueel te verlengen.

Realisaties:

- Onderzoek van het systeem van derdepartijfinanciering om het te versterken en uit te breiden;
- Oprichting van het bedrijf FEDESCO (Federal Energy Service Company), met het oog op energie-efficiëntie in openbare gebouwen te bevorderen;
- Realisatie van energie-audits en investeringen in energie werk in verschillende gebouwen van de federale Staat.

Actie 24 : Vergrote solidariteit: gebruik van flexibele mechanismes

Beschrijving van de actie:

Het is essentieel de bezorgdheid inzake klimaatwijziging in de nationale strategieën van partnerlanden, in het bijzonder strategieën m.b.t. de strijd tegen armoede, te integreren. Daartoe zal België, in navolging van het Regeerakkoord van juli 2003, een ambitieus beleid ontplooiën inzake ontwikkelings samenwerking dat bijdraagt tot de duurzame ontwikkeling van de aarde (federaal Regeerakkoord 2003).

Realisaties:

- Bepaling van een reglementair kader voor de uitvoering van de flexibiliteitsmechanismen (broeikasgasemissierechten);
- Raadpleging van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling over de flexibiliteitsmechanismen;
- Heroriëntering van de bestaande beleidsinstrumenten inzake bevordering van de buitenlandse handel, van de internationale samenwerking en van het wetenschappelijk en technologisch onderzoek om beter rekening te houden met de doelstellingen van het internationale klimaatbeleid;
- Uitvoering van de flexibiliteitsmechanismen in projecten om bij te dragen aan de technologieoverdracht: JI-project (Joint Implementation/Gezamenlijke Uitvoering) en CDM-project (Clean Development Mechanism/Mechanisme voor Schone Ontwikkeling);
- Ondersteuning van investeringen, onder andere in het kader van de werking van de Finexpo, en van andere instrumenten ter bevordering van energieprojecten in de derde wereld, om ze te heroriënteren naar hernieuwbare energieprojecten;
- Instandhouding van een brede dialoog omtrent de implementatie van flexibiliteitsmechanismen.

Actie 25 : Een internationale aanpak van het energievraagstuk

Beschrijving van de actie:

Naast de noodzakelijke inspanningen op Belgisch en Europees vlak (zie acties 21, 22, 23 en 24) zal België ook een belangrijke inspanning leveren om andere landen te steunen in de ontwikkeling van hernieuwbare energie en verbeterde energie-efficiëntie. De kennis waarover ons land beschikt kan hiervoor maximaal worden ingezet. De ondersteuning die België levert moet uitgaan van de behoefte van het ontvangende land, en moet o.a. kaderen binnen het beleid inzake duurzame ontwikkeling van dit land.

Realisaties:

- Steun aan de partnerlanden, met name in Afrika, om een energiebeleid gericht op duurzame lokale productie te ontwikkelen;
- Steun aan plaatselijke initiatieven van ontwikkelingslanden voor de dagelijkse energievoorziening aan de plaatselijke bevolkingen;

- Binnen de internationale normalisatie-instellingen pleiten voor de goedkeuring van energie-efficiëntienormen met het oog op een maximale vermindering van het energieverbruik;
- Onderzoek van de eerlijke verdeling van de lasten per EU-lidstaat inzake energiebeleid in Europa;
- Integratie van sociaaleconomische criteria in de steun die wordt toegekend aan infrastructuur voor hernieuwbare energie bij de afgifte van een erfpachtvergunning en verscheidene vergunningen voor offshore exploitaties;
- Steun aan de Wereldbank voor investeringen in hernieuwbare energiebronnen;
- Tot stand brengen, door de federale leden van de Nationale Klimaatcommissie, van de coördinatie van de acties tussen de leden van de bevoegde regeringen.

Actie 26 : De vraag naar mobiliteit sturen

Beschrijving van de actie:

In het kielzog van de Europese richtlijn omtrent de energiebelasting, worden de accijnzen op benzine en diesel voor privévervoer verhoogd om de modal shift in het vervoer van personen en goederen aan te moedigen. Met die opbrengst worden de inschrijvingstaks en de zogenaamde accijnscompenserende belastingen stapsgewijs afgeschaft. De regering zal op internationaal niveau acties inzake de belastingen op kerosine en de luchthaven- en navigatietaksen blijven verdedigen. De regering zal samen met de gewesten nadenken over het geheel van taxatiestelsels voor goederentransportsystemen, waaronder de mogelijkheid om het eurovignet voor vrachtwagens te vervangen door een variabele bijdrage. Ten slotte zal een samenwerkingsakkoord onderhandeld worden om de verkeersbelasting en de belasting op de inverkeerstelling te moduleren in functie van de ecologische kwaliteiten van de gebruikte motoren, het rijgedrag en de verkeersveiligheid (federaal Regeerakkoord 2003).

Realisaties:

- Progressieve afschaffing van de registratiebelasting en de accijnscompenserende belasting dankzij de oplopende accijnzen;
- Uitvoering van een onderzoeksproject over het thema “Luchtvaart en het Belgische klimaatbeleid: analyse van de integratiemogelijkheden en van hun gevolgen”;
- Invoering van een nieuw communautair kader betreffende de tarifiering van het gebruik van de verkeersinfrastructuur, op basis van het principe “de gebruiker betaalt” en “de vervuiler betaalt”;
- Verbetering van de gegevens met betrekking tot de milieuprestaties van voertuigen om de verkeersbelasting te moduleren;
- Online zetten van een informatieve website over de CO₂-consumptie en –uitstoot van voertuigen (www.zuinigewagen.be);
- Inwerkingtreding van de EURO 5-norm voor de nieuwe homologaties van voertuigen;
- Toepassing in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van de verplichting voor bedrijven van meer dan 100 werknemers om een vervoersplan uit te werken;
- Verduidelijking van het koninklijk besluit betreffende het vermelden van de CO₂-uitstoot op reclame voor wagens;
- Overleg met FEBIAC om de deontologische code over autoreclame te wijzigen en voortaan de minimumcriteria te verduidelijken waaraan de verplichte vermelding van de CO₂-consumptie en –uitstoot van nieuwe voertuigen moet voldoen;
- Steun aan een onderzoeksprogramma over het bedrijfswagenpark en de beroepsmobiliteit;
- Steun aan een onderzoeksprogramma over de initiatieven inzake woon-werkverkeer in bedrijven;
- Organisatie, om de drie jaar, van diagnostieken woon-werkverkeer en publicatie van een verslag op de website van de FOD Mobiliteit en Vervoer;
- Bevordering van duurzame mobiliteit in bedrijven op basis van de resultaten van deze diagnostieken;
- Goedkeuring op federaal niveau van een omzendbrief die in het bijzonder de ecologische criteria voor de aankoop van voertuigen bepaalt;

- Publicatie van het koninklijk besluit van 22 november 2006 inzake telewerk in het federaal openbaar ambt;
- Steun aan de initiatieven van carpooling, carsharing en het ophalen van werknemers door het bedrijf;
- Uitvoeren van experimenten in België met betrekking tot intelligente systemen voor snelheidsaanpassing of -beperking;
- Lancering van procedures om het GEN-project uit te voeren;
- Invoering van een snelle en eenvoudige toegang tot de luchthaven Brussel-Nationaal dankzij het Diabolo-project;
- Opzetten van “Fietspunten” die beheerd worden door de NMBS-Holding;
- Uitwerking van een evaluatieprocedure van mogelijke gevolgen van plannen en programma’s van de NMBS-groep op het milieu;
- Onderhandeling over een samenwerkingsakkoord om de verkeersbelasting en de belasting op de inverkeerstelling te moduleren in functie van de ecologische kwaliteiten van de motoren, het rijgedrag en de verkeersveiligheid;
- Oprichting van een werkgroep op federaal niveau om voorstellen inzake duurzame mobiliteit van de federale ambtenaren voor te leggen aan de regering.

Actie 27 : Zich anders verplaatsen

Beschrijving van de actie:

Een eerste stap in die richting bestaat er in om, binnen de reclame voor voertuigen, een vermelding op te nemen van een label betreffende de energieconsumptie, de emissies en een verwijzing dat CO₂ een nefaste invloed uitoefent op het milieu. De nu reeds op het internet beschikbare informatie betreffende CO₂-uitstoot en brandstofverbruik kan uitgebreid worden met informatie betreffende andere kwaliteiten die een rol spelen in de duurzaamheid van voertuigen zoals het gewicht, het aandeel van gerecycleerde grondstoffen en de gemiddelde levensduur. Bovendien kunnen de ondernemingen hun personeel en hun klanten op eenvoudige en doeltreffende manier aanmoedigen zich op een milieuvriendelijke manier te verplaatsen. De regering zal er naar streven dat in de bedrijfsvervoerplannen de zachte vervoerswijzen en het openbaar vervoer aangemoedigd worden.

Realisaties:

- Actualisering van het KB op basis waarvan in autoreclame de CO₂-uitstoot verplicht moet worden vermeld, om aan die vermelding eveneens het energielabel toe te voegen, alsook de aanduiding dat CO₂ een nefaste invloed heeft op het milieu. Overleg met de betrokken sectoren, gevolgd door een aanpassing van het koninklijk besluit;
- Uitbreiding van de opdrachten van de Raad voor het Verbruik om, met betrekking tot mobiliteit, een op verantwoord gedrag gerichte reclame te bevorderen;
- Sensibilisering van de bedrijven tot onderzoek van het bedrijfswagenpark en bevordering van de aanschaf van de minst vervuilende voertuigen, de zachte verplaatsingswijzen en het openbaar vervoer;
- Ondersteuning van overlegcomités in economische activiteitszones;
- Overleg tussen de federale, regionale en gemeentelijke overheden en de sociale partners betreffende de doelstellingen van de bedrijfsvervoerplannen, het parkeren en de ondernemingen die beoogd worden;
- Ondersteuning van de studie van een intelligent systeem voor snelheidsaanpassing/-beperking.
- Online plaatsen van een informatieve website over de CO₂-consumptie en –uitstoot van voertuigen (www.zuinigewagen.be);
- Inwerkingtreding van de EURO 5-norm voor de nieuwe homologaties van voertuigen;
- Toepassing in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van de verplichting voor bedrijven van meer dan 100 werknemers om een vervoersplan uit te werken;
- Overleg met FEBIAC om de deontologische code over autoreclame te wijzigen en voortaan de minimumcriteria verduidelijken waaraan de verplichte vermelding van de CO₂-consumptie en –uitstoot van nieuwe voertuigen moet voldoen;
- Steun aan een onderzoeksprogramma over het bedrijfswagenpark en de beroepsmobiliteit;

- Steun aan een onderzoeksprogramma over de initiatieven inzake woon-werkverkeer in bedrijven;
- Organisatie, om de drie jaar, van diagnostieken woon-werkverkeer en publicatie van een verslag op de website van de FOD Mobiliteit en Vervoer;
- Bevordering van duurzame mobiliteit in bedrijven op basis van de resultaten van deze diagnostieken;
- Goedkeuring op federaal niveau van een omzendbrief die in het bijzonder de ecologische criteria voor de aankoop van voertuigen bepaalt;
- Publicatie van het koninklijk besluit van 22 november 2006 inzake telewerk in het federaal openbaar ambt;
- Steun aan de initiatieven van carpooling, carsharing en het ophalen van werknemers door het bedrijf.

Actie 28 : Aanbod openbaar vervoer van personen en goederen verbeteren

Beschrijving van de actie:

Opdat het openbaar vervoer aantrekkelijk zou zijn, moet het snel, veilig en goedkoop gemaakt worden. Gelet op de verdeling van de bevoegdheden, kan de federale Staat maatregelen nemen die de gewesten de mogelijkheid geven hun eigen maatregelen op te stellen. Hiertoe zal de regering:

- Verdere uitbouw, met vastberadenheid, door de NMBS van het Gewestelijk Expresnet (GEN), in samenwerking met de gewestelijke vervoermaatschappijen en conform met het samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de gewesten;
- Mogelijk maken van een vlugge en gemakkelijke verbinding per trein naar de luchthaven Brussel-Nationaal, via nieuwe infrastructuur;
- Bevordering van de dialoog met de gemeenten en de gewesten, vooral het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, om beveiligde, beschutte en fietsvriendelijke parkings, met een voldoende capaciteit, aan de ingang van grote steden en aan de rand van kleine stations voor het openbaar vervoer in te richten.

Realisaties:

- Lancering van procedures om het GEN-project uit te voeren;
- Invoeren van milieuverplichtingen in de contracten van de infrastructuurwerking van het GEN;
- Ontplooiing van het Diabolo-project om de snelle en eenvoudige toegang per trein tot de luchthaven Brussel-Nationaal te bevorderen;
- Steun aan de ontwikkeling van “Fietspunten” door de NMBS-Holding;
- Uitwerking van een voorafgaande evaluatieprocedure van de milieu-impact van de plannen en programma’s van de NMBS-groep inzake mobiliteit en ruimtelijke ordening;
- Herziening van de tarifiering van het openbaar vervoer vanuit het idee dat één ticket (of abonnement), verschillende vervoerstoeppingen toelaat (aanpassing van de zonetarieven, parking, openbaar vervoer, taxi, enz.);
- Ontwikkeling van een toepassing, op de website van de NMBS, met een deur-tot-deurrouteplanner;
- Prijsvermindering voor het openbaar vervoer voor studenten tussen 18 en 26 jaar;
- Kosteloosheid van het woon-werkverkeer voor federale ambtenaren die gebruik maken van het openbaar vervoer en invoering van een systeem van kosteloosheid voor de privésector via derdebetalersovereenkomsten;
- Volledige vrijstelling van de bijdrage van de werkgevers in de prijzen van een abonnement voor het openbaar vervoer;
- Invoering van een aanpassing van de aftrekbaarheid van beroepskosten met betrekking tot voertuigen – andere dan brandstofkosten – in functie van de CO2-uitstoot;
- Verhoging van de aantrekkelijkheid van het spoorwegaanbod voor goederen;
- Bevordering van het goederenvervoer via binnenvaart;
- Promotie van zeetransport van goederen over korte afstanden, en van pipelines;
- Uitwerking van signalisatie verwijzend naar de GEN stations en van berichten die automobilisten aanmoedigen om hun wagen op de parking te houden;
- Verbetering van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor de oudste bejaarden en voor andere personen met verminderde mobiliteit. Installatie van liften op de perrons van de grootste 50 Belgische stations. Systematische installatie van liften of hellingen in alle stations waarin herinrichtingswerken plaatsvinden;
- Versterking van de eisen met betrekking tot de veiligheid en kwaliteit van de dienstverlening en met betrekking tot respect voor het milieu in de nieuw gesloten beheersovereenkomst tussen de NMBS-Groep en de Staat;
- Deze contracten online plaatsen zodat ze geraadpleegd kunnen worden op de website van de FOD Mobiliteit en Vervoer;
- Vervolg van investeringen in kleine lokale lijnen en treinen;
- Behandeling van de ruis in business management contracten NMBS-groep;
- Optimalisatie parkeren en fietsverhuur in stations.

Gesprek met Frederik De Ridder van de FOD Mobiliteit en Vervoer

Drempels wegnemen om personen met een beperkte mobiliteit de mogelijkheid te bieden de trein te nemen

De FOD Mobiliteit en Vervoer heeft gezorgd voor de uitvoering van de maatregel van het 2de Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling met betrekking tot de verbetering van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor de oudste senioren en voor andere personen met een beperkte mobiliteit. De dienst onderhandelde in dit verband met de 3 entiteiten die verantwoordelijk zijn voor de Belgische spoorwegen om voor elk van hen specifieke doelstellingen vast te leggen.

« Het was de eerste keer dat we doelstellingen van deze aard inschreven in de beheersovereenkomsten van de NMBS, de NMBS-Holding en Infrabel », herinnert zich Frederik De Ridder, directeur van de DG Duurzame Mobiliteit en Spoorbeleid. « We hebben vanaf 2005 bij elke vernieuwing van een bestuursovereenkomst realistische doelstellingen vastgelegd. En vanaf 2008 hebben we elk jaar een uitvoeringsverslag gekregen.

Voor Infrabel betekende dit enerzijds de verhoging van de perrons tot 55 cm of tot 76 cm, in 38 stations van het land en anderzijds, aanpassingswerken om personen met een beperkte mobiliteit toegang te verlenen tot de perrons in 219 stations en stopplaatsen. Voor de NMBS-Holding betekende dit het realiseren van werken in 41 stations om de gebouwen en parkings toegankelijker te maken. En voor de NMBS betekende dit het voorzien van specifieke begeleiding in 131 stations, op voorwaarde dat de betrokken persoon deze begeleiding 24 uur op voorhand aanvraagt. De overgrote meerderheid van deze doelstellingen waren in 2012 bereikt.»

Op welke manier past deze maatregel in een duurzaam ontwikkelingsbeleid?

« Voor de FOD Mobiliteit en Vervoer is het belangrijk iedereen de kans te geven mobiel te zijn, zonder drempels, en te zorgen voor de gelijke behandeling van alle gebruikers. Dat is een opdracht van openbare dienstverlening. Daar waar de investering de moeite niet loonde, hebben we testprojecten opgezet met taxi's ».

Heeft het feit dat deze maatregel was opgenomen in het 2de FPDO een invloed gehad op de realisatie er van?

« Het feit dat dit in een nationaal plan staat, heeft zeker een rol gespeeld tijdens de onderhandelingen. Hadden we dit niet in de bestuursovereenkomsten opgenomen, dan zouden we wellicht niet zo ver gegaan zijn. »

Actie 29 : De expertise en de informatie over mobiliteit verbeteren

Beschrijving van de actie:

De Directie Mobiliteit van de FOD Mobiliteit en Vervoer zal de ondersteuning en, in samenwerking met de POD Wetenschapsbeleid, het beheer van de wetenschappelijke en technische informatie over autovoertuigen en mobiliteit waarborgen. Om deze opdracht te vervullen, zal de Directie Mobiliteit vier doelstellingen nastreven: de consolidatie van de gegevens die momenteel bij de verschillende FOD's beschikbaar zijn, hun uitbreiding, aanpassing en vervolmaking. Parallel daarmee zal het Directoraat-generaal Mobiliteit en Verkeersveiligheid een interdepartementale werkgroep oprichten om bovengenoemde vier doelstellingen binnen de verschillende betrokken FOD's te realiseren.

Realisaties:

- Steun aan en beheer van de wetenschappelijke en technische informatie met betrekking tot autovoertuigen en mobiliteit: onderzoek in het domein van de gevolgen op lange termijn en de mobiliteitsmaatregelen in België;
- Ondertekening van een overeenkomst tussen de FOD Mobiliteit en Vervoer en het Federaal Planbureau om een modelleringstool te ontwikkelen waarmee langetermijnprojecties voor mobiliteit kunnen worden uitgevoerd;
- Uitbreiding en aanvulling van de gegevensbanken betreffende voertuigen en mobiliteit die reeds bestaan bij de Algemene Directie Mobiliteit en Verkeersveiligheid;
- Uitvoering van een nationaal onderzoek in Belgische huishoudens om na te gaan welke projecten mogelijk een duurzamere mobiliteit kunnen bevorderen;
- Invoering van een structurele samenwerking tussen de federale overheid en de gewesten (ICMIT);
- Opmaak van een jaarverslag door het Federaal Planbureau over de vervoersindicatoren.

Gesprek met Luk Haesendonck van de FOD Mobiliteit en Vervoer

De Kruispuntbank van de voertuigen is een instrument voor de unieke gegevensinzameling van zo'n 7 miljoen voertuigen

De Kruispuntbank van de voertuigen werd opgericht binnen de FOD Mobiliteit en Vervoer door de wet van 19 mei 2010. Dit instrument voor gegevensinzameling heeft een tweevoudig doel: enerzijds alle gegevens met betrekking tot de eigenschappen van de voertuigen in België verzamelen en anderzijds de traceerbaarheid van de voertuigen organiseren vanaf de dag van inkeerstelling tot de dag van de vernietiging of uitvoer ervan.

« Het gaat om bijna 7 miljoen voertuigen, waarvoor we gegevens verzamelen die al bestaan maar niet in een uniek systeem gebundeld zijn » legt Luk Haesendonck uit, jurist bij het DG Wegvervoer en Verkeersveiligheid. *“Gebruikers zoals de FOD's Financiën en Economie, Febiac, de gewesten, de politie, de DIV enz. zullen de gegevens kunnen gebruiken. De Kruispuntbank van de voertuigen is operationeel sinds 1 september 2013. De eerste registraties vóór inschrijving zullen plaatsvinden vanaf 1 oktober 2015. Het is onze dienst ICT die het instrument heeft ontwikkeld. Een gigantisch werk dat in de toekomst talrijke toepassingen zal mogelijk maken!”*

Wat zijn de gevolgen van deze maatregel?

« Er zijn tal van gevolgen! De FOD Financiën (voor Brussel) en gewesten bijvoorbeeld baseren zich momenteel reeds op DIV-gegevens om de verkeersbelasting te berekenen. Momenteel zijn er ook gesprekken om in de toekomst voor de kilometerheffing bepaalde voertuiggegevens te raadplegen via de Kruispuntbank van de voertuigen. Een ander voorbeeld: de Europese normen inzake uitstoot zullen in de database worden opgenomen. De overheid zal dus over een instrument beschikken ter ondersteuning van een milieuvriendelijk mobiliteitsbeleid. De stad Antwerpen overweegt om in 2016 het stadscentrum te verbieden aan wagens die een bepaalde ecoscore bereiken. Door de Kruispuntbank te raadplegen, zal ze deze beslissing gemakkelijker kunnen uitvoeren. Derde voorbeeld: de wegcontroles worden vergemakkelijkt aangezien de politie, door het systeem te raadplegen, onmiddellijk kan controleren of een voertuig in orde is op het vlak van keuring, verzekering, inschrijving of andere vergunningen. We hebben de Privacycommissie geraadpleegd en rekening gehouden met haar opmerkingen. »

Waarom past de maatregel in een duurzaam ontwikkelingsbeleid?

« De Kruispuntbank van de voertuigen zal een impact hebben op zowel sociaal, economisch als milieuvlak en dit op lange termijn. De oprichting ervan is opgenomen in het tweede Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling, wat haar nog meer legitimiteit geeft. »

Actie 30 : Minder vervuilende voertuigen

Beschrijving van de actie:

Rekening houdend met de bekommernis dat deze maatregelen mensen met een bescheiden inkomen niet mogen benadelen, zal de regering volgende maatregelen uitvoeren:

- Aanmoediging tot aankoop van minder vervuilende voertuigen (lpg, biodiesel, hybride of - in beperktere mate en met name voor sommige gedeeltes van het stadsverkeer - elektrische voertuigen) en uitrusting van diesellootvoertuigen met een filter;
- Aanmoediging tot onderzoek, ontwikkeling en aanwending van motoren werkend op alternatieve energiebronnen (Federaal regeringsakkoord 2003). Daartoe zal de FOD Financiën fiscale maatregelen nemen die het gebruik van biobrandstoffen aanmoedigen;
- Opneming van een actieve rol op Europees niveau bij het definiëren van nieuwe geluidsnormen en maatregelen voor luidruchtige voertuigen;
- Versterking en verbetering van de technische controle van voertuigen;
- Onderwerping van voertuigen die bestemd zijn voor ontwikkelingslanden aan een technische controle vóór hun uitvoer. Dat dient bij voorkeur te gebeuren in een Europees kader.
- Verdediging op internationaal niveau, in het kader van regeringsbevoegdheden, van het principe van overdracht van kennis en technieken, onder meer inzake transportsystemen en ruimtelijke ordening;
- De overheidsdiensten geven het voorbeeld: bij de vernieuwing van hun wagenpark kopen ze voor minstens 50% minder vervuilende voertuigen.

Realisaties:

- Aanzetten tot het kopen van schonere voertuigen: LPG, biodiesel, hybride of elektrische voertuigen;
- Herziening van de omzendbrief 307quater en de omzendbrief 307quinquies betreffende het aanschaffen van personenauto's bestemd voor de Staatsdiensten en opmaak van een gids over de desbetreffende verplichtingen van de federale overheidsdiensten;
- Goedkeuring van de omzendbrief P&O van 27 januari 2005 betreffende de implementatie van het duurzame-

ontwikkelingsbeleid bij overheidsopdrachten van leveringen uitgeschreven door aanbestedende instanties van de federale overheid die behoren tot de klassieke sectoren;

- Maatregelen voor belastingvermindering of voor kortingen op de factuur bij de aankoop van een nieuw, minder vervuilend voertuig of bij de installatie van een roetfilter en een nieuw voertuig;
- Wijziging van de belasting op bedrijfswagens om rekening te houden met de CO₂-uitstoot;
- Verplichting om een roetfilter te installeren die voldoet aan de EURO 5-norm;
- Steun aan een onderzoeksprogramma over het gebruik van motoren die werken op alternatieve energiebronnen;
- Fiscale maatregelen om het gebruik van biobrandstoffen te stimuleren;
- Verplichting tot installatie van een deeltjesfilter voor bussen en vrachtwagens die niet aan Euro III beantwoorden;
- Ontwikkeling van een certificeringssysteem met betrekking tot de conversie van voertuigen naar aanleiding van de installatie van een deeltjesfilter;
- Actieve rol op Europees niveau bij het definiëren van nieuwe geluidsnormen en maatregelen voor luidruchtige voertuigen;
- Versterking en verbetering van de technische keuring van voertuigen (maatregelen tegen vervuilende uitstoot);
- Invoering van een technische keuring voor auto's die bestemd zijn voor ontwikkelingslanden, vóór de export;

Actie 31 : Maatschappelijk verantwoord ondernemen is nodig

Beschrijving van de actie:

Het ontbreken van een heldere definitie van het concept "maatschappelijk verantwoord ondernemen" schept verwarring. Er is dan ook nood aan een referentiekader dat bijdraagt tot een meer eenduidig taalgebruik en definiëring van de in het MVO-debat gebruikte begrippen. Dit referentiekader moet een gemeenschappelijke en samenhangende referentie scheppen voor de federale overheid, voor de ondernemingen en de stakeholders. Een dergelijk referentiekader zou de eerste fase kunnen zijn van een actieplan gericht op de kwalitatieve ondersteuning, vergemakkelijking en versterking van MVO in België.

Realisaties:

- Oprichting van een werkgroep binnen de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO), gericht op de sociale verantwoordelijkheid van de bedrijven en op maatschappelijk verantwoorde beleggingen;
- Bepaling van een referentiekader en opmaak van een nationaal actieplan MVO;
- Jaarlijks onderzoek, door de Ministerraad, van de vorderingen in het duurzame ontwikkelingsbeleid op basis van de verslagen van het Rekenhof, de adviezen van de FRDO, de verslagen van de ICDO en de verslagen van het Federaal Planbureau;
- Opmaak van een inventaris van de internationale verplichtingen van de leden van de ICDO inzake DO, gebonden aan hun bevoegdheden;
- Opstellen van een databank en van indicatoren waarmee de leden van de ICDO de uitvoering van de acties van het FPDO kunnen opvolgen;
- Publicatie van deze follow-up op de website van de ICDO;
- Steun aan een onderzoeksprogramma om de prognose-instrumenten met betrekking tot duurzame ontwikkeling te verbeteren en te zorgen voor een betere informatiedoorstroming met betrekking tot die instrumenten;
- Nadruk op het multi- en transdisciplinaire karakter van het onderzoek inzake DO;
- Oprichting van cellen duurzame ontwikkeling in alle federale overheidsdiensten en bepaling van jaarlijkse actieplannen;
- Invoering van de procedure duurzame-ontwikkelingseffectenbeoordeling (DOEB);
- Goedkeuring van de wet van 13 februari 2006 betreffende de inspraak van het publiek bij de uitwerking en vóór de goedkeuring van de plannen en programma's in verband met het milieu;
- Uitvoering van studies naar toekomstgerichte deelneming;
- Organisatie van de Middagen van Duurzame Ontwikkeling;
- Bevordering van het VN-Decennium van Educatie voor Duurzame Ontwikkeling;
- Uitwerking van een nationale strategie inzake DO;
- Integratie van DO in de strategische en operationele managementplannen van de federale overheidsdiensten;
- Integratie van DO in de andere sectorale plannen;
- Verbetering van de leesbaarheid van de beleidsnota's door de doelstellingen van de maatregelen te verduidelijken;
- Onderzoek van de uitvoerbaarheid en de wenselijkheid van het linken van een aantal internationaal aanvaarde MVO-normen aan het Belgische instrumentarium voor buitenlandse handel (Delcredere, exportkredieten, enz.).

Follow-up van het Plan

Actie 1: het beleid bekijken als een leerproces

Het is noodzakelijk dat ervaringen, evaluaties en resultaten van onderzoeken de basis vormen voor het onderzoek naar de meest aangewezen weg naar duurzame ontwikkeling.

Realisaties :

- Onderzoek in 2005 en 2006 door de Ministerraad naar de vorderingen van het duurzame-ontwikkelingsbeleid op basis van de tweejaarlijkse verslagen van het Federaal Planbureau, het jaarverslag van de ICDO en de verslagen van de leden van de ICDO over de uitvoering van het Plan en een advies van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO);
- Opmaak van de databank voor de opvolging van de maatregelen van het Plan en publicatie van het voortgangsverslag op basis van een tabel van de indicatoren aan de hand waarvan de uitvoering kan worden opgevolgd;
- Opmaak van een inventaris van de internationale verplichtingen inzake duurzame ontwikkeling van de leden van de ICDO die verband houden met hun bevoegdheden;
- Opmaak van een follow-up van het vorige plan en publicatie op de website van de ICDO.

Actie 2: voorzorgsmaatregelen nemen tegen de risico's

De federale regering zal inspanningen leveren om het voorbereidend wetenschappelijk onderzoek beter af te stemmen op de beleidslijnen en de maatregelen voor duurzame ontwikkeling die ze in de toekomst zal nemen.

Realisaties:

- Invoeren van nieuwe tools om de snelle overdracht van onderzoeksresultaten naar de beleidsmakers en de integratie van de resultaten van verschillende onderzoeken te verbeteren;
- Investeren in wetenschappelijk onderzoek om de prognosetools voor duurzame ontwikkeling te verbeteren;
- Versterking van de samenwerking tussen onderzoeks- en opleidingsinstellingen;
- Ondersteuning van een betere informatiedoorstroming met betrekking tot de prognosetools;
- In de prognosetools zoveel mogelijk rekening houden met de evaluaties van de kosten en de voordelen van de beoogde maatregelen voor duurzame ontwikkeling;
- Organisatie van een jaarlijks debat in het parlement over de prognose (identificatie van de onzekerheden en van de prognose-instrumenten);
- Nadruk op het multi- en transdisciplinaire karakter van het DO-onderzoek;
- Oprichting van cellen Duurzame Ontwikkeling in de federale overheidsdiensten;
- Uitvoering van de “duurzaamheidstest” (DOEB) voor de politieke beslissingen die op de agenda van de Ministerraad staan.

Gesprek met Anne Fierens van de POD Wetenschapsbeleid

Het onderzoeksprogramma SSD, een belangrijke steun voor het overheidsbeleid

“Wetenschap voor een Duurzame Ontwikkeling” is een onderzoeksprogramma dat uitgevoerd werd tussen 2005 en 2015 door de POD Wetenschapsbeleid en dat 102 onderzoeksprojecten omvatte, waarbij 300 onderzoekers betrokken waren

« *NWij waren een van de eerste landen die multidisciplinair onderzoek uitvoerden op het gebied van duurzame ontwikkeling* », zegt Anne Fierens, coördinator van het programma bij Belspo, met enige trots. « *Het wetenschappelijke ondersteuningsprogramma voor DO (PODO) is in 1996 opgestart, dus lang vóór het eerste Federaal Plan DO. Door de programma's heen hebben wij de multi-/interdisciplinaire en transversale aanpak versterkt. En dat is des te meer het geval voor het programma dat deel uitmaakte van het tweede Federaal Plan DO.*»

Wat is de impact van deze maatregel?

« *Het onderzoeksprogramma SSD is opgebouwd op basis van de expertise die eerder in acht prioritaire onderzoeksthema's werd ontwikkeld: Energie, Transport en mobiliteit, Agro-voeding, Gezondheid en milieu, Klimaat, Biodiversiteit, Atmosfeer en terrestrische en mariene ecosystemen, alsook Transversaal onderzoek. Alvorens de projectoproepen te lanceren, hebben we onze eisen en selectiecriteria bepaald. Een van de verplichtingen was dat de onderzoekers in netwerken opereren om de interdisciplinariteit van hun projecten te waarborgen. Dit zorgde voor veel synergieën tussen verschillende vakgebieden bij de universiteiten, de onderzoekscentra en gespecialiseerde studiebureaus. Er waren ook positieve gevolgen voor een groot aantal onderzoekers die met deze werkwijze nieuwe vaardigheden hebben kunnen aanleren die ze in andere projecten of (nationale of internationale) netwerken ten volle hebben kunnen benutten. Daarnaast is voor elk project een opvolgingscomité aangeduid met buitenlandse deskundigen, leden van federale of regionale administraties, ngo's, enz. De resultaten van de projecten konden daardoor snel en optimaal worden benut terwijl ze nog aan de gang waren.* »

Op welke manier sluit de maatregel aan bij een beleid van duurzame ontwikkeling?

« *Deze projecten hebben het mogelijk gemaakt om veel modellen te ontwikkelen voor de evaluatie van de impact van de beleidsmaatregelen op een aantal gebieden, zoals de simulatie van de broeikasgassen, mobiliteit en vervoer, eutrofiëring van de Noordzee, enz. en om de maatschappelijke, economische en milieueffecten ervan te evalueren. Aangezien het programma de nadruk legde op de multidisciplinaire aanpak en de onderzoeksacties gericht waren op duurzame ontwikkeling, zijn we erin geslaagd om resultaten te verkrijgen waarbij de drie dimensies van duurzame ontwikkeling op lange termijn werden opgenomen. De verkregen resultaten en de opgedane ervaring na dit onderzoekswerk vormen nu een handig geheel van kennis en tools die nuttig zijn bij de besluitvorming als ondersteuning van het overheidsbeleid.*»

Meer info: http://www.belspo.be/belspo/SSD/publ/broch_SSD_nl.pdf

Actie 3: een actieve rol toekennen aan de bevolking

Voorstellen voor meer burgerdemocratie en voor meer medewerking vertrekken vanuit het basisidee dat de burger de mogelijkheid moet krijgen om intensiever deel te nemen aan de werking van de maatschappij. Dit is zeer belangrijk voor een duurzame ontwikkeling, die grotendeels afhankelijk is van de steun en de actieve medewerking van alle betrokkenen.

Realisaties:

- Partnerschappen rond duurzame ontwikkeling met actieve groepen in de maatschappij;
- Oprichting van platformen met de verschillende betrokkenen in de partnerschappen;
- Steun aan een onderzoeksproject over het beleid en de medewerking;
- Activering van de informatie- en discussieprocedures met de stakeholders;
- Ondersteuning van de opleiding van jongeren met betrekking tot duurzame ontwikkeling.

Actie 4: samenwerken met de andere beleidsniveaus

De complexe structuur van de bevoegdheden en het grote aantal samenwerkingsakkoorden tussen de verschillende beleidsniveaus zorgen ervoor dat het beleid minder transparant is voor de burgers.

Realisaties :

- Uitvoering van een nationale duurzame-ontwikkelingsstrategie in overleg met de deelgebieden;
- Oprichting van een intergouvernementele werkgroep om die strategie uit te werken;
- Partnerschappen met de verschillende sociale betrokkenen: adviesraden, wetenschappers, ngo's, bedrijven en bevolking.

Actie 5: de doelstellingen en de middelen op elkaar afstemmen

De beleidsmakers moeten in de mate van het mogelijke concrete beslissingen nemen, waarbij ze de termijnen, de budgetten, de verantwoordelijkheden en eventueel de specifieke doelgroep verduidelijken om de uitvoering van de beslissingen te verzekeren.

Realisaties:

- Integratie van de ontwikkelingsprincipes in de management- en de operationele plannen van de federale administratie;
- In overeenstemming brengen van deze plannen en de andere sectorale plannen;
- Oprichting van coördinatie- en overlegorganen die de budgettaire aspecten, de zaken met betrekking tot de boekhouding en de beheerscontrole behandelen;
- Opmaak van actieplannen met de taken die verband houden met de interne werking van de overheidsdienst en de taken voor de samenwerking met de andere overheidsdiensten;
- Evaluatie, in de mate van het mogelijke, van de sociale, economische en milieu-impact van de voorgestelde maatregelen en plannen om de kosten en de voordelen van de verschillende maatregelen te kennen (DOEB).

4. Rapporten van de federale overheidsdiensten, leden van de ICDO

4.1. FOD Kanselarij van de Eerste Minister

de heer Christophe Cuche

In 2005 sprak de Eerste minister de wens uit dat de Kanselarij een voorbeeldrol zou spelen op het vlak van milieubeheer door deel te nemen aan het EMAS-project. Zo bevestigde hij enerzijds de bezorgdheid om het milieu die al vele jaren bestond binnen de Kanselarij en zette hij anderzijds de deuren van de Wetstraat 16 uitdrukkelijk open voor duurzame ontwikkeling.

De Kanselarij voldoet met haar milieubeheersysteem aan de internationale erkenningen ISO 14001:2004 (26 maart 2007) en EMAS (2 april 2007). Sindsdien streeft ze er naar om in haar werking ook sociale en economische aspecten in overweging te nemen om zo tot een echt duurzaam beleid te komen.

Deze aanpak wordt elk jaar bevestigd in de Algemene Beleidsnota van de Eerste minister. De aanpak krijgt ook aandacht in de managementplannen van de belangrijkste verantwoordelijken binnen de Kanselarij.

4.1.1. Beleid dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

In 2010 legde het Directiecomité een kader en doelstellingen vast om zijn beleid inzake duurzame ontwikkeling concreet in te vullen. Naast de klassieke thema's bewustmaking, voorkomen van vervuiling en permanente verbetering van de prestaties, werden 5 engagementen expliciet vastgelegd:

- De naleving van alle vereisten die van toepassing zijn inzake leefmilieu;
- De vermindering van de papierconsumptie;
- De vermindering van de CO₂-productie;
- De verhoging van het aandeel van duurzame overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten;
- De invoering van geïntegreerde boordtabellen die een sterker geautomatiseerde en professionelere transversale opvolging mogelijk maken, naast een betere communicatie.

Op het vlak van milieu kreeg de derde doelstelling die hierboven wordt beschreven de laatste jaren veel aandacht: of het nu gaat om energie (renovatiewerken, belangrijke technische verbeteringen in samenwerking met de Regie der Gebouwen en FEDESCO), mobiliteit (mobiliteitsplannen), voeding (gesteund door de POD Duurzame Ontwikkeling en Leefmilieu Brussel, het restaurant van de Kanselarij heeft zich resoluut op duurzame voeding toegespitst in 2011) of afval (beter sorteren en beter beheren).

In het licht van de voorgaande paragrafen zouden we kunnen denken dat het hoofdzakelijk of zelfs enkel over de rechtstreekse impact gaat (iets wat we duidelijk beheersen). Maar dat is niet het geval. Deze kwestie is in het algemeen verweven in alle opdrachten van medewerkers van de Eerste minister: zowel de leden van de Beleidsorganen als van het Bestuur blijven bij hun activiteiten en vergaderingen letten op duurzame ontwikkeling. Denk maar aan het belang van de onrechtstreekse impact van de “paperless government” die de Algemene Directie Secretariaten en Overleg invoerde, de duurzaamheidscriteria in de nieuwe regelgeving inzake overheidsopdrachten gepubliceerd op initiatief van de Algemene Directie Coördinatie en Juridische Zaken, of de invloed van de Algemene Directie Externe communicatie dankzij haar relaties en samenwerking met andere federale overheidsdiensten, In termen van duurzame ontwikkeling denken, wordt langzamerhand een automatisme voor iedereen, elk binnen zijn invloedssfeer, zowel binnen als buiten de Kancelarij.

Momenteel zijn enkel de gebouwen gelegen in de Wetstraat 14 en 16 opgenomen in de EMAS-registratie. Maar het is interessant om op te merken dat het voorzien is om ook de Lambermont, de ambtswoning van de Eerste minister, in 2014 op te nemen in het beheersysteem van de Kancelarij. De Wetstraat 18 zal erin worden opgenomen in 2015, als de FOD dit gebouw dan nog steeds betreft.

4.1.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

Zoalshierbovenaangegeven, zijn de aspecten milieu en duurzaamheid gemeengoed geworden binnen de Kancelarij. Daardoor is het beheersysteem dat rond EMAS werd georganiseerd in 2011 ook aangevuld met twee nieuwe registers: het register A32-3 van de internationale verbintenissen (inzake duurzame ontwikkeling) en het register A32-4 voor de opvolging van de maatregelen van de Federale Plannen inzake Duurzame Ontwikkeling.

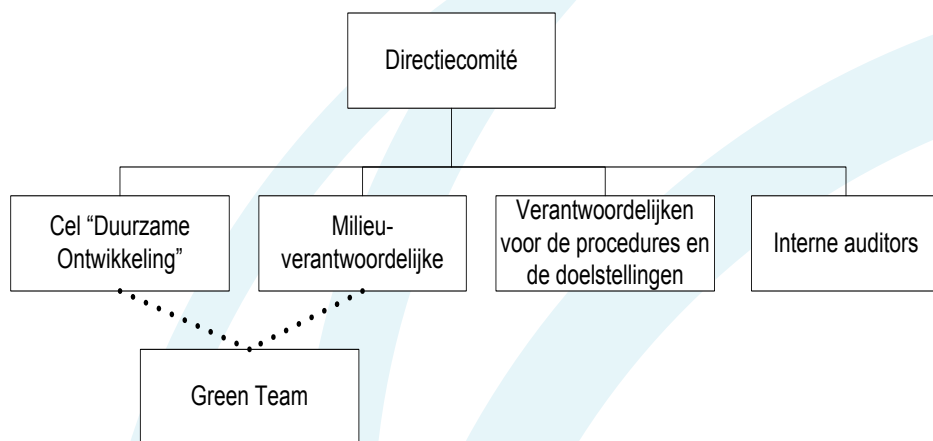
Dit laatste document herhaalt de maatregelen en stappen van de federale plannen die worden opgevolgd door de Kancelarij. Het verwijst naar de eerste twee plannen, maar ook naar het ontwerp voor een derde plan dat in 2011 werd overwogen. Het register A32-4 bevat de door de ICDO aanbevolen maatregelen evenals een aantal acties die de Kancelarij aanbelangen: het heeft zowel de vorm van een verslag als van een jaaractieplan. De onderstaande tabel overloopt, per domein, de 93 genomen maatregelen in detail.

	FPDO-1	FPDO-2	Ontwerp van FPDO-3
Aankopen	159, 189	31714-1, 31714-2, 31714-3, 31714-4, 31714-5, 31919-1, 31919-2, 33005-1, 33011, 33012	2.3.04-3
Afval	101, 106, 155-1	31714-5	/
Energie	106, 154-2, 155-1, 156	31712-2, 32309-1	2.2.01-7, 2.3.04-1
Informatie	/	31714-4	2.1.02-4, 2.2.03-1, 2.2.03-2, 2.2.03-3, 2.2.03-4
Management (beleid)	768, 769	4311-1, 4311-2, 4501, 4503-1, 4503-2, 4504, 4505, 4507	2.1.01-2, 2.2.01-1, 2.2.01-3
Management (cel DO)	/	4205-1, 4205-2, 4506-1, 4506-3	/
Management (DOEB)	656	30011, 4202-3, 4202-5, 4508	2.2.01-5, 2.2.04-3
Management (indicatoren)	106, 155-1, 452, 640	2112, 31712-2	/
Management (MBS)	154-1, 157	31709-1, 31709-2	2.2.01-2
Management (plan/verslag)	/	4101-3, 4102-1, 4102-2, 4102-3, 4506-5	2.2.01-4
Mobiliteit	155-2, 448-1, 448-2, 452, 455	31520, 32702, 32709-6, 32710, 33005-1, 33011, 33012	2.3.07-1
Voeding	93-1, 93-2	/	2.2.01-6, 2.3.11-2, 2.3.11-3
Water	106, 155-1, 156	/	/

4.1.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

A. Samenstelling van de Cel DO

Duurzame ontwikkeling is natuurlijk in ieders belang. Het organigram hieronder geeft enkele spelers aan die intern heel nauw betrokken zijn bij de goede ontwikkeling van het ingevoerde beheersysteem.

De Cel Duurzame Ontwikkeling werd opgericht in overeenstemming met het koninklijk besluit van 22 september 2004 houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling in de federale overheidsdiensten, de programmatorische federale overheidsdiensten en het ministerie van Landsverdediging. Ze bestaat uit:

- een vertegenwoordigster van het Directiecomité (het betreft in casu de Voorzitster van het Directiecomité a.i.);
- een vertegenwoordiger van de Beleidsorganen van de Eerste minister;

- de Milieuverantwoordelijke, vertegenwoordiger van de Kanselarij van de Eerste minister bij de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO);
- de verantwoordelijke voor het communicatiebeleid rond duurzame ontwikkeling, vervangster van de vertegenwoordiger van de Kanselarij van de Eerste minister in de ICDO;
- een verantwoordelijke van de Stafdienst ICT;
- een verantwoordelijke van de Stafdienst Budget en Beheerscontrole;
- een verantwoordelijke van de Dienst Secretariaat en Logistiek;
- één van de twee preventieadviseurs;
- een vertegenwoordiger van de Algemene Directie Secretariaten en Overleg, lid van de Werkgroep "Duurzame-ontwikkelingseffectbeoordeling" bij de ICDO;
- een vertegenwoordiger van de Algemene Directie Coördinatie en Juridische Zaken, lid van de Werkgroep "Duurzame overheidsopdrachten" bij de ICDO;
- de vertegenwoordigster van de Kanselarij van de Eerste minister in de interdepartementale coördinatiegroep voorzien in artikel 6 van de wet van 12 januari 2007 strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen;
- een vertegenwoordiger van de Dienst Administratieve Vereenvoudiging;
- en de verantwoordelijke voor de opvolging van de milieu-indicatoren.

De Cel DO wordt op het terrein bijgestaan door het Green Team, een gemotiveerde ploeg van een tiental personen uit verschillende diensten die concreet en proactief wil werken.

B. Activiteiten van de Cel DO

Samen spannen de Cel DO en het Green Team zich in om de volgende taken te vervullen:

- Deelnemen aan de werkgroepen van de ICDO;
- De Federale Plannen inzake Duurzame Ontwikkeling waarvoor de Kancelarij verantwoordelijk is, opvolgen;
- Het Actieplan Duurzame Ontwikkeling van de Kancelarij uitwerken en opvolgen;
- Een duurzame-ontwikkelingseffectbeoordeling (DOEB) uitvoeren of de uitvoering van een DOEB van de beslissingen overeenkomstig het Actieplan coördineren;
- De duurzaamheid van de overheidsopdrachten van de Kancelarij opvolgen;
- De uitvoering van beleid inzake intern milieubeheer opvolgen;
- De Kancelarij bewustmaken van duurzame ontwikkeling (onder andere door elk jaar deel te nemen aan de Dag voor Duurzame ontwikkeling in het leven roepen door de PODDO).

Er staan drie grote projecten op de homepage van het nieuwe intranet van de Kancelarij: één daarvan is duurzame ontwikkeling!

4.2. FOD Personeel en Organisatie

de heer Vincent Triest en mevrouw Géraldine Matt

In 2009 is de FOD P&O gestart met een gestructureerd beheer van de aspecten die te maken hebben met duurzame ontwikkeling.

3 periodes:

- 2009-2010: oprichting van een cel DO/EMAS en implementatie van eerste richtlijnen;
- 2010-2011: ontwikkeling en uitvoering van een actieplan duurzame ontwikkeling en lancering en verwerving van EMAS-certificering voor het gebouw Wetstraat 51;
- 2011-2012: integratie van het actieplan duurzame ontwikkeling en EMAS in de bestuursovereenkomst.

Volgende stap in 2013: integratie van de langetermijnvisie duurzame ontwikkeling en van het federaal plan duurzame ontwikkeling versie 3, en uitvoering van een actieplan in verband met die visie/dat plan.

De FOD P&O streeft de volgende doelstellingen na:

1. De milieuvoetafdruk verkleinen
2. De voetafdruk van de FOD benadrukken ten gunste van:
 - a. duurzame welvaart ;
 - b. duurzame sociale rechtvaardigheid ;
 - c. duurzaam personeel.

De FOD P&O ondersteunt duurzame ontwikkeling eveneens door regelmatig over de aspecten duurzame ontwikkeling te communiceren via de federale communicatiekanalen (Fedra, Fedweb). Hij heeft met de POD DO de federale aanpak van duurzame aankopen ontwikkeld. Hij werkt actief mee in verschillende werkgroepen van de ICDO. Naast de integratie van de aspecten duurzame ontwikkeling en EMAS in de bestuursovereenkomst zijn er intern nog veel projecten die we in de volgende punten bespreken.

4.2.1. Beleid dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

De FOD P&O sluit zich aan op de DO-aanpak die in de federale plannen DO wordt toegelicht.

Bovendien leeft de FOD in het kader van de EMAS-certificering zowel de Europese, Belgische als Brusselse milieureglementering na.

De FOD doet een beroep op (interne en externe) auditoren, om zijn beheertools, processen en procedures op het vlak van milieu te verbeteren.

In zijn bestuursovereenkomst zijn de aspecten DO en EMAS geïntegreerd.

De FOD neemt actief deel aan de transversale vergaderingen en werkgroepen die de POD DO organiseert en heeft met name de DO-visie, zoals die vandaag wordt voorgesteld, mee ontwikkeld, met het oog op de goedkeuring van het 3de federale plan.

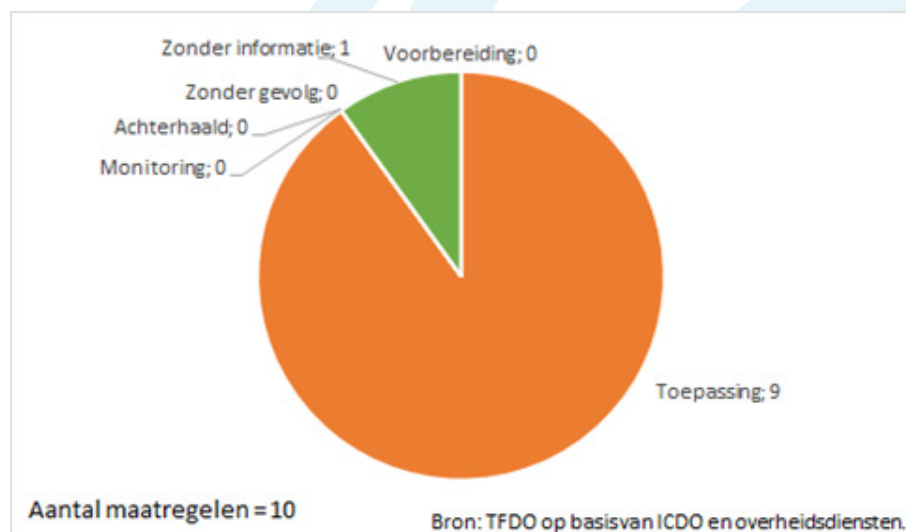
De FOD integreert DO in zijn duurzaam aankoopbeleid (federaal beleid) en is op dat vlak een trendsetter.

Wat de toekomst betreft, gaat de FOD de sociale pijler van DO sterker ontwikkelen, en uiteraard zijn EMAS-certificering behouden.

4.2.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

De FOD P&O is betrokken bij 2 acties van het FPDO 2. De eerste actie betreft de overheidsopdrachten, de tweede de rondzendbrief over voertuigen. Beide acties worden in nauwe samenwerking met de POD DO en de ICDO beheerd.

Grafiek 4 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de FOD Personeel en Organisatie

4.2.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

A. Samenstelling van de Cel DO

Verantwoordelijke DO/EMAS, logistieke verantwoordelijke, ICT, communicatie, Fed+, aankopen, ... en de vertegenwoordigers van de diensten, Selor en het OFO inbegrepen.

B. Activiteiten van de Cel DO

Algemeen doet de cel DO-EMAS van de FOD P&O het volgende :

- Het actieplan DO van onze FOD opstellen en opvolgen;
- Onze FOD sensibiliseren voor duurzame ontwikkeling, bv. via 'dag DO', intranet en News P&O;
- EMAS begeleiden;
- De uitvoering van de maatregelen van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling die aan onze FOD zijn toevertrouwd coördineren;
- De FOD vertegenwoordigen in de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling – ICDO.

Sinds 2009 heeft ze al heel wat grote projecten rond DO geleid:

Emas :

- In 2011 verwerving van de EMAS-certificering voor het gebouw Wetstraat en in 2012 bevestiging van de certificering.

Communicatie :

- Ontwikkeling van een jaarlijks communicatieplan duurzame ontwikkeling en EMAS ;
- Creëren van een 'gunstig klimaat' ;
- Organisatie van evenementen ter bevordering van duurzame ontwikkeling ;
- Organisatie van DO-dagen ;
- Uitwisselingsbeurzen – tweedehandsbeurzen ;
- Dematerialisatie van het tijdschrift Fedra ;
- Tussenpersoon bij het personeel voor DO-plannen, -beleid.

ICT :

- Gebruik van een elektronisch uitwisselingsplatform (beConnected) ;
- Virtualisatie van de servers ;
- Gebruik van recycleerbare toners.

Aankopen :

- Ontwikkeling van gidsen voor duurzame aankopen (deel 1 en 2) ;
- Invoering van een aankoopaanbod dat gericht is op duurzame producten/diensten.

Fed + :

- Stimulering van het aanbod duurzame producten (elektrische auto's, fiets, bioproducten, ...) bestemd voor de federale ambtenaren ;
- Stimulering van de sociale pijler van DO via acties zoals het federale team voor de 20 km door Brussel, Oxfam Trailwalker, ...

Personeelsbeheer :

- Diversiteitsbeleid ;
- Ontwikkeling van de 'welzijnsbenadering' ;
- Implementatie van een 'clean desk' beleid.

Logistiek :

- Optimalisatie van de bezettingsgraad van de bureaus (Wetstraat) ;
- Meer recycleren (papier, plastic, batterijen, glas) ;
- Uitvoering van een lichtplan (vervanging van de traditionele lampen door ledlampen, 1 op 3 lampen minder) ;
- Daling van het papierverbruik (bezig) ;
- Daling van het waterverbruik in het gebouw (nu zitten we onder de drempel qua waterverbruik) ;
- Daling van het gasverbruik ;
- Herziening van het airco- en verwarmingssysteem (gewijzigde werktijden + minimumverwarming tijdens verloven).

Cafétéria :

- Aankoop van seizoensproducten ;
- Sterke stimulering van duurzame producten ;
- Daling van de milieu-impact, met name door de daling van het afval ;
- Duurzame broodjes op vergaderingen.

Mobiliteit :

- Bedrijfsvervoerplan ;
- Stimulering van het gebruik van het openbaar vervoer ;
- Mogelijkheid om een goede dienstfiets te lenen.

Voor 2013 en later zijn de volgende projecten vastgelegd (niet-exhaustieve lijst) :

Beleid/Prioriteiten :

- Meer aandacht besteden aan maatschappelijke aspecten van DO ;
- De bestuursovereenkomst aanvullen met de nieuwe DO/EMAS-doelstellingen ;
- Meer meetinstrumenten implementeren (met name om de impact van het beleid via de opdrachten van de FOD P&O te meten) ;
- Verder meewerken aan de WG van de ICDO en de medewerking van onze FOD versterken.

Logistiek :

- Plan opstellen om papierverbruik te doen dalen ;
- Compostvat installeren (te bevestigen).

Duurzame aankopen :

- Deel 3 van de gids voor duurzame aankopen opstellen ;
- Verder onderhandelen om duurzame goederen voor een voordelige prijs te krijgen ;
- De markt betreffende nieuwe duurzame kopieermachines, schermen, toetsenborden, laptops en muizen analyseren ;
- Sociale aspecten: nagaan of meer opdrachten aan beschutte werkplaatsen, langdurige werklozen of vzw's kunnen worden toevertrouwd ;
- Opvolging rondzendbrief over duurzame opdrachten (in samenwerking met POD DO).

ICT :

- Het plan 'virtualisatie van de servers' met als doel een energiebesparing van zowat 50% tussen 2009 en 2013 voortzetten ;
- Het aantal servers verminderen (van 15 naar 6 servers) ;
- Het aantal kopieermachines in het gebouw verminderen (1 netwerkprinter per verdieping) ;
- Het gebruik van toners verder doen dalen.

Cafétéria :

- De aanpak 'duurzame menu's' voortzetten en uitbreiden (lokale, verse, seizoens- en bioproducten) en de voorraden beperken.

Mobilitéé :

- Campagne vervuilingsspieken + dienstfiets in goede staat.

Communication :

- Dagen DO in 2013 toegespitst op het door de minister gekozen thema ;
- Communicatiecampagne 'paperless' ;
- Blijven communiceren over DO en EMAS (minstens om de twee weken).

4.3. SPF Intérieur

de heer Frank De Neve

De FOD Binnenlandse Zaken is een fundamentele hoofdrolspeler op het vlak van de veiligheid van de burger en het behoud van een aantal fundamentele burgerrechten. Een groot deel van de materies die door de FOD Binnenlandse Zaken worden beheerd worden in gang gezet door externe factoren waar de FOD weinig impact op heeft. Het gaat daarbij onder meer om migratiestromen, internationale crisissituaties, gebeurtenissen die betrekking hebben op de openbare orde, catastrofes of rampen, enz.

De FOD Binnenlandse Zaken draagt sinds jaar en dag duurzame ontwikkeling mee als een basisprincipe in haar denken en handelen.

Een duurzaam beleid voeren houdt voor de FOD in dat de toekomst wordt voorbereid en de acties worden gepland aan de hand van strategieën en doelstellingen. Tevens worden de behoeften van de directies en diensten objectief geëvalueerd en geprioritiseerd. Het accent wordt gelegd op de continuïteit van de dienst, de ethiek en het kennisbeheer. In het kader van het human resources management wordt aandacht besteed aan prestaties, maar ook aan welzijn en respect.

De directies en diensten hebben via het geïntegreerd managementplan van de FOD Binnenlandse Zaken hun duurzame werking geconcretiseerd aan de hand van projecten en routines.

Sinds geruime tijd is beslist dat duurzame ontwikkeling in de FOD niet enkel het voorwerp uitmaakt van klassieke acties op het vlak van energiebesparende maatregelen, maar dat er ook aandacht wordt besteed aan het sociale luik van duurzame ontwikkeling. Dat wordt geconcretiseerd door het welzijn op het werk en het human resources management beleid. Zo is er sinds 2006 de mogelijkheid tot telewerk bij de FOD, is er aandacht voor diversiteit in de organisatie, aandacht voor initiële en continue vorming van de medewerkers, aandacht voor de werkomgeving van medewerkers enz....

In de core-business werkt de FOD Binnenlandse Zaken aan de vermindering van zijn ecologische voetafdruk onder meer op het vlak van de verdere ontwikkeling en de verlenging van de geldigheidstermijn van de elektronische identiteitskaart, de uitbereiding van de e-loketten (voor de sector van de private veiligheid en de veiligheidscontracten), het materiaal en de nieuwe technologieën die de operationele eenheden van de civiele bescherming in hun tussenkomsten gebruiken.

4.3.1. Beleid dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

De uitbouw van duurzame ontwikkeling bij de FOD Binnenlandse Zaken is doorheen de jaren gegroeid.

Vrij snel is gestart met de uitbouw van duurzame ontwikkeling rond de verschillende actiedomeinen. Gezien de fysieke verspreiding van het personeel van de FOD over verschillende gebouwen in Brussel is een netwerk duurzame ontwikkeling opgericht. Door dat netwerk wordt rond die verschillende actiedomeinen gewerkt :

- Een eerste actiedomein is mobiliteit. Een groot deel van het personeel maakt gebruik van het openbaar vervoer om zich naar het werk te begeven of voor interne verplaatsingen in Brussel. Ook zijn voor de verschillende diensten mobiliteitsplannen opgemaakt en recentelijk is werk gemaakt van het opstellen van een plan met dringende maatregelen van de FOD Binnenlandse Zaken in geval van piekperiodes van luchtvervuiling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Ten tweede is er het domein van de communicatie- en sensibiliseringsacties van het personeel. Doorheen de verschillende jaren zijn voor de verschillende diensten van de FOD tal van acties opgezet via diverse kanalen (intranet, affiches, e-mails, stickeracties, de organisatie van een themadag rond duurzame ontwikkeling, het uitwerken van een film inzake duurzame ontwikkeling bij de FOD Binnenlandse Zaken, acties in het kader van de week van de duurzame ontwikkeling...) om het personeel te sensibiliseren rond duurzame ontwikkeling. Deze communicatie- en sensibiliseringsacties handelden enerzijds rond het rationeler gebruik van energie maar anderzijds ook rond thema's als eerlijke handel.
- Ten derde is er het opvolgen van diverse indicatoren van de FOD (water, elektriciteit, gas en afval) en de rapportage die daaromtrent wordt opgezet. Sinds 2005 maakt de FOD Binnenlandse Zaken gebruik van de federale software voor milieubeheer (EIS), waarmee

het gebruik van de gebouwen bezet door diensten van de FOD kan worden opgevolgd. Er is gestart met enkele proefgebouwen, maar dit is in de loop der jaren stelselmatig uitgebreid.

- Tot slot is er het duurzaam aankoopbeleid. Door de cel overheidsopdrachten van de Stafdienst Budget en Beheerscontrole worden de hem voorgelegde bestekken beoordeeld op de erin vermelde duurzaamheidscriteria.

Sinds 2007 is er samengewerkt met Fedesco waarbij projecten zijn gerealiseerd in verschillende gebouwen van de FOD. Het gaat om het uitvoeren van haalbaarheidsstudies op technisch, economisch en milieuvlak. Het doel van die studies heeft in hoofdzaak geleid tot verbetering van de verlichtingssystemen. Daarnaast gebeurden er ook doorlichtingen van bestaande onderhoudscontracten en facturen. Naar aanleiding van de studies zijn er onder meer uitgebreide relighting werkzaamheden gerealiseerd, is er monitoring software voor het energieverbruik geïmplementeerd en zijn er verwarmingsketels vervangen. Het sociale luik is voornamelijk ontwikkeld via het uitwerken van de actieplannen welzijn en diversiteit.

Begin 2009 heeft de FOD Binnenlandse Zaken het geïntegreerd managementplan uitgewerkt. Het ankerpunt voor duurzame ontwikkeling bij de FOD is de globale strategie 2 'een duurzaam beleid voeren'. Onder die globale strategie heeft elk van de diensten eigen doelstellingen ingeschreven met het oog op de ontwikkeling van maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzame ontwikkeling binnen de verschillende diensten. Het thema en de verschillende acties die eruit voortvloeien zijn op die manier opgenomen in de managementplannen van de algemene directies en een systeem van permanente opvolging wordt voorzien.

In 2011 is een nieuwe stap gezet wat betreft duurzame ontwikkeling. Op dat moment hebben de leden van het directiecomité het milieucharter van de FOD Binnenlandse Zaken ondertekend. Via dat document verbindt het management van de FOD zich ertoe enkele grote milieuprincipes zoals het besparen van energie, het bevorderen van een milieuvriendelijke mobiliteit en het ontwikkelen van een duurzaam aankoopbeleid te integreren in zijn dagelijks beheer. Dit charter symboliseert de steun van het management aan duurzame ontwikkeling. Het betreft een engagement dat concreet wordt gemaakt door de ontwikkeling van projecten rond duurzame ontwikkeling in de verschillende algemene directies.

In 2012 is een geïntegreerd plan duurzame ontwikkeling voor de FOD opgesteld volgens dezelfde methodologie als het geïntegreerd managementplan. Het geïntegreerd plan duurzame ontwikkeling heeft tot doel de ecologische afdruk van de FOD te verminderen in zijn dagdagelijkse functioneren. Door de verschillende directies zijn daartoe doelstellingen geformuleerd inzake mobiliteit, water, papier, energie, afval en aankopen. In het tweede luik van het plan zijn door de diensten sociale doelstellingen omschreven die in hoofdzaak gericht zijn op het welzijn van de medewerkers.

Voor de komende jaren zullen de inspanningen om de EMAS-certificering voor de diverse gebouwen van de FOD te behalen worden geïntensifieerd. Door de FOD is daartoe al een aanvang genomen.

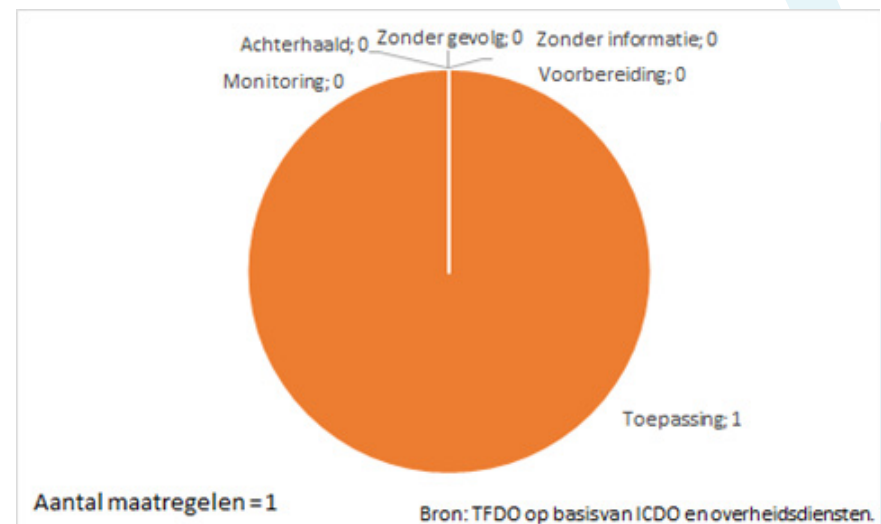
4.3.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

De FOD Binnenlandse Zaken beheert in hoofdzaak materies die in gang worden gezet door een veelheid aan externe factoren. De maatregelen opgenomen in de plannen hebben om die reden in hoofdzaak betrekking op de uitvoering van het federaal beleid inzake duurzame ontwikkeling zoals o.a. de creatie van een cel voor duurzame ontwikkeling (2-4205-1), het opmaken van een

bedrijfsvervoerplan (2-32709-6), het toetsen van strategische, management- en operationele plannen van de overheidsdiensten aan de principes van duurzame ontwikkeling (2-4503-1) enz... Daarnaast zijn er ook een aantal maatregelen opgenomen die betrekking hebben op het vreemdelingenbeleid (1-761 statuut voor oorlogsvluchtelingen uitwerken, 1-795-5 verbeteren asielprocedure, enz..).

In het Federaal Plan zijn door de FOD een aantal maatregelen zonder gevolg gebleven in hoofdzaak omdat ze geen verband houden met de kerncompetenties van de FOD. Als voorbeeld kan verwezen worden naar bvb. § 2-4311-1: Partnerschappen aangaan met betrokken groepen in de samenleving om te werken rond projecten van duurzame ontwikkeling of § 2-31109-1: Een lijst maken van de gegevensbanken met gezondheidsdeterminanten waarover ze beschikken.

Grafiek 5 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de FOD Binnenlandse Zaken

4.3.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

A. Samenstelling van de Cel DO

De samenstelling van de cel duurzame ontwikkeling is in februari 2011 door het directiecomité bevestigd.

Gelet op de grootte van de FOD en het aantal gebouwen willen we dit officialiseren door het opzetten van een netwerk duurzame ontwikkeling met vertegenwoordigers van de verschillende diensten van de FOD (de Algemene Directie Dienst Vreemdelingenzaken, Civiele Veiligheid, Instellingen en Bevolking, Veiligheid en Preventiebeleid en Crisiscentrum, het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen en de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen).

B. Activiteiten van de Cel DO

In 2012 is in hoofdzaak gewerkt aan de voorbereiding van de EMAS-certificering en het uitwerken van het plan duurzame ontwikkeling van onze FOD. Daarnaast zijn er ook communicatieacties opgezet over rationeel energiegebruik bij de FOD Binnenlandse Zaken. Ook zijn bij de diensten de best-practices inzake duurzame ontwikkeling verzameld en op het intranet samengevoegd.

4.4. FOD Financiën

de heer Jacques Baveye

Zowel op het vlak van de fiscale maatregelen als wat de interne werking betreft, heeft de FOD Financiën tussen 2004 en 2012 een bijdrage geleverd aan een duurzame ontwikkeling. Deze acties worden hierna gedetailleerd opgesomd, te beginnen met deze die niet expliciet worden opgenomen in de Federale Plannen inzake Duurzame Ontwikkeling.

4.4.1. Politique contribuant à un développement durable

De belastingvermindering voor energiebesparende uitgaven die in 2002 werd ingevoerd, werd in de onderzochte periode meermaals gewijzigd. De meeste wijzigingen hebben geleid tot een (soms aanzienlijke) uitbreiding van de toegekende voordelen: een verhoging van de vermindering, de in aanmerking neming van nieuwe uitgaven, de invoering van de overdracht (de mogelijkheid om de belastingvermindering over drie bijkomende jaren over te dragen wanneer de grens wordt overschreden). Er dient echter te worden opgemerkt dat de belastingvermindering vanaf het aanslagjaar 2013 enkel nog van toepassing is op het isoleren van daken. De belastingvermindering voor passiefhuizen, die sinds 2007 bestond en in 2010 uitgebreid werd tot lage-energiewoningen en nulenergiewoningen, werd eveneens afgeschaft. De belastingvermindering voor “groene leningen” was dan weer van tijdelijke aard (voor leningen aangegaan tussen 1 januari 2009 en 31 december 2011).

Wat de interne werking van de FOD Financiën betreft, zijn bepaalde hervormingen die gedurende de onderzochte periode werden doorgevoerd, van die aard geweest dat zij een belangrijke weerslag hebben gehad op duurzame ontwikkeling.

In eerste instantie gaat het om de verwezenlijking van talrijke informaticaprojecten, waarvan één van de verwachte gevolgen de vermindering van de hoeveelheid verbruikt papier is. Voorbeelden hierbij zijn de toepassing Tax-on-web, het CADMAP-project (informatisering van het kadastraal perceelplan) of de projecten Vensoc en BIZTAX (elektronische aangifte in de vennootschapsbelasting).

Projecten die uitgevoerd werden in samenwerking met FEDESCO en de Regie der Gebouwen beoogden energiebesparingen in een aantal door de FOD bezette gebouwen, bijvoorbeeld het Financiëncentrum te Brussel (Regentschapstraat) of het Financiëncentrum te Kortrijk (Hoveniersstraat). Deze projecten omvatten onder meer een sensibiliseringscampagne bij de bezetters om zo een meer correct gedrag aan te moedigen. In bepaalde gebouwen werden er eveneens energie-audits uitgevoerd.

Sinds verschillende jaren organiseren de Patrimoniumdiensten voor alle FOD's en POD's een selectieve ophaling van papier en karton teneinde deze te recyclen of te vernietigen. Een nieuw centrum voor de tegeldemaking van roerende goederen (Fin Shop) werd in 2009 opgericht. Hier wordt rekening gehouden met de verschillende aspecten van duurzame ontwikkeling:

- De nog bruikbare voorwerpen die werden weggegooid door de verschillende FOD's worden er te koop aangeboden en krijgen bijgevolg een tweede leven ;
- Bij het sorteren van de verschillende voorwerpen met het oog op de tegeldemaking wordt bijzondere aandacht geschonken aan het selectief sorteren van afval, en dit door te zoeken naar bedrijven die gespecialiseerd zijn in de recyclage van de verschillende producten. Het betreft de verschillende metalen (ferrometalen, aluminium, goud, enz.), batterijen, papier/karton, hout, informaticamaterieel (buiten dienst), verfproducten, oplosmiddelen, cosmetica ;
- De buiten gebruik gestelde voertuigen worden verkocht aan erkende instellingen en de afbraak van deze voertuigen wordt gecontroleerd

Sinds de oprichting van de Divisie Aankoop, begin 2010, is de invoering van bepaalde aspecten van duurzame ontwikkeling in de overheidsopdrachten aan een transversaal beleid onderworpen waarbij alle teams van deze Divisie betrokken zijn:

- Milieuclausules met betrekking tot het onderwerp van de overheidsopdracht, de technische voorschriften, de uitsluitingscriteria, de selectiecriteria, de regelmatigheidsvoorwaarden of de uitvoeringsvoorwaarden, worden thans opgenomen in alle overheidsopdrachten die door de Divisie Aankoop worden gegund (best practices) ;

- Milieuvriendelijke gunningscriteria worden eveneens reeds systematisch voorzien in bepaalde specifieke aankoopgebieden zoals de aankoop van papier en enveloppen, teneinde het gebruik van duurzaam beheerde grondstoffen, milieuvriendelijke productieprocessen of het gebruik van gerecycleerd papier te bevorderen ;
- Bijzondere inspanningen werden eveneens geleverd om milieuvriendelijke gunningscriteria in andere aankoopgebieden (bureaumeubilair, gebruik van milieuvriendelijke reinigingsmiddelen voor de opdrachten met betrekking tot het schoonmaken) op te nemen ;
- Wat het sorteren van afval betreft, heeft de FOD Financiën in 2012 een nieuwe meerjarige opdracht van 4 jaar gegund met betrekking tot het integraal afvalbeheer in het North Galaxy-gebouw. De uitvoering van deze opdracht is gebaseerd op een globale duurzame optiek (het gebruik van specifieke recipiënten die vanaf de bron alsmede gedurende het hele inzamelings- en verwerkingsproces een vergaande sortering van het afval mogelijk maken). In 2011 werd een opdracht met betrekking tot het integraal afvalbeheer gegund door de Beheerdienst van de Regie der Gebouwen voor alle diensten die de Finance Tower bezetten (FOD Financiën, FOD Sociale Zekerheid, FAVV, PODDO).

In 2008 heeft de FOD het EMAS-project opgestart. Oorspronkelijk was enkel het North Galaxy-complex betrokken bij dit project. De Ministerraad heeft echter beslist dat de helft van de gebouwen die door meer dan 100 ambtenaren worden bezet, zouden moeten onderworpen worden aan de EMAS-certificatie. Door deze beslissing worden zo'n vijftig gebouwen van de FOD Financiën betrokken bij dit project.

De ICDO heeft in 2006 het actieplan “Maatschappelijk verantwoord ondernemen in België” gepubliceerd. Dit plan werd eind 2009 - begin 2010 geactualiseerd met de start van een proefproject rond de toepassing van de ISO 26000-norm in de overheidssector. In de loop van 2010 keurde Paul Magnette, toenmalig Minister van Klimaat en Energie, het opstarten van dit proefproject in bepaalde FOD's goed. De FOD Financiën stelde zich via zijn Voorzitter, Hans D'Hondt, vrijwillig kandidaat. Gezien de grootte van de FOD en van zijn administraties en stafdiensten, alsmede de huidige overgangsfase, kon er niet gekozen worden voor een te grote entiteit of voor een entiteit die aanzienlijke veranderingen zou ondergaan. Er werd bijgevolg gekozen voor de twee volgende diensten:

- Een ‘verticale’ of operationele dienst: de Dienst voor alimentatievorderingen (DAVO);
- En een “horizontale” of ondersteunende dienst: Fleet Management.

De FOD nam in 2011 deel aan het “ISO 26000-GRI”-project. In dit kader heeft de FOD voor de eerste keer een jaarverslag opgesteld op basis van de GRI (Global Reporting Initiative), dat de standaardreferentie is inzake duurzame rapportering.

4.4.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

De Federale Plannen Duurzame Ontwikkeling (FPDO) bepaalden dat de mogelijkheid om het fiscaal instrument te gebruiken moest worden bestudeerd. In 2008 hebben Didier Reynders, toenmalig Minister van Financiën, en Bernard Clerfayt, toenmalig Staatssecretaris toegevoegd aan de Minister van Financiën, aan de Afdeling “Fiscaliteit” van de Hoge Raad van Financiën gevraagd om een verslag inzake milieufiscaliteit op te stellen. Dit verslag werd in

september 2009 gepubliceerd met titel “Het belastingbeleid en het leefmilieu”.

De FPDO's bepaalden dat de regering het fiscaal instrument kon gebruiken in zeer specifieke gevallen. De FOD Financiën heeft sinds 2004 een reeks maatregelen genomen in deze richting. De voornaamste daarvan worden hierna beschreven en worden per actiegebied gegroepeerd.

A. Beleid inzake duurzame productie en consumptie

Een verpakkingsheffing werd vanaf 1 april 2004 ingevoerd op drankverpakkingen. Daarnaast werd er in 2007 een milieuheffing ingevoerd op zakken, wegwerpbestek en huishoudfolie.

Vanaf 2005 pleitte België op Europees vlak voor de mogelijkheid om een verminderd btw-tarief toe te passen op “duurzame” en “milieuvriendelijke” producten. Talrijke lidstaten, alsmede de Commissie, verzetten zich echter tegen iedere uitbreiding van de mogelijkheid om verminderde btw-tarieven toe te passen, in het bijzonder wat goederen betreft (gevaar van verstoring van de mededinging in de intracommunautaire handel).

B. Bevordering van de duurzame ontwikkeling van energie

In 2004 beëindigde de regering de Europese richtlijn over energiebelasting, wat resulteerde in een geleidelijke verhoging van de belastingen. Verminderde tarieven bestaan echter nog voor energie-intensieve bedrijven of voor bedrijven die overeenkomsten hebben afgesloten om het milieu te beschermen en om de energie-efficiëntie gevoelig te verbeteren, of voor bedrijven die deelnemen aan het stelsel van verhandelbare vergunningen. Ten slotte beogen verschillende vrijstellingen een milieudoelstelling (hernieuwbare energiebronnen) of een sociale doelstelling (door gezinnen verbruikte steenkool). De herziening van deze richtlijn wordt momenteel onderhandeld op het niveau van de Europese Unie.

In 2004 besliste de regering om het op de markt brengen van biobrandstoffen te bevorderen. Een stimulans (accijnsverlaging) werd in 2006 (diesel) en 2007 (benzine) ingevoerd.

Vanaf 2008 zijn de accijnzen op diesel gevoelig toegenomen. Anderzijds werd de richtlijn die luchtvaartactiviteiten opneemt in de regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap, afgekondigd (Richtlijn 2008/101/EG). De Lidstaten moesten vóór 2 februari 2010 een adequate wetgeving instellen.

C. Bevordering van mobiliteit die verenigbaar is met duurzame ontwikkeling

Van 2005 tot 2011 genoten de kopers van voertuigen met een laag brandstofverbruik een belastingvermindering die in procent van de koopwaarde van het voertuig werd berekend (korting op factuur vanaf 1 januari 2007).

Het fiscaal stelsel inzake reiskosten werd meermaals aangepast. Het aftrekpercentage van de autokosten werd vanaf april 2007 voor de werkgevers gemoduleerd naar gelang van de CO₂-uitstoot. In 2010 werd de modulering herzien en werd de aftrekbaarheid van de brandstofkosten van 100% tot 75% verlaagd. Wat de werknemers betreft, werd de tussenkomst van de werkgever in de prijs van een abonnement sinds maart 2004 volledig vrijgesteld. Het fiscaal stelsel betreffende de bedrijfswagens werd twee maal gewijzigd. Vanaf 2010 werd de CO₂-uitstoot van het voertuig opgenomen in de berekening van het belastbaar voordeel (de sociale bijdrage met betrekking tot de bedrijfswagens hield hier sinds 2005 rekening mee). Bovendien houdt de berekening van het voordeel sinds 2012 rekening met de cataloguswaarde van het voertuig.

Particulieren konden van 2010 tot 2012 genieten van een belastingvermindering bij de aankoop van nieuwe elektrische

voertuigen. Sinds 2010 kunnen de vennootschappen genieten van een gunstige fiscale behandeling voor installaties van oplaadpunten voor elektrische voertuigen.

D. Stimulering van O&O

Vanaf oktober 2005 werd de gedeeltelijke vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers geleidelijk uitgebreid tot verschillende categorieën van onderzoekers in de privésector. Het percentage van de vrijstelling werd daarnaast verhoogd tot 75%.

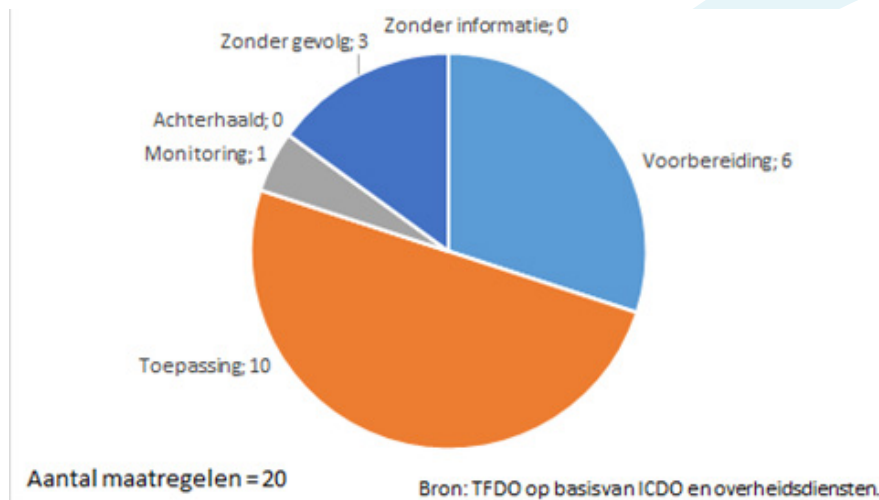
Sinds het aanslagjaar 2007 wordt een belastingkrediet toegekend voor investeringen in “octrooien” en milieuvriendelijke investeringen. De beoogde vaste activa zijn dezelfde als die waarvoor de investeringsaftrek tegenwoordig kan worden toegekend. De vennootschap moet kiezen voor één van beide stelsels.

Ten slotte maakt een maatregel, die sinds het aanslagjaar 2008 van toepassing is, het mogelijk voor vennootschappen om 80% van hun octrooi-inkomsten af te trekken van hun belastbare winst, mits naleving van bepaalde voorwaarden.

E. Huisvestingsbeleid

Vanaf 2007 werd een verlaagd btw-tarief van 6% toegepast op de bouw van sociale woningen door de gewestelijke huisvestingsmaatschappijen, alsmede door de door hen erkende maatschappijen.

Grafiek 6 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de FOD Financiën

4.4.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

A. Samenstelling van de Cel Duurzame Ontwikkeling

De Cel werd in mei 2005 samengesteld. Er waren oorspronkelijk zes leden, maar twee andere personen namen van bij de aanvang deel aan de werkzaamheden. Meerdere ambtenaren hebben vervolgens de Cel vervoegd. De Cel Duurzame Ontwikkeling werd in 2009 zodanig uitgebreid dat alle algemene administraties van de FOD Financiën, alsmede alle stafdiensten, er in werden vertegenwoordigd. Zij bestaat vandaag uit een twintigtal leden.

B. Activiteiten van de Cel

Gedurende de periode 2005-2012 vergaderde de Cel 35 maal, gemiddeld 4,4 maal per jaar. De Cel was in 2007 het minst

actief (slechts één vergadering) en in 2009 het meest actief (10 vergaderingen).

De voorbereiding van de jaarlijkse Dag “Duurzame Ontwikkeling” is van bij de aanvang een belangrijke activiteit geweest voor de Cel. Aangezien het de bedoeling van deze dag was om de ambtenaren bewust te maken van deze problematiek, was deze dag de ideale gelegenheid voor de Cel om bepaalde acties te voeren, zoals de verspreiding van tips omtrent milieuvriendelijk gedrag via het intranet, het opzetten van informatiestanden (over de fietsvergoeding, bepaalde fiscale stimulansen, de selectieve afvalinzameling, enz.), de organisatie van duurzame maaltijden in bepaalde restaurants of fietstochten (georganiseerd door Pro Vélo). Dergelijke activiteiten worden jaarlijks georganiseerd.

Gedurende de Dag Duurzame Ontwikkeling van 2009 werden er veel uiteenlopende activiteiten georganiseerd: Mr. Clerfayt die zijn strategische nota voorstelde, twee tentoonstellingen in de hal van het North Galaxy-gebouw, een duurzaam ontbijt voor de managers, het opstarten van de “ddo”-intranetsite, duurzame maaltijden in 10 van de 15 grote restaurants van de FOD Financiën, een inzameling van tweedehands boeken bestemd voor instellingen te Sint-Joosten-Node en via het Intranet georganiseerde wedstrijden. In 2010: opstarten van de reizende tentoonstelling “Consumo ergo sum, uw verbruik in de kijker”, een inzameling ten gunste van twee VZW’s, duurzame maaltijden in 26 (van de 73) restaurants van de FOD Financiën. Naar aanleiding van een quiz werden 320 personen geselecteerd om deel te nemen aan 10 activiteiten (eco-driving, Brailleliga, enz.).

In hetzelfde jaar konden de federale ambtenaren ook deelnemen aan een wandelzoektocht die door de POD DO werd georganiseerd. In 2011 werd in de lijn van het thema van dat jaar (duurzame voeding) een duurzaam ontbijt georganiseerd in twee restaurants, waaraan 500 ambtenaren hebben kunnen deelnemen. De winnaars van een quiz konden kennis maken met het koken met insecten, “bioboerderijen” bezoeken, deelnemen aan debatten, enz. Het handvest “Engagementsverklaring naar een duurzaam restaurant” werd ondertekend door de Voorzitter en drie vrijwillige restauranthouders van de FOD Financiën: het restaurant in het North Galaxy-gebouw, dat te Leuven en te Malmedy (+ bijlagen). Dit handvest ging gepaard met een geïndividualiseerd coachingprogramma voor grootkeukens, dat door een externe onderneming werd georganiseerd. De nadruk werd gelegd op vegetarische, lokale en seizoensgebonden producten. Dit programma werd over één jaar gespreid. De drie vermelde restaurants bieden voortaan minimum één vegetarische schotel per week (donderdag) aan. In 2012 werd er beslist om deze richting opnieuw in te slaan: Fedorest nam de beslissing om 7 bijkomende restaurants hetzelfde programma te laten volgen. De VZW Vredeseilanden sleepte de opdracht in de wacht. Het project wordt in 2013 opgestart. In 2012 was “mobiliteit” het thema van de Dag Duurzame Ontwikkeling. Op het programma: een persconferentie, de ontdekking van de groene plekjes en architecturale pareltjes te Brussel met de fiets, cursussen eco-driving, een workshop “In alle veiligheid op de fiets”, enz.

Er kan aldus vastgesteld worden dat het programma van de dagen “duurzame ontwikkeling” verrijkt en gediversifieerd werd, en vooral dat het niet langer alleen Brussel betreft, maar ook de provincies.

Een dergelijke evolutie kon slechts gebeuren dankzij de oprichting van de Dienst “Duurzame Ontwikkeling”. Deze dienst hangt

rechtstreeks af van de Voorzitter van de FOD. De dienst bestaat vandaag uit vier ambtenaren en behandelt de verschillende projecten inzake duurzame ontwikkeling: EMAS, ISO 26000, GRI, de mobiliteitsenquêtes (“Diagnostiek woon-werkverkeer” en “Bedrijfsvervoerplan”), het testen van elektrische voertuigen, het opstarten van het Carpoolplaza-platform, enz. Deze Dienst staat tevens in voor het luik “communicatie” (beheer van de website “ddo”, affiches, artikels in de “Fininfo” en via andere communicatiekanalen).

De Dienst “Duurzame Ontwikkeling” werkt in goede samenwerking met de Cel Duurzame Ontwikkeling, waardoor er een communicatiekanaal met de verschillende diensten van de FOD beschikbaar is, en dat eveneens een forum is voor tegensprekelijke debatten (de leden zullen de discussies over de mogelijke installatie van “dubbelzijdig afdrukken” als standaardoptie op de multifunctionele printers zeker niet vergeten). Deze dienst voert eveneens acties op vraag van de Voorzitter (Vrijwilligersdagen).

4.5. FOD Mobiliteit en Vervoer

Mevrouw Lieve Vermoere en de heer Mundon-Izay Noti

Het laatste verslag van de FOD Mobiliteit en Vervoer als lid van de ICDO dateert van 2006, het actieprogramma inzake duurzame ontwikkelingsbeleid is dan ook sterkt geëvolueerd.

Wij hebben niet alleen de verwezenlijking van de in het FPDO (2000-2004) en het FPDO (2004-2012) voorziene acties voortgezet, maar de duurzame ontwikkeling is een strek element van onze missie op de Fod Mobiliteit en Vervoer geworden.

Sinds 2008 maken de drie pijlers van de duurzame ontwikkeling inderdaad volledig deel uit van de door het Directiecomité gevoerde beleid. De ambities van de FOD op dit vlak komen tegemoet aan de eisen van het beleidsniveau op het gebied van vooruitgang op het economische, maatschappelijke en milieuvlak.

Sinds de oprichting in 2005 van de Cel Duurzame Ontwikkeling werd zij aanzienlijk versterkt dankzij de komst van nieuwe vertegenwoordigers van de Directoraten-generaal verantwoordelijk voor Mobiliteit en Verkeersveiligheid, voor het Spoor, het Wegvervoer, het Maritiem Vervoer en de Luchtvaart, alsook van een deskundige in Biodiversiteit. De sociale pijler is ook goed vertegenwoordigd dankzij de aanwezigheid van ambtenaren die de thema's behandelen met betrekking tot de personen met een handicap, de diversiteit, de gender mainstreaming en het armoedebeleid.

Deze versterking is noodzakelijk gebleken en vloeit voort uit de volgende vaststellingen

- Het aantal wettelijke verplichtingen, zowel Belgische als internationale (EU, VN, OECD) en rapporteringen is steeds toegenomen;
- De te verwezenlijken taken in het kader van het economische, sociale en vooral milieuprogramma bepaald door het Directiecomité zijn aanzienlijk toegenomen;
- De deelname van dit transversaal netwerk van ambtenaren aan de door de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO) op verschillende gebieden opgestarte werkzaamheden, na de door de Raad genomen opties, is ook versterkt.

De resultaten lieten niet op zich wachten. Wij hebben niet alleen een groot aantal acties verwezenlijkt die zijn bepaald in het kader van het FPDO I en het FPDO II, maar wij hebben ook talrijke nieuwe initiatieven genomen.

Na de EMAS-registratie te hebben vernieuwd, verkregen in 2007, en deze milieuvergunning te hebben vernieuwd in 2010, starten wij onze derde EMAS-cyclus in juli 2013. Aangezien de mobiliteit en het vervoer activiteiten zijn die vele milieurisico's inhouden, bevinden onze resultaten zich evenzeer op het niveau van het milieubeheer van onze zetel en van ons materieel functioneren als van onze ecologische reglementering van de verschillende vervoersmodi. Ook onze lijst op het gebied van administratieve vereenvoudiging en e-government wordt indrukwekkend.

Voor 2014 hopen wij bovendien de EMAS-registratie van een tweede site te verkrijgen.

In 2012 hebben deskundigen van de FOD Mobiliteit en Vervoer samengewerkt aan de taken van de ICDO voor de Langetermijnvisie (2050) om de prioriteiten voor het FPDOII (2013-2018) te bepalen. Sindsdien zijn wij ook verbonden aan de verwezenlijking van het project Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen : MVO! van de minister voor Duurzame Ontwikkeling

Sterk door onze ervaring en ondersteund door de expertise en de administratieve steun van de POD DO hopen wij ook een veelbetekenende bijdrage te kunnen leveren aan dit uitgebreide programma.

4.5.1. Beleid dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

A. Beleid en acties

Sinds de wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling werden verschillende instrumenten ingevoerd, uitgewerkt en uitgevoerd binnen de FOD Mobiliteit en Vervoer om de economische, sociale en milieudimensies te integreren in de verwezenlijking van de bevoegdheden van deze administratie.

De belangrijkste beleidsvormen en maatregelen tijdens de periode 2004-2012 nemen een andere vorm aan volgens de drie pijlers van de duurzame ontwikkeling. Elke actie is echter nuttig voor meer dan één pijler en bepaalde acties zijn volledig transversale acties. Deze beleidslijnen vloeien voort uit de door het Directiecomité bepaalde strategieën die in de opeenvolgende managementplannen zijn ingeschreven en uit de in de algemene beleidsnota's van de staatssecretarissen voor Mobiliteit en de ministers bevoegd voor het duurzame ontwikkelingsbeleid bepaalde prioriteiten.

Het Mobilit+ managementplan (2008-2012), leidraad voor de door de FOD Mobiliteit en Vervoer geleide acties, omschrijft onze missie als volgt:

- Een overlegd federaal mobiliteits- en vervoersbeleid voorbereiden en uitvoeren;
- In dienst staan van de bevolking, de ondernemingen en de economie (van België en van elk van zijn gewesten);

- Bij de uitvoering van deze opdracht draagt de FOD zorg voor de veiligheid, de beveiliging, het milieu, de maatschappelijke eisen en de integratie van de verschillende vervoerswijzen te land, ter zee en in de lucht;
- In haar acties er voortdurend op toezien om met voorrang tegelijkertijd de steun aan de economische groei en de vermindering van de luchtvervuiling alsook de bevordering van de gelijke kansen en de verbetering van de levenskwaliteit te waarborgen.

Deze bevoegdheden betreffen voornamelijk de regelgeving met betrekking tot alle vervoersmodi, het beheerscontract van de Overheid met de NMBS-groep, de luchtvaart op de luchthaven Brussel-Nationaal, het beheerscontract van de Overheid met Belgocontrol; het verkeer en de verkeersveiligheid, het wegvervoer, de beveiliging van de zeevaart en de binnenvaart.

Bovendien geeft de FOD M&V, in overleg met de Gewesten in naam van België, antwoord aan Europese en internationale instanties voor wat betreft de vragen die te maken hebben met vervoer en mobiliteit.

A.1. Economische pijler

Het vervoer is een belangrijke motor van de economie. De economische pijler van de duurzame ontwikkeling komt ook naar voren in het vervoersbeleid.

Door de reglementering en de regulering van de vervoersactiviteiten organiseert de FOD M&V de activiteiten in de vervoersector ten voordele van de economie en de bevolking. Hij zet de omzetting voort van de Europese richtlijnen die het vervoer reglementeren, zowel over de weg, per spoor, in de lucht en op het water. Bijgevolg betreft hij België bij de internationale akkoorden met name het internationaal akkoord "Euro Contrôle Routes", de ratificatie van het internationale EUCARIS-verdrag, de spoorweginteroperabiliteit,... De actieve samenwerking met de buitenlandse controlediensten vormt de basis van ervaringsuitwisselingen en van opleidingsmogelijkheden.

De ondersteuning van het goederenvervoer per spoor door middel van federale hulp aan de vervoerders die een gecombineerd vervoer per spoor en over de weg uitvoeren.

Daar waar er een samenwerking mogelijk is met andere departementen of stakeholders, verleent de FOD Mobiliteit en Vervoer zijn medewerking aan initiatieven van derden. Dit is bijvoorbeeld het geval voor initiatieven van de FOD Economie op het vlak van elektrische en hybridevoertuigen: de ontwikkeling van een Masterplan, samenwerking op het Belgische platform voor elektrische voertuigen en voorstellen in verband met de aankoop van elektrische of hybridevoertuigen door de federale departementen in het raam van de voorbeeldfunctie van de overheid.

Hetzelfde geldt met betrekking tot de medewerking van de FOD aan de initiatieven van de ICDO, zo werd er in 2012 bijzondere aandacht besteed aan de duurzaamheidscriteria die moeten worden ingevoerd in de lastenboeken voor openbare aankopen om zo bij te dragen tot de aanzwengeling of oprichting van een markt voor duurzame producten.

A.2. Milieupijler

De FOD M&V past het milieubeheer toe bij de uitvoering van alle activiteiten van de FOD. In dit kader is hij EMAS-gecertificeerd sedert 23 juli 2007 voor het beheer van zijn hoofdgebouw City Atrium. Met dit beheer pleit de FOD M&V voor het in de hand houden van het verbruik van diverse hulpbronnen (energie, water, papier) en voor afvalbeheer, maar ook bijvoorbeeld voor de vermindering van het aantal verplaatsingen, en dit zowel voor het eigen personeel als voor het publiek.

EMAS is in het managementplan ook een transversaal milieubeleid dat alle directoraten-generaal aanbelangt en een belangrijk e-governmentaspect omvat. Voor meer informatie over het EMAS-beleid van de FOD kan u onze jaarlijkse EMAS-milieuverklaring op de webpagina www.mobilit.belgium.be raadplegen.

De administratieve vereenvoudiging en het e-government dat sinds 2005 in voege is, betreft een groot aantal procedures waarvan de meest bekende de WEB-DIV-toepassing is: dit is de toekenning van kentekenplaten voor voertuigen via elektronische weg. De doelstelling is de verplaatsingen van de burgers naar de FOD-kantoren te beperken door het gebruik van nieuwe technologieën.

Het Verkeersreglement werd ook aangepast om de bepalingen van het koninklijk besluit van 11 mei 2004 integraal toe te passen. Deze reglementering waarborgt een transparantere en eenvoudiger procedure voor de erkenning van de rij scholen. Bovendien werden de rijopleiding en de procedure om het rijbewijs te behalen verbeterd, door de bevoegdheden voor de afwijzing op te nemen.

De verwezenlijking van de openbaar vervoersinfrastructuur voor het GEN wil het spoorwegnetwerk van, naar, in en rondom het Brussels Hoofdstedelijk gewest uitbreiden met als doel de stijging van het autoverkeer af te remmen. Daarna worden begeleidende maatregelen genomen met name de aanleg van parkings voor auto's en fietsen.

De federale aanpak van de geluidshinder van het luchtverkeer van en naar Brussel-Nationaal is gebaseerd op een samenwerkingsakkoord met de betrokken gewesten voor een wederzijdse harmonisering van de federale en gewestelijke aanpak op het gebied van geluidshinder. Een systeem van operationele beperkingen en van het gebruik van quota wordt toegepast op de meest lawaaiërig vliegtuigen terwijl de minst lawaaiërig vliegtuigen worden beloond door een tarifiering die rekening houdt met geluidscategorieën en vluchtperiodes (dag/nacht).

De kruispuntbank van de voertuigen (KBV) vormt een instrument van eerste orde om te vechten tegen de georganiseerde criminaliteit en de traceerbaarheid van de voertuigen en de wrakken te waarborgen. Dit beveiligingsbeleid van het wegvervoer wil ook vechten tegen de kilometerfraude. Laten wij daaraan toevoegen dat de KBV consulteerbaar is door andere betrokken instanties, zoals bijvoorbeeld de federale politie.

Een versterking van de technische keuringen werd ingevoerd, overeenkomstig de nieuwe reglementeringen zoals die met betrekking tot de milieunormen, de CO₂-uitstoten van vrachtwagens, de brandstoffen van wegvoertuigen, de koolwaterstoffen in het ruim van de schepen, de geluidshinder van de vliegtuigen, enz.

Voor wat betreft de intermodaliteit en de modale verschuiving naar het openbaar vervoer, neemt de NMBS deel aan de invoering van een interoperabel vervoerbewijs tussen de 4 openbare vervoersmaatschappijen (NMBS, MIVB, TEC en DE LIJN) gebaseerd op de technologie van de pinkaart “zonder contact”. Dit type vervoersbewijs wordt al gebruikt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De intermodaliteit trein-fiets kan het gebruik van de fiets bevorderen, zowel voor de vrijetijdsverplaatsingen als de beroepsmatige en die van en naar school. De intermodaliteit zorgt voor de terbeschikkingstelling van beveiligde fietsparkings en, in bepaalde stations, voor het aanbod van huurfietsen of het systeem van gedeelde fietsen “Blue-bike”. Deze diensten worden verleend door de “fietspunten”; een project van sociale economie samen met de NMBS-groep via een dienstenaanbodovereenkomst.

In het kader van het aanmoedigingsbeleid voor het gebruik van de fiets voor de woon-werkverplaatsingen van de ambtenaren en in het kader van de voorbeeldfunctie van de federale overheidsinstanties, werd de kilometervergoeding verhoogd en gedeeltelijk geïndexeerd. Deze premie die in 1999 werd ingevoerd, was immers gedurende meer dan 10 jaar onveranderd gebleven.

Er werden ook maatregelen getroffen om carpooling aantrekkelijker te maken. Het Verkeersreglement werd zo gewijzigd dat de wegbeheerder niet alleen voor het openbaar vervoer een rijstrook

kan voorbehouden, maar ook voor privévoertuigen met meer dan één inzittende.

Het beheerscontract van de federale overheid met de NMBS-groep bepaalt ook de modernisering van de stations. Zo werden een groot aantal kleine en grote stations vernieuwd om hen aantrekkelijker en toegankelijker te maken, alsook beter aangepast aan alle vormen van interoperabiliteit en aan de noden van de personen met beperkte mobiliteit.

De gemoderniseerde stations zijn die van Brussel-Zuid en Brussel-Luxemburg, de stations van Antwerpen en Luik-Guillemins alsook die van Leuven, Gent, Ottignies-LLN, Namen... Sinds 2007 hebben de werkzaamheden aan het station van Antwerpen en de herinrichtingen van de sporen op drie niveaus bovendien een directe verbinding met Nederland mogelijk gemaakt, via een spoorwegtunnel onder het station en de stad, terwijl het station voordien een eindstation was. Het station van Luik-Guillemins werd volledig heropgebouwd om een echt multimodaal kruispunt te worden waar ook een tramlijn zal aangelegd worden.

A.3. Sociale pijler

Diagnostiek woon-werkverkeer wordt sinds 2005 om de 3 jaar uitgevoerd. Deze dient voornamelijk om de verplaatsingen van de werknemers via een sociale dialoog te verbeteren. Het overleg tussen de werkgevers en de werknemers zorgt geleidelijk aan, voor bepaalde bedrijven, voor een stijging van het gebruik van het openbaar vervoer, voor de bewustmaking van het verstandig gebruik van de auto, voor de stijging van het autodelen en van het gebruik van de fiets. Verschillende bedrijven zijn zo gestart met nieuwe goede praktijken om een duurzame mobiliteit voor hun werknemers te bevorderen.

Een voluntaristisch mobiliteitsbeleid dat de duurzaamheid aanprijst in alle vervoersmodi door de veiligheid en de versterking van de rechten van zwakke weggebruikers (voetgangers en fietsers) en van de personen met beperkte mobiliteit door het verkeersreglement: sinds 2004 is het gedeeld gebruik van de openbare weg en de verplichting voor de sterkste weggebruiker om de zwakste weggebruiker in het verkeer te respecteren, verankerd in de verkeersreglementering.

Door zijn acties op het gebied van de rechten van de personen met beperkte mobiliteit voor te zetten door middel van specifieke bepalingen in het beheerscontract van de Belgische overheid met de NMBS-groep, waakt de FOD over de naleving door de NMBS-groep van de rechten van de personen met een handicap en de personen met een beperkte mobiliteit. Zo zorgt de NMBS voor faciliteiten om de toegankelijkheid van de stations en de treinen te verbeteren. Haar internetsite vermeldt een reeks raadgevingen en informatie waardoor de personen met beperkte mobiliteit hun reis goed kunnen voorbereiden en die hen informeren in verband met de beschikbaarheid van bijstand in de verschillende stations.

Om de expertise op dit vlak te ontwikkelen en te bundelen heeft het management van de FOD contactpunten Handicap, Diversiteit van het personeel, Gender mainstreaming en Armoede opgericht.

- **Contactpunt Handicap:** zorgt onder andere voor de periodieke rapportering aan de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties over de manier waarop België de toegankelijkheid van het vervoer (alle vervoersmodi) en van de openbare gebouwen (vooral de stations) waarborgt overeenkomstig de aanbeveling 22 van deze instantie;
- **Contactpunt Gender mainstreaming:** moet ervoor zorgen dat de door de FOD M&V opgestelde, opgelegde en gebruikte statistieken per gender worden uitgesplitst en het werkt belangrijke genderindicatoren uit. Gelet op de verschillen in het mobiliteits-

en verkeersveiligheidsprofiel van mannen en vrouwen, zou het beleid hier meer rekening moeten mee houden.

- **Contactpunt Diversiteit van het personeel:** stelt een jaarverslag op over de vooruitgang van het personeelsbeleid op het vlak van de gelijkheid van kansen van de verschillende socio-economische groepen;
- **Contactpunt Armoede:** in de context van de strategie Europa 2020 heeft de Ministerraad van 4 juli 2008 een eerste “Federaal plan armoedebestrijding” goedgekeurd. De FOD M&V werkt aan de automatisering van de sociale rechten voor de grote gezinnen en de personen met het OMNIO-statuu.

Ander belangrijk punt: het beleid van gratis woon-werkverkeer is sinds 1 januari 2005 van kracht. Het werd ingevoerd om de werknemers aan te moedigen het openbaar vervoer te nemen en wordt volledig gewaarborgd voor de federale ambtenaren. Voor de bedrijven die 80% van de verplaatsingen van hun personeel naar Brussel met de NMBS en de MIVB financieren, neemt de overheid de resterende 20% op basis van overeenkomsten voor haar rekening.

Bovendien genieten meerdere categorieën mensen onder bepaalde voorwaarden van gratis openbaar vervoer afhankelijk van de leeftijd (de kinderen van 0 tot 11 jaar en de personen boven de 65 jaar), en van de specifieke tariefmaatregelen afhankelijk van hun handicap of hun sociale toestand.

De versterking van de veiligheid van de reizigers via de inspectiedienst SECURAIL, die in september 2004 is opgericht en bepaalde bevoegdheden van gerechtelijke politie en verweermiddelen heeft.

Op het gebied van luchtvaart- en luchthavenveiligheid en -beveiliging conformeert België zich aan het luchtvaartveiligheidsbeleid van de EU door vliegtuigen van de maatschappijen die op de Europese zwarte lijst staan te verbieden te landen in Zaventem.

Het crisisbeheer zowel voor de veiligheid en de beveiliging van de zeevaart en van de binnenvaart als bij treinongevallen.

A.4. Transversaal beleid

Het sinds 2005 binnen de Cel Duurzame Ontwikkeling opgerichte interne netwerk coördineert alle activiteiten in verband met DO. De cel volgt de uitvoering van de actieplannen op die door de directoraten-generaal en door de ondersteuningscel van de voorzitter werden opgesteld en die de doelstellingen van duurzaamheid in de opdrachten van de FOD opnemen.

Het communicatieplan van de FOD maakt de ontwikkeling mogelijk van een horizontaal beheer van de informatie aan de klanten via de cel externe communicatie, en van een verticaal beheer van de informatie via de cel interne communicatie. De verbetering van de dienstverlening aan de klanten is altijd een prioriteit geweest van de cel externe communicatie, net als de invoering van een publicatiebeleid en de ontwikkeling van de internetsite (<http://www.mobilit.belgium.be/>) als referentie-instrument inzake mobiliteit en vervoer. De FOD heeft intern de volgende instrumenten ontwikkeld: het Intranet, de Newsletter en het ForuMobilit+ (personeelsblad).

De ondersteuning door de FOD van initiatieven voor duurzame ontwikkeling van het Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid via de sensibilisering voor de verkeersveiligheid. Het BIVV voert verschillende sensibiliseringscampagnes voor de verkeersveiligheid uit en verspreidt de hiervoor getroffen maatregelen. Deze campagnes hernemen verschillende in België goed gekende thema's, met name: de gordeldracht zelfs voor de kinderen, de snelheidsbeperking op de wegen, de jongeren aan het stuur, het rijden onder invloed van alcohol en andere producten, Go for Zero, BOB,...

Opleidingen in het kader het milieubeheersysteem (MBS) hebben ertoe bijgedragen de medewerkers te helpen om het

milieubeheersysteem te integreren in de praktijk van hun werk. Het ging erom het hoofd te bieden aan een gebrek aan kennis van het systeem door de medewerkers die voor het eerst deelnemen aan het proces.

Technische opleidingen hebben als doelstelling de medewerkers te sensibiliseren om het milieu concreet in de praktijk van hun werk te integreren. Ter gelegenheid van korte vergaderingen praat een verantwoordelijke met de medewerkers over de goede praktijken. Deze opleidingen worden niet gegeven aan de schoonmaak- en onderhoudsteams, aan de teams belast met het beheer van het wagenpark, van de keuken en van de huishoudelijke dienst. De verantwoordelijken van de logistiek hebben opleidingen gevolgd over de duurzame aankopen en de integratie van criteria van duurzame ontwikkeling in de lastenboeken.

Wij verduidelijken ook dat medewerkers van de FOD M&V een opleiding hebben gevolgd over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de bedrijven (MVO of SO 26000). De maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft een bijzonder karakter voor de overheidsbedrijven aangezien zij op zich moeten werken op een sociaal verantwoorde manier. Naast zijn eerste missie is het echter ook belangrijk dat de FOD M&V een houding aanneemt die bijdraagt tot de duurzame ontwikkeling in haar economische, sociale en milieucomponenten.

Specifieke opleidingen hebben als doel de houdingen van de medewerkers te wijzigen. Het gaat over de opleiding voor een zuinig rijgedrag (eco-driving) voorgesteld aan de medewerkers van de FOD M&V die zich door hun functie vaker met de auto moeten verplaatsen.

De opleiding "fietsen in de stad" moedigt het gebruik van de fiets aan zowel om naar het werk te gaan als voor dienstverplaatsingen.

Ten slotte werd het personeel van de FDO M&V aangespoord om, afhankelijk van de specificatie van hun activiteiten, deel te nemen aan drie opleidingen Biodiversiteit in het kader van de uitvoering van het Plan voor de integratie van de Biodiversiteit in 4 federale sleutelsectoren: Economie, Ontwikkelingssamenwerking, Wetenschapsbeleid en Vervoer. Deze modules hebben specifiek het spoorvervoer, het maritiem vervoer en het EMAS-netwerk behandeld.

B. Toekomstperspectieven

De FOD M&V zal blijven samenwerken met de FOD Financiën in het kader van haar initiatieven om de elektrische wagen te promoten, via de werkgroepen van de ICDO, met name over de duurzaamheidscriteria voor de duurzame overheidsaankopen en over de plaats van het vervoer in de economie. Bovendien zal de samenwerking met het Federaal Planbureau worden voortgezet in het kader van de satellietrekeningen “vervoer” en de toekomststudies.

In het raam van zijn Langetermijnvisie op duurzame ontwikkeling (horizon 2050), ziet de FOD ook belangrijke samenwerkingsmogelijkheden met de FOD Financiën voor de komende jaren.

Een ander perspectief betreft de start in juli 2013 van de derde EMAS-cyclus van onze FOD.

Na de EMAS-perimeter tot het DGLV tijdens de tweede cyclus te hebben uitgebreid, wil de FOD M&V een tweede EMAS-plaats creëren in de Voorlopige Bewindstraat, adres van de DVI (Directie Vervoersinfrastructuur) belast met de BELIRIS-werven.

Tussen de andere lopende projecten in het kader van de opdrachten van de FOD: de herstructurering van de NMBS met als doelstelling haar werking en de uitvoering van haar overheidsopdrachten te verbeteren, de bevordering van de modale verschuiving voor de

diensten van het uitzonderlijk vervoer via het vervoer per boot of per spoor, de uitvoering van de richtlijn “Versterking” (Richtlijn 2011/82/EU) van het Europees Parlement en van de Raad ter facilitering van de grensoverschrijdende uitwisseling van informatie over verkeersveiligheidsgerelateerde verkeersovertredingen waarvoor België een bilateraal akkoord ondertekend heeft met Frankrijk en binnenkort met Nederland.

4.5.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

A. Voorbeelden van de maatregelen

Van de 83 maatregelen in het Actieplan DO, op basis van de aanbevelingen van het FPDO tijdens de periode 2004-2012, waaronder 20 maatregelen van het FPDO-I (24,1 %) en 63 maatregelen van het FPDO-II, (75,9 %), werden 79,5 % van de aanbevelingen uitgevoerd door de FOD Mobiliteit en Vervoer, waaronder meer bepaald:

“De invoering van de opleidingen voor de bestuurders voor een zuiniger rijgedrag” (FPDO-I, §455) - Om het voorbeeld te geven op federaal niveau, hebben ongeveer 120 ambtenaren van de FOD Mobiliteit en Vervoer de opleiding eco-driving gevolgd die regelmatig voor het personeel wordt georganiseerd.

Op reglementair vlak werd de Europese richtlijn betreffende de invoering van het zuinig rijgedrag in de theoretische en praktische lessen omgezet in Belgisch recht bij het koninklijk besluit van 4 mei 2007 betreffende het rijbewijs, de vakbekwaamheid en de nascholing van bestuurders van voertuig en van de categorieën C, C+E, D, D+E en de subcategorieën C1, C1+E, D1, D1+E. Het is sinds 2009 dat de rijopleiding en de examens voor het rijbewijs alsook de follow-up ervan werden opgestart in twee fases, respectievelijk voor de bestuurders van voertuigen bestemd voor personenvervoer

(rijbewijs D: bussen en autocars) en voor de bestuurders van voertuigen bestemd voor goederenvervoer (Rijbewijs C: zware vrachtwagens).

“De vermindering van de uitstoot van de dieselveertuigen (door de plaatsing van roetfilters en een catalysator voor dieselmotoren)” (FPDO-I, §472) - Deze maatregel werd enerzijds uitgevoerd door de programmawet van 27-04-2007, art 14§ 2, via de toekenning van een vermindering op factuur voor alle uitgaven die effectief vanaf 01/07/2007 werden betaald, om in nieuwe staat een auto, een auto voor dubbel gebruik of een minibus met een dieselmotor te verwerven, voor zover deze motor oorspronkelijk is uitgerust met een roetfilter en hij minder dan 130 gram CO₂ per kilometer uitstoot. Een fiscale maatregel werd ook ingevoerd ten voordele van de bestuurders die een roetfilter plaatsen op dieselveertuigen, zij ontvangen immers het bedrag van 600€ voor de installatie van roetfilters op de dieselmotoren. Deze vermindering was geldig tot 31/12/2010. Anderzijds werd de ministeriële omzendbrief gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 20/03/2009, 2de editie, bladzijde 23552-23567 houdende de typegoedkeuringseisen van de systemen voor deeltjesvermindering alsook de plaatsing ervan op de dieselmotoren van de voertuigen van categorie M1 en N1 niet uitgerust met zulk systeem.

“De mededeling aan de bedrijven in verband met de inzameling van de gegevens voor de programmawet van 8 april 2003 » (FPDO-II, §32709-4). De derde editie van de diagnostiek woon-werkverkeer gebeurde van 30/06/2011 tot 29/02/2012. De twee eerste enquêtes werden uitgevoerd in 2005 en 2008. De bedrijven die deelnamen, hebben aan het einde van de enquête een verslag ontvangen over de toestand van hun bedrijf en een vergelijkende evaluatie met de in dezelfde gemeente, in hetzelfde gewest en in het hele land gevestigde bedrijven. De enquêtes werden voorafgegaan door communicatiecampagnes aan de bedrijven om hen te

informereren over de procedures, de nieuwigheden en de eventuele wijzigingen. Een help desk werd hen ter beschikking gesteld door de FOD Mobiliteit en Vervoer om hen hulp te bieden in geval van problemen. De resultaten van deze enquêtes vormen het voorwerp van uiteenlopende communicatiesessies zoals seminaries, colloquia en conferenties georganiseerd door de FOD Mobiliteit en Vervoer op de vraag van verschillende partners.

“De verbetering van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor de oudste senioren en voor andere personen met beperkte mobiliteit”. Tegen 2008 zullen de perrons van de 50 belangrijkste Belgische stations toegankelijk moeten zijn door middel van liften. Bovendien zullen alle perrons toegankelijk worden gemaakt door liften of oprijplaten in alle stations waar herinrichtingswerken plaatsvinden na 2005. “(FP DO-II, §32813-1) - Verschillende doelstellingen werden verwezenlijkt, met name de bepaling van de 24 grootste stations door de 1ste bijlage van het Beheerscontract (KB van 16/11/2006) voor werkzaamheden om ze conform de REVALOR-norm te maken.

Antwerpen, Brussel-Luxemburg, Brussel-Zuid, Charleroi, Luik-Guillemins, Brussel-Centraal behoren tot deze stations. Hiervoor werden uitrustingsplannen opgesteld voor elk van de gekozen stations en werden werken uitgevoerd afhankelijk van de beschikbaarheid van de budgetten. Er werd rekening gehouden met verschillende aspecten voor de toegankelijkheid van het station naar de treinen via de perrons en bijstandsinrichtingen voor de personen met beperkte mobiliteit.

“De parkings en het verhuur van fietsen in de stations optimaliseren” (FPDO II, 32815-4) - Concrete acties worden ondernomen door de NMBS-groep in alle stations in het kader van de modernisering van deze stations: het aantal plaatsen om fietsen te stallen, werd opgetrokken van 50.000 naar 78.000.

«De databanken van de voertuigen en de mobiliteit die reeds bestaan bij het Directoraat-generaal Mobiliteit en Verkeersveiligheid, vergroten. » (PFDO-II, 32905) - Bij de wet van 19/05/2010 werd er binnen de FOD Mobiliteit en Vervoer een databank van de voertuigen “Kruispuntbank van de voertuigen” (artikel 4) aangelegd. Deze bank heeft als doel om enerzijds de traceerbaarheid van de voertuigen te waarborgen vanaf de dag van hun constructie of hun invoer of hun intracommunautaire verwerving of intracommunautaire overbrenging op het Belgische grondgebied tot de dag van hun vernietiging of hun uitvoer of hun intracommunautaire levering, en anderzijds om op elk moment de eigenaar ervan te identificeren, de aanvrager of de houder van hun inschrijving, alsook om de gegevens over hun homologatie terug te vinden (artikel 5).

Deze gegevensbank biedt veel voordelen met name de vereenvoudiging, de doeltreffendere uitwisseling van informatie tussen de partners en een beter beheer van de vloot. Het functionele en technische niveau wordt gewaarborgd via een informaticaplatform dat beantwoordt aan de noden van een gekruist gebruik via de applicaties van de Directie Inschrijvingen van Voertuigen DIV binnen de FOD M&V.

B. Follow-up van de maatregelen

De follow-up van de maatregelen van de FPDO werd gedaan binnen het netwerk van de vertegenwoordigers van de DG's en Ondersteuningsdiensten van de Cel Duurzame ontwikkeling. Elke vertegenwoordiger heeft jaarlijks een Actieplan opgesteld met de acties onder andere in het kader van de uitvoering van de aanbevelingen van het FPDO betreffende de DG's en de respectieve diensten.

Op een totaal van 83 maatregelen van het FPDO voor de FOD Mobiliteit en Vervoer voor de periode 2004-2012, komen er 20

maatregelen (21%) van het FPDO-I (2000-2004), terwijl 63 andere maatregelen (75,9 %) uit het PFDD-II (2004-2012) komen.

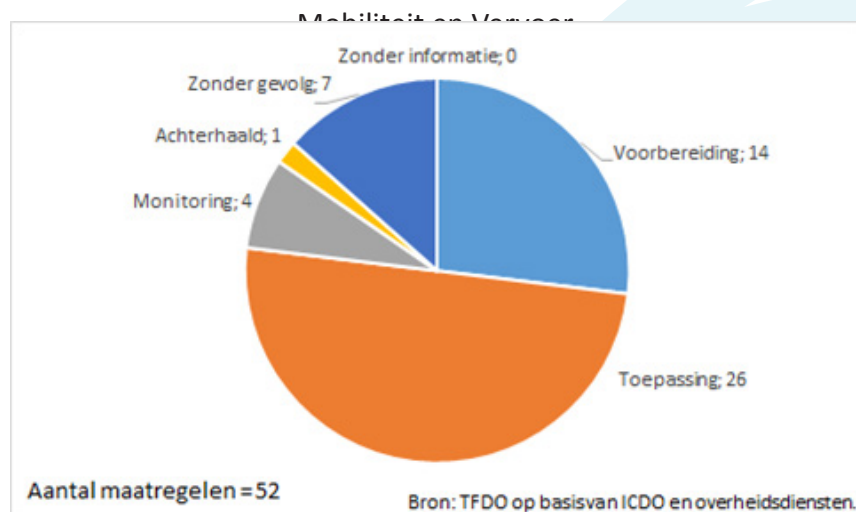
Afhankelijk van hun toewijzing aan de voornaamste diensten en DG's kunnen één of meerdere entiteiten betrokken worden bij de uitvoering van dezelfde aanbevelingen alsook van de follow-up ervan. Zessenzestig (66) maatregelen werden uitgevoerd waarvan bepaalde het voorwerp vormen van een voortdurende opvolging. Zes maatregelen (7,2 %) worden voorbereid terwijl aan 11 raadgevingen (13,3 %) geen gevolg werd gegeven om verschillende redenen:

1° Een maatregel toegekend aan de FOD M&V vereiste in werkelijkheid andere competenties dan de toewijzingen van deze administratie;

2° Voor de uitvoering van 9 maatregelen was het noodzakelijk te werken op basis van akkoorden of van formeel samenwerkingsovereenkomsten met andere entiteiten of bevoegdheidsniveaus;

3° Ten slotte zouden specifieke bekwaamheden moeten worden samengebracht om gevolg te geven aan een andere op basis van een algemene visie op de duurzame-ontwikkelingsstrategie aangenomen aanbevelingscategorie.

Grafiek 7 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen
uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de FOD

4.5.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

De Cel Duurzame Ontwikkeling, opgericht in 2005, bestaat uit een ambtenarennetwerk onder leiding van de Voorzitter van het Directiecomité. Zij groepeer momenteel 20 functies en komt ten minste 5 keer per jaar samen. De CDO dient als tussenschakel bij de verwezenlijking van het duurzame ontwikkelingsbeleid.

Wij hebben niet alleen de verwezenlijking van de in het FPDO (2000-2004) en het FPDO (2004-2012) voorziene acties voortgezet, maar

de duurzame ontwikkeling is een sterk element van onze missie op de FOD Mobiliteit en Vervoer geworden.

Sinds 2008 maken de drie pijlers van de duurzame ontwikkeling inderdaad volledig deel uit van het door het Directiecomité gevoerde beleid. Sinds de oprichting in 2005 van de Cel Duurzame Ontwikkeling werd zij aanzienlijk versterkt dankzij de komst van nieuwe vertegenwoordigers van de Directoraten-generaal verantwoordelijk voor Mobiliteit en Verkeersveiligheid, voor het Spoor, het Wegvervoer, het Maritiem Vervoer en de Luchtvaart, alsook van een deskundige in Biodiversiteit.

De sociale pijler is ook goed vertegenwoordigd dankzij de aanwezigheid van ambtenaren die de thema's behandelen met betrekking tot de personen met een handicap, de diversiteit, de gender mainstreaming en het armoedebeluid.

Sinds 2006 speelt de CDO een belangrijke rol in de verwezenlijking van het milieubeleid gebaseerd op de Europese richtlijn over de EMAS-certificatie. De diversiteit en het aantal milieuacties binnen de FOD M&V getuigen van het bestaan van een echte milieudynamiek. De FOD M&V is sinds juli 2007 EMAS-gecertificeerd en wil in juli 2013 zijn derde EMAS-cyclus aanvatten.

Het dagelijks bestuur van het milieubeleid is in de handen van de "EMAS-kern": kern van 6 sleutelverantwoordelijken onder de bescherming van een hoofdcoördinatrice. Zijn leden komen ten minste elke maand samen om acties te stimuleren die de goede milieupraktijken opnemen in het beheer en de core business van het departement.

Bovendien neemt de FOD M&V deel aan een aantal werkgroepen van de Interdepartementale Commissie van DO, de “ICDO-werkgroepen”:

- o WG “Federale strategie” die de basis vormt van de opstelling van de Langetermijnvisie (2050) waaraan alle departementen in 2011-2012 hebben meegewerkt aan het toekomstige federale beleid voorbereid in het kader van het MVO!
- o WG EMAS - Belangrijkste actielijnen in 2012:
 - Stand van zaken van de Brusselse reglementering op het gebied van afvalbeheer.
 - Betrokkenheid van het personeel
 - De actieplannen van de Regie der Gebouwen om te besparen op water en energie;
 - Opleiding “Biodiversiteit” voor de EMAS-coördinatoren van de Milieucellen.
- o WG Duurzame mobiliteit - Nieuwe WG waarvan de coördinatie werd toevertrouwd aan de FOD M&V gelet op zijn expertise. Belangrijkste actielijnen in 2012:
 - Bepaling van de prioriteiten in het kader van het programma Maatschappelijke Verantwoordelijkheid van de Minister DO (MVO!) : inventaris van het wagenpark van de federale overheid en “greening”-voorstellen voor dit park;
 - Onderzoek van de eventuele aanpassing van de Omzendbrief 307quinquies, in samenwerking met de WG “Duurzame Overheidsopdrachten”;
 - Uitwisselingen van de goede praktijken op het niveau van de mobiliteit van de ambtenaren, zowel voor de dienstverplaatsingen als voor de woon-werkverplaatsingen.

o WG Duurzame Aankopen - Belangrijkste actielijnen in 2012:

- Analyse van het aanbod van de Gids voor Duurzame Aankopen van de FORCMS;
- Duurzaamheidscriteria opgenomen in de lastenboeken van de overheidsopdrachten;
- Samenwerking met de nieuwe WG Duurzame mobiliteit.

o WG van de POD DO “Communicatie” - Belangrijkste actielijnen in 2012 :

- Uitwisseling van goede sensibiliseringspraktijken;
- Samenwerking op het gebied van communicatiemateriaal;
- Verwezenlijking van de “Week DO” rond een gemeenschappelijk jaarlijks thema.

o WG van de POD DO “Duurzame voeding” heeft in 2011-2012 een proefproject duurzame voeding succesvol geleid :

- Dagelijks minder vlees;
- Meer groenten, meer bepaald seizoensgroenten en kwaliteitsvolle vegetarische alternatieven;
- Opleiding van de beheerders en de koks van de restaurants van de federale administratie.

Gelet op de synergiën en het overschot aan de door deze interdepartementale werkgroepen gecreëerde expertise en ondersteuning en de eisen in het kader van het MVO!-programma van de Minister, zal de deelname aan deze initiatieven op het niveau van de ICDO en de FOD DO worden voortgezet en zelfs worden uitgebreid naar andere werkgroepen.

4.6. FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

Mevrouw Geneviève Meunier

Duurzame ontwikkeling werd tijdens de voorbije acht jaren geleidelijk geïntegreerd in het beleid dat wordt gevoerd en wordt meer en meer in rekening genomen, zowel in het gedrag van de particulieren, in de handelingen en gedachten van de sociale partners, in de economische sfeer en in de politieke beslissingen.

We kunnen ons geen duurzame maatschappij inbeelden zonder de creatie en het behoud van een voldoende tewerkstellingsniveau, zowel wat aantal als kwaliteit betreft.

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg tracht de overgang die onze huidige maatschappij doormaakt te begeleiden. We evolueren naar een nieuw type maatschappij, met name ingevolge de verschillende crises, in het bijzonder de economische, financiële en klimaatcrisis die samengaat met de afschaffing van oude banen en het scheppen van nieuwe banen. Deze vragen een nieuwe begeleiding van de werknemers, nieuwe arbeidsreglementeringen.

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft er ook op toegezien een voorbeeldrol te vervullen in zijn gedrag door zijn impact op het milieu te verminderen door het verkrijgen van het EMAS-label.

4.6.1. Beleid dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

A. Verhoging van de tewerkstellingsgraad

Het federaal tewerkstellingsbeleid is erop gericht om de tewerkstelling te bevorderen, in overleg met de sociale partners.

In het kader van de Europese tewerkstellingsstrategie en na het nationaal hervormingsprogramma voor een intelligente, duurzame en inclusieve groei, heeft België zich ertoe verbonden om een tewerkstellingsgraad te bereiken van 73,2% in 2020. Voor deze doelstelling is het noodzakelijk dat de tewerkstellingsgraad elk jaar stijgt (stijging met 5% in 2011).

De maatregelen die tijdens deze laatste jaren werden genomen hebben ofwel een algemene draagwijdte (vermindering van de loonlasten, globale inspanningen inzake opleiding) ofwel zijn ze gericht op doelpublieken (jongeren, oudere werknemers).

België heeft de aantrekkingskracht van de arbeid versterkt door het verschil te doen toenemen tussen loon en werkloosheidsuitkering.

Er werden maatregelen genomen om de tewerkstelling van oudere werknemers aan te moedigen door middel van de hervorming van de loopbaaneindes (wijziging van de brugpensioen- en werkloosheidsreglementeringen). Deze zijn opgenomen op de site van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

B. De verbetering van het welzijn van de werknemers op de werkvloer

De preventie van risico's voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid en de veiligheid van de werknemers gedurende hun beroepsleven is een prioriteit voor de FOD Werkgelegenheid. De « nationale strategie inzake welzijn op het werk 2008-2012 » die beoogt om in de loop van deze periode het aantal arbeidsongevallen met 25% te verminderen werd aangenomen door de regering in 2008 en werd uitgevoerd (zie website van de FOD – welzijn).

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg heeft zich aangesloten bij de Stichting van Dublin voor de levens- en arbeidsomstandigheden, die om de vijf jaar een onderzoek uitvoert in de verschillende Lidstaten (EWCS 2010). De conclusies werden gepubliceerd in 2012. Zij hebben vastgesteld dat als men de tewerkstellingsgraad van oudere werknemers en werkneemsters wil verhogen, het onontbeerlijk is om de arbeidsvoorwaarden te verbeteren. Zij hebben eveneens een hoog stressniveau en veel musculoskeletale problemen onderstreept.

Er kan een vergelijking worden gemaakt met de statistieken van het RIZIV die aantonen dat meer dan 50% van de gevallen van invaliditeit te wijten zijn aan mentale problemen of musculoskeletale aandoeningen.

De geïntegreerde richtlijnen Europa 2020, en in het bijzonder de richtlijn nr. 7, vraagt aan de Lidstaten om de kwestie aan te pakken van de kwaliteit van de banen, te strijden tegen de armoede van de werknemers en de veiligheid en de gezondheid op de werkplaats te bevorderen.

Dankzij de hulp van het Europees Sociaal Fonds, heeft de FOD een campagne voor het grote publiek kunnen aanvatten over de psychosociale risico's (stress, burn-out ...).

C. Bevordering van de duurzame inschakeling van risicogroepen op de arbeidsmarkt dankzij opleiding

In het kader van het interprofessioneel akkoord 2007-2008 zijn de sociale partners overeengekomen om een bijkomende inspanning te doen inzake opleiding van de werknemers. Alle sectoren hebben een collectieve arbeidsovereenkomst moeten sluiten die voorziet in een bijkomende inspanning van 0,1% van de loonsom per jaar of een verhoging van de participatiegraad aan de opleidingsinitiatieven met 5% per jaar. De doelstelling bestaat erin om een opleidingsinspanning te bereiken van 1,9% van de loonsom. Deze inspanning werd verlengd in het interprofessioneel akkoord 2009-2010.

De werkgevers zijn ook verplicht om een verbintenis uit te voeren die gelijkwaardig is aan 0,10 % van de loonsom ten gunste van de risicogroepen, die zij bepalen bij collectieve arbeidsovereenkomst.

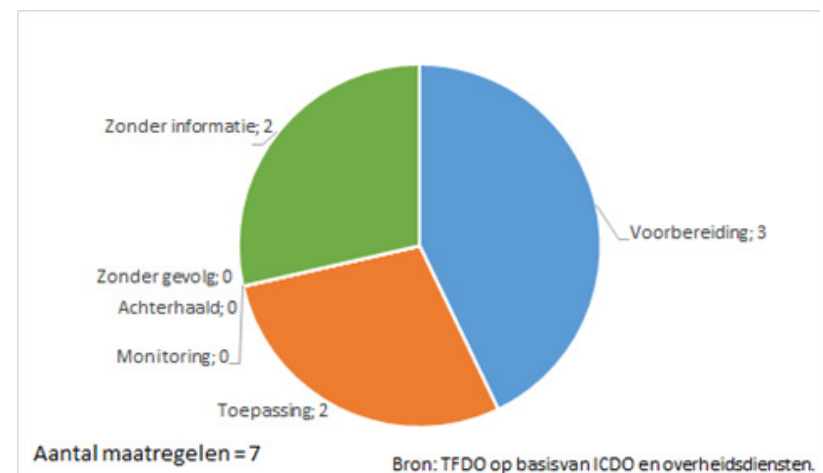
D. De vergroening van de arbeidsmarkt

Het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie heeft de combinatie tewerkstelling-milieu opgenomen in haar prioriteiten in 2010. In dit kader heeft de Nationale Arbeidsraad aan de regering een diepgaande studie bezorgd over het potentieel van de groene banen en een studiedag werd hierover georganiseerd in 2010.

4.6.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

De verslaggeving betreffende de opvolging van de maatregelen van de federale plannen voor duurzame ontwikkeling werd elk jaar uitgevoerd in de online gegevensbank, maar de federale plannen 1 en 2 bevatten relatief weinig maatregelen inzake tewerkstelling.

Grafiek 8 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

4.6.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

A. Oprichting van een “green”cel

In 2008 werd een « green »-cel opgericht in het departement. Zij is samengesteld uit vertegenwoordigers van iedere directie. De eerste jaren heeft zij zich vooral geconcentreerd op het verkrijgen van het EMAS-label. Vanaf 2010 heeft zij geleidelijk gewerkt aan de integratie van duurzame ontwikkeling in het beleid dat wordt gevoerd door het departement.

Deze cel vergadert drie à vier maal per jaar. Voor de noden van de cel werd een site « Alfresco green » opgericht in 2012. Op deze site bevinden zich de uitnodigingen, de notulen van de vergaderingen, de actieplannen die werden goedgekeurd door het Directiecomité, alsook de rapporten (langetermijnvisie van de duurzame ontwikkeling, ...) of nuttige documenten betreffende EMAS en duurzame ontwikkeling. Enkel de leden van de green cel hebben toegang tot deze site.

B. Uitwerking van de jaarplannen voor duurzame ontwikkeling

Een jaarlijks actieplan « duurzame ontwikkeling » werd elk jaar goedgekeurd door het Directiecomité van 2009 tot 2012.

C. Verkrijgen van het EMAS-label

Na twee intense werkjaren heeft de FOD Werkgelegenheid het EMAS-label verkregen in december 2009. De opvolging is ook belangrijk aangezien externe audits de opvolging hebben nagegaan en het label hebben bevestigd in 2011 en 2012. Een nieuw proces is opgestart in 2012 om het behalen van het nieuwe label voor te bereiden in 2013.

Gedurende deze drie jaar werden vele inspanningen gedaan in verband met de vermindering van energie- en elektriciteitsverbruik. Het verbruik van elektriciteit, gas en water is ieder jaar gedaald. Dit is zowel het gevolg van technische veranderingen als van een bewustwording en een mentaliteitswijziging van het personeel.

Gedurende deze eerste EMAS-cyclus is er een sterke medewerking geweest van de directie van de communicatie door het verspreiden van affiches en folders en door de sensibilisering van het personeel.

Voor de tweede EMAS-cyclus werden nieuwe doelstellingen en actieprogramma's uitgewerkt en goedgekeurd door het Directiecomité. Wegens budgettaire beperkingen werd beslist om zich eerst te concentreren op de voortzetting van de sensibilisering van het personeel en van de gebruikers van de diensten. De FOD zal zich vooral concentreren op de recyclage van afval, duurzame voeding en besparing van energie en papier, voor zover dit geen grote budgettaire gevolgen heeft.

D. Uitwerking van een mobiliteitsplan

Het eerste mobiliteitsplan van de FOD Werkgelegenheid werd ingevoerd in de loop van het jaar 2008. Er werd iemand aangesteld als mobiliteitscoördinator. Ingevolge een wijziging van de Brusselse reglementering werd een nieuw plan opgesteld in 2011. Het werd goedgekeurd door het Directiecomité en vervolgens door Brussel milieu. Het is drie jaar geldig. Een nieuwe mobiliteitsenquête werd georganiseerd bij het personeel. De vervoermiddelen van de bezoekers en leveranciers van de diensten werden ook onderzocht. Nota's in verband met de vervuilingsspieken, de Ecoscore voor nieuwe firmawagens en de fietsparkings werden aan het Directiecomité bezorgd in 2012.

E. Sensibilisering van het personeel voor het belang van duurzame ontwikkeling

De FOD heeft elk jaar een dag van de duurzame ontwikkeling georganiseerd, op basis van de thema's die naar voren werden gebracht door de POD Duurzame Ontwikkeling.

De FOD heeft ook tentoonstellingen voorgesteld die werden georganiseerd door de POD DO over het thema ontwikkelingssamenwerking, water, klimaat, landbouw en gezonde voeding.

Er kon een bezoek worden gebracht aan de tentoonstelling « Dit is onze aarde » in 2011.

F. Invoering van de duurzaamheidstest (DOEB-test)

De test werd gebruikt vanaf de invoering ervan. Er werd een interne evaluatie uitgevoerd in 2010 die heeft aangetoond dat de test uitgevoerd op het einde van het traject niet zo efficiënt was. Onze vertegenwoordiger bij de ICDO heeft dus gevraagd dat een evaluatie zou gebeuren teneinde eventuele wijzigingen aan te brengen voor een grotere efficiëntie.

G. Deelname aan de werkzaamheden van de ICDO en aan de werkgroepen van de POD Duurzame Ontwikkeling

De FOD Werkgelegenheid heeft de laatste jaren actief deelgenomen aan de werkzaamheden van de ICDO, meer in het bijzonder aan de uitwerking van de langetermijnvisie 2050 inzake duurzame ontwikkeling tijdens het jaar 2012.

Hij is eveneens actief geweest in de werkgroep communicatie (voor de voorbereiding van de dagen van de duurzame ontwikkeling), internationaal (voor de voorbereiding van de conferentie RIO +20), EMAS, alsook in de werkgroep over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de ondernemingen.

4.7. FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

Mevrouw Marielle Smeets

Sinds de inwerkingtreding van de wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling en de oprichting van de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling, is het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, na de Copernicus hervorming omgedoopt in de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, steeds actief geweest op het vlak van de duurzame ontwikkeling.

Zo was bij de oprichting van de ICDO (september 1997), de Secretaris –generaal van het Ministerie, de eerste Voorzitter. Het DG Leefmilieu (van het ministerie, later van de FOD) maakte ook regelmatig deel uit van het Bureau van de ICDO, tot de samenstelling ervan werd gewijzigd en deze niet langer werd samengesteld uit vertegenwoordigers van de federale administraties, maar wel uit de beleidscellen van de ministers. Sinds de terugkeer naar een louter administratieve samenstelling, is de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu opnieuw lid van het Bureau van de ICDO. Hetzelfde geldt voor de deelname van de FOD aan de werkzaamheden van de verschillende werkgroepen opgericht in het kader van de ICDO.

Er moet worden opgemerkt dat hoewel tot 2011, de representativiteit van de FOD binnen de structuren van de ICDO vooral verzekerd werd door het DG Leefmilieu (met uitzondering van de activiteiten van de WG EMAS), ook sommige DG's «gezondheid» van de FOD zich ten volle hebben ingezet bij de werkzaamheden van de WG Langetermijnvisie 2050 » van de ICDO (eind 2011, 2012). Op die manier ontdekten zij de meerwaarde van een actief en dynamisch interfederaal netwerk en zijn ze sindsdien meer aanwezig en actief binnen het netwerk duurzame ontwikkeling van de FOD zelf (tussen de verschillende DG's onderling) en in de werkgroepen van de ICDO.

Vanuit strategisch oogpunt, is duurzaamheid een wezenlijk onderdeel van de opdracht van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

Missie

In een goed opgeleid en zeer gemotiveerd team bouwen we samen aan een transparant, dynamisch, wetenschappelijk gefundeerd, duurzaam en innoverend beleid dat garant staat voor de volksgezondheid, een veilige voedselketen en een beter leefmilieu, niet alleen vandaag maar ook in de toekomst, en dit in overleg met de betrokken partners.

Ook de waarden, op basis waarvan de FOD en diens medewerkers van plan zijn te werken, werden geïdentificeerd. Deze waarden moeten actief tot uiting komen in de interne samenwerking tussen de diensten en de medewerkers van de FOD, en ook in de samenwerking met de beleidsverantwoordelijken, de vele partners in hun beleidsdomeinen en hun klanten.

Deze waarden werden meer concreet bepaald met de hulp van discussiegroepen van het 'middle –management' en zijn verankerd in de interne en externe werking van de FOD. Ook hier vormt duurzaamheid, als een van de waarden van onze instelling, de basis van al onze activiteiten en van onze relaties met al onze partners.

Meer info: <http://www.health.belgium.be/eportal/Aboutus/ourorganisation/missionandvalues/index.htm>

Duurzaamheid als waarde van de FOD

Samen met onze partners zoeken we naar het juiste evenwicht tussen de sociale, de ecologische en de economische dimensie en dit voor de huidige en de toekomstige belanghebbenden en generaties..

Ook in het Managementplan van de Voorzitter van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (2008- 20014), is duurzame ontwikkeling aanwezig in de eerste van de zes strategische doelstellingen van de FOD. Deze eerste strategische doelstelling geldt als leitmotiv voor het streven en de werking van de FOD. De vijf andere strategische doelstellingen zijn erop gericht inhoud te geven aan deze eerste strategische “overkoepelende” doelstelling.

De FOD streeft ernaar een netwerkorganisatie te zijn die werkt op basis van de principes van duurzame ontwikkeling die zich kenmerkt door flexibiliteit, klantgerichtheid en efficiëntie.

In 2011, bij de tussentijdse herziening van het Managementplan van de Voorzitter van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, heeft het Directiecomité een belangrijke aanpassing doorgevoerd, om de uitdaging aan te gaan om van deze strategische doelstellingen meer expliciet de weg te maken die moet worden gevolgd bij de dagelijkse werking en de verwezenlijkingen van de FOD.

Zo werd een bijkomende strategische doelstelling toegevoegd, waarbij op een meer formele manier de beleidsintentie per beleidsdomein wordt toegelicht, met als doel de zichtbaarheid van het strategisch kader te verhogen en de concrete uitwerking ervan in de dagelijkse werking te vergemakkelijken. De link tussen de duurzame ontwikkeling en het beleid van de FOD, en zelfs de versterking van deze link worden er nogmaals in benadrukt.

De FOD bereidt een beleid voor en voert dit uit, in de zin van :

- 1. een kwaliteitsvol zorgaanbod, goed georganiseerd en geografisch toegankelijk voor iedereen ;*
- 2. de bescherming van de gezondheid van mens en dier, de garantie van de veiligheid van de voedselketen en de bevordering van het welzijn van mens en dier ;*
- 3. een geïntegreerd en preventief milieubeleid om, als voortrekker van duurzame ontwikkeling, een kwaliteitsvol leefmilieu voor allen te verzekeren.*

Meer concreet is duurzame ontwikkeling een essentieel onderdeel van de management- en operationele plannen van de verschillende DG's, waarbij de doelstellingen van de operationele plannen moeten gelinkt zijn aan en verwijzen naar de verschillende strategische doelstellingen van de FOD.

VZ			DOELSTELLING
SD1-3-4-5-6			Versterken van de rol van de Federale Staat bij de onderhandelingen en de uitvoering van de transversale verbintenissen ten aanzien van de internationale, Europese en Belgische partners
	OD1.01		Algemene Belgische coördinatie
SD1-3-6 *		OOD1.01.01	Voorzitterschap en/of secretariaat CCIM, ICL,... Voorzitterschap SG/WG CCIM (SSP, aarhus,...)
SD1-3-4-6		OOD1.01.03	Voorzitterschap en/of secretariaat van het adviescomité SEA
SD1-3		OOD1.01.04	Life+ European funding
SD1-3-4-6		OOD1.01.06	Transversale werkzaamheden van de (EU)Commissie en diens diensten, van de UNEP, OESO, UNECE, VN (Rio+20)
*SD1 : duurzaamheid Voorbeeld van operationele doelstellingen en hun link met de waarden (strategische doelstellingen) van de FOD : Uittreksel uit het Operationeel Plan 2011 van de Dienst Multilaterale en Strategische Zaken van het Directoraat –generaal Leefmilieu.			

4.7.1. Beleid dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

De uitvoering van een groot aantal acties uit het tweede federale plan inzake duurzame ontwikkeling behoort tot de bevoegdheid van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. De evaluatie van de uitvoering van deze acties gebeurt via de online databank van de ICDO en een definitieve stand van

zaken, opgemaakt door het Planbureau en het secretariaat van de ICDO, is te vinden in punt 4.7.2. van dit verslag 2012.

Naast de acties uit de federale plannen, dragen ook tal van beleidsmaatregelen en activiteiten van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu eveneens bij tot de duurzame ontwikkeling. Het is niet de bedoeling om deze hier allemaal te omschrijven, maar om enkele daarvan onder de aandacht te brengen.

Voor dit verslag, hebben wij ervoor geopteerd om meer in het bijzonder de aandacht te vestigen op twee beleidsmaatregelen van Volksgezondheid die bijdragen aan de « sociale » pijler van de duurzame ontwikkeling: de strijd tegen intrafamiliaal geweld en de interculturele bemiddeling in de ziekenhuizen.

A. Strijd tegen intrafamiliaal geweld

Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie is de mishandeling van kinderen, partners of ouders een frequent maar onderschat probleem. Geweld, en dan vooral intrafamiliaal geweld, is wereldwijd een van de voornaamste doodsoorzaken van personen in de leeftijdscategorie van 15 tot 44 jaar. Geweld kan niet alleen fysieke en seksuele, maar ook verbale, psychologische en economische vormen aannemen. Bovendien komt geweld voor in alle sociaaleconomische milieus, ongeacht sociaal statuut, leeftijd, opleidingsniveau, beroep, origine of godsdienst.

Sinds 2001, concretiseert België zijn engagement in het kader van de bestrijding van intrafamiliaal geweld door middel van een Nationaal Actieplan (NAP) met betrokkenheid van de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten en gecoördineerd door het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. Meer informatie op: <http://igvm-iefh.belgium.be/nl/actiedomeinen/geweld/>.

Verschillende plannen volgden elkaar op: het eerste NAP 2001-2003, het tweede NAP 2004-2007 en het derde NAP 2008-2009. Begin 2010 werd een ontwerp voor een vierde NAP 2010-2014 uitgewerkt na overleg tussen de verschillende bij de problematiek betrokken ministers.

Op 23 november 2010 werd dit nieuw actieplan ter bestrijding van partnergeweld en andere vormen van intrafamiliaal geweld 2010-2014, op initiatief van de Vice-Eerste Minister en minister van Gelijke Kansen, Joëlle Milquet, goedgekeurd tijdens een interministeriële conferentie. De bestrijding van partnergeweld blijft prioritair. Het actiedomein van dit vierde NAP 2010-2014 is evenwel uitgebreid naar andere vormen van geweld: gedwongen huwelijken, eerdergerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminkingen. Tussen 2002 en 2012, heeft de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, in antwoord op de opeenvolgende NAP's of op basis van eigen initiatieven, een aantal acties opgezet vooral gericht op het medische korps en de ziekenhuisdiensten en -milieus.

Zo werden tussen 2002 en 2004 sensibilisatieacties opgezet bestemd voor het medisch korps, door het ter beschikking stellen van:

- een brochure in verband met partnergeweld, en de gidsen « Kindermishandeling », « Partnergeweld », « Ouderenmishandeling » en « Seksueel misbruik » ;
- aanpakfiches en beslissingsbomen in verband met « Kindermishandeling », « Partnergeweld », « Ouderenmishandeling », bedoeld als leidraad voor de professionals wanneer zij geconfronteerd worden met een geval van intrafamiliaal geweld, en ook voor een betere vroegtijdige opsporing, identificatie, aanpak en opvolging.

In 2006 en 2007, werden er 2 pilootprojecten gerealiseerd voor de registratie van gegevens met betrekking tot intrafamiliaal geweld in de spoeddiensten: de eerste (2006), bij 9 geselecteerde ziekenhuizen en de tweede (2007) bij 23 representatieve ziekenhuizen.

In 2008 en 2009, werden sensibilisatieacties van een halve dag georganiseerd in 18 ziekenhuizen, alweer met de bedoeling de verschillende interveniënten (multidisciplinair team) te leren hoe om te gaan met de problematiek van intrafamiliaal geweld (professionals uit de gezondheidssector, artsen en niet artsen van verschillende diensten, zoals de kraamafdeling, de spoeddiensten, de pediatrie, de geriatrie, de psychiatrie, de sociale diensten,...).

In 2010 en 2011, werd een doorgedreven opleiding van 5 dagen georganiseerd voor 2 à 3 personen (per ziekenhuis) uit de 18 ziekenhuizen die hadden deelgenomen aan de in 2009 opgezette sensibilisatieacties, dit keer met als doel om binnen die ziekenhuizen te kunnen beschikken over een aantal mensen (artsen of niet artsen) met deskundigheid op het vlak van intrafamiliaal geweld.

Gedurende die periode, werden de sensibilisatieacties van een halve dag georganiseerd in 18 andere ziekenhuizen (dan deze die de sensibilisatieacties hadden gevolgd in 2009). Vervolgens hebben in 2011 en 2012, verschillende personen van deze nieuwe ziekenhuizen de 5 –daagse doorgedreven opleiding gevolgd. Meer informatie op : <http://www.health.belgium.be/eportal/Myhealth/socialissues/Domesticviolence/index.htm>.

B. Interculturele bemiddeling in de ziekenhuizen

Ziekenhuizen krijgen steeds meer en meer te maken met patiënten die zich moeilijk kunnen uitdrukken in een van onze landstalen. Naast deze taalbarrières zijn er nog andere problemen die gekoppeld zijn aan de verschillen in culturele achtergrond en referentiekaders tussen patiënten en zorgverleners. Taal- en cultuurbarrières hebben negatieve gevolgen voor de toegang en de kwaliteit van de zorgen in het ziekenhuis. Ook de patiëntenrechten kunnen daarbij in het gedrang komen. Om dat soort problemen op te lossen, werden de functies van intercultureel bemiddelaar en coördinator interculturele bemiddeling in het leven geroepen. Meer details op: <http://www.health.belgium.be/eportal/Myhealth/PatientrightsandInterculturalm/Interculturalmediation/index.htm>.

In de periode 2004-2012 werd in een 60-tal ziekenhuizen interculturele bemiddeling aangeboden door interculturele bemiddelaars en/of coördinatoren interculturele bemiddeling. De taak van de interculturele bemiddelaars en de coördinatoren interculturele bemiddeling bestaat erin om de toegankelijkheid en kwaliteit van zorg voor allochtone en gehoorgestoorde patiënten te verbeteren.

Tijdens deze periode steeg het beschikbare budget van 1.239.467 € tot 2.464.860,53 €. Ook het aantal uitgevoerde interventies is in die periode erg toegenomen: van 62.000 in 2004 tot meer dan 103.000 in 2011. In 2009 voerden de interculturele bemiddelaars meer dan 80.000 interventies uit in niet minder dan 17 verschillende talen.

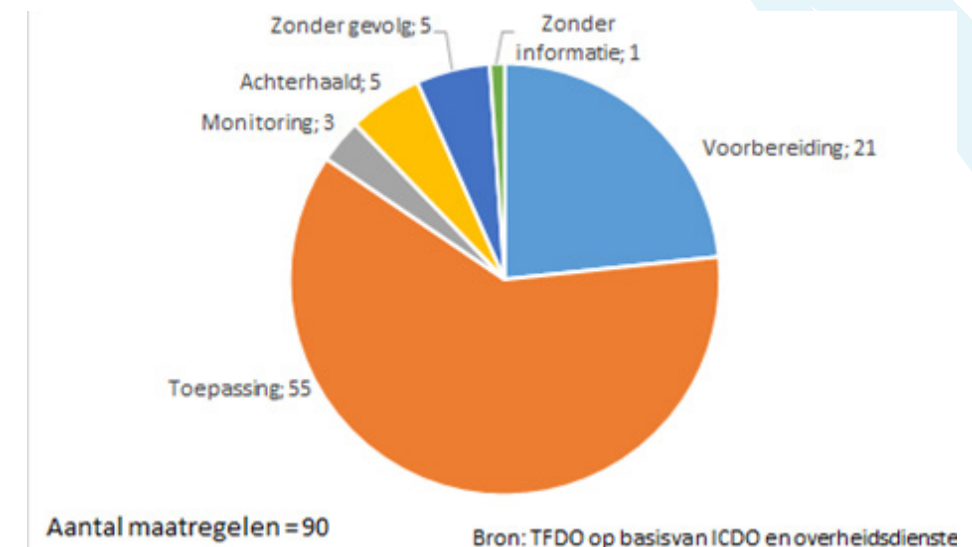
Algemene en psychiatrische ziekenhuizen kunnen bij het Directoraat-generaal Organisatie van de Gezondheidszorgvoorzieningen (DG-1) van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu een aanvraag voor de financiering van een intercultureel bemiddelaar en/of coördinator interculturele bemiddeling indienen.

De behandeling van de aanvragen en de evaluatie en begeleiding van de initiatieven in het domein van de interculturele bemiddeling gebeurt dan verder door de Coördinatiecel Interculturele Bemiddeling.

Sinds 2009 werd het project 'interculturele bemiddeling via internet' opgestart. Het gaat om het inzetten van interculturele bemiddelaars via een systeem van videoconferentie. Aan dit project nemen op dit ogenblik 14 ziekenhuizen en 16 eerstelijnsgezondheidscentra deel. Het beschikbare budget bedroeg in 2012 500.000 €.

4.7.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

Grafiek 9 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

4.7.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

De cellen Duurzame Ontwikkeling van de FOD's en de POD's en van het Ministerie van Landsverdediging werden geleidelijk aan opgericht vanaf eind 2004, naar aanleiding van de publicatie van het koninklijk besluit houdende oprichting van de cellen, van 22 september 2004. Dit KB focust op de opdrachten en de samenstelling van de cel, maar weinig of niet op de organisatorische regels binnen de FOD's (het KB legt geen vaste structuur op en bevat geen enkele richtlijn in verband met de positionering van de cel binnen de FOD). Wat de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu betreft, werd weliswaar een cel Duurzame Ontwikkeling opgericht in 2007, maar deze heeft sinds 2010 niet meer op regelmatige basis kunnen functioneren en is langzaam aan op non-activiteit komen te staan en is momenteel zelfs niet meer « operationeel ».

Dit heeft de FOD er echter niet van weerhouden om tal van eigen initiatieven of initiatieven in antwoord op de activiteiten van de ICDO te lanceren of om zijn verplichtingen ter zake na te komen: opvolging van de maatregelen van het Federaal Plan, jaarlijkse organisatie van de dag van de Duurzame Ontwikkeling, medewerking aan jaarverslagen en bijdrage aan de werking van de ICDO via onze actieve betrokkenheid in de werkgroepen opgericht door de ICDO (EMAS, maatschappelijk verantwoord ondernemen, duurzame voeding, duurzame mobiliteit, langetermijnvisie ...).

Het lijkt geen twijfel dat onze maatschappij zich al enkele decennia in een versnelde overgangperiode bevindt. Er zijn nauwelijks domeinen waarin zich geen veranderingen hebben voorgedaan. De internationale literatuur haalt een aantal transitieën aan die ertoe hebben geleid dat de overheden onder grote druk komen te staan. Er wordt onder meer verwezen naar veranderingen op economisch en

demografisch vlak, naar de ontworteling van het gezin, naar de evolutie op de arbeidsmarkt, naar bepaalde culturele en technologische veranderingen, naar de globaliseringsbeweging, naar de uitdagingen op het vlak van duurzame ontwikkeling en naar de evolutie van de bestuurspatronen zelf.

De federale overheid heeft als taak om in het kader van haar activiteiten vooruit te lopen op maatschappelijke transitieën en die te begeleiden, te sturen, af te remmen, te steunen. Ze moet dan ook perfect gewapend zijn om zo goed mogelijk op deze transitieën te kunnen inspelen, anders loopt ze het gevaar met haar activiteiten achter de evoluties aan te hinken en foute of ondoeltreffende antwoorden aan te reiken. Deze elementen tonen aan hoezeer de huidige situatie die gekenmerkt wordt door veelvuldige veranderingen, een grote uitdaging voor de overheidsactie vormt.

Bij het uitstippelen van het overheidsbeleid moet enerzijds onderzocht worden hoe rekening kan worden gehouden met de transitiefenomenen, welke instrumenten nodig zijn om hierop een antwoord te bieden en welk beleid de overheid moet voeren om noodzakelijke of wenselijke transitieën in goede banen te leiden.

Bij het uitvoeren van dat overheidsbeleid stelt zich anderzijds onvermijdelijk het probleem van de rem op transitieën en van de obstakels die ze met haar beleid dient te overwinnen. Of het er voor de overheid nu om gaat om de veranderingen te begeleiden, te ondergaan of zelfs ze bewust af te remmen, ze moet steeds oog hebben voor de obstakels op organisatorisch, structureel, psychologisch, sociaal of economisch vlak.

De problemen die gepaard gaan met het invoeren van een geïntegreerd en sectoroverschrijdend beleid zijn hiervan een treffend voorbeeld. De beleidsmatige antwoorden op de verschillende

transitiefenomenen zullen in de toekomst immers niet tot één enkel bevoegdheidsdomein beperkt kunnen blijven. Hoewel er binnen de federale administratie (of tussen het federale en de andere bevoegdheidsniveaus) overlegorganen bestaan, is de noodzaak om te zorgen voor samenhang, cohesie en integratie tussen het beleid van de verschillende sectoren een grote uitdaging waaraan de federale staat, in zijn geheel, het hoofd moet bieden.

Zoals werd benadrukt in de inleiding bij dit verslag, is duurzame ontwikkeling volkomen geïntegreerd in de opdrachten, waarden en beleidsplannen van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu en diens verschillende directoraten -generaal. Ook de betrokkenheid van de FOD in de structuren en processen ingevoerd in aansluiting op de wet betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling van 5 mei 1997 en diens herziening in 2010 moet niet meer worden aangetoond. Bovendien is men er zich bij de FOD wel degelijk van bewust dat « alles met alles te maken heeft » en dat men geen efficiënte beleidsmaatregelen inzake de volksgezondheid en/of het milieu kan invoeren zonder onze collega's van de andere federale departementen en/of van de andere beleidsniveaus hierbij te betrekken.

Onze prioritaire strategische en/of thematische doelstellingen op middellange en lange termijn, met name «health in all policies», de omschakeling naar een koolstofarme maatschappij, het efficiënt gebruik van de natuurlijke rijkdommen,... zijn allemaal redenen voor de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu om te pleiten voor een sterk, efficiënt en coherent gecoördineerd federaal beleid inzake duurzame ontwikkeling en om zich verder actief te blijven inzetten, nu en in de toekomst, binnen de structuren en processen in het kader van de coördinatie en de

uitwerking van beleidsmaatregelen en binnen de daartoe opgerichte overlegstructuren en -processen.

4.8. FOD Justitie

Mevrouw Cindy Renard

De FOD Justitie, die zich op het kruispunt van de drie grondwettelijke machten bevindt, heeft als missie:

- De voorbereiding en de uitvoering van de wetgeving en de ondersteuning van de minister van Justitie binnen zijn bevoegdheidsdomein ;
- De begeleiding en operationele ondersteuning van de rechterlijke macht, met voorrang aan de coördinatie en ontwikkeling van de organisatie ;
- Het op efficiënte wijze uitvoeren van gerechtelijke en administratieve beslissingen door borg te staan voor de rechtszekerheid en de gelijke behandeling van alle betrokken partijen.

Om deze missies zo goed mogelijk te ondersteunen, wil onze organisatie een aangepast antwoord verschaffen op de hedendaagse eisen en bekommernissen door de invoering van nieuwe beheersprincipes. In het managementplan 2008-2014 wordt aandacht geschonken aan de impact van de belangrijkste beleidslijnen van de FOD inzake duurzame ontwikkeling, via het strategisch thema dat de integratie van de verschillende aspecten van duurzame ontwikkeling in alle beleidsdomeinen van de FOD beoogt. Alle stafdiensten en directoraten-generaal werden verzocht om dit thema in strategische doelstellingen en organisatiedoelstellingen en in projecten om te zetten.

In de hoedanigheid van actor in de samenleving, neemt de FOD Justitie deel aan het globale beleid rond duurzame ontwikkeling

en onderneemt initiatieven binnen de drie pijlers van duurzame ontwikkeling, te weten de milieu-, de economische en de sociale pijler.

Binnen deze laatste draagt ze bij tot een betrouwbare en rechtvaardige democratische samenleving, gefundeerd op toegankelijkheid van justitie, op integratie en sociale cohesie, die de fundamentele rechten en culturele diversiteit respecteert, de gelijkheid tussen man en vrouw verzekert en strijdt tegen alle mogelijke vormen van discriminatie. (Managementplan 2008–2014).

Toch blijft ook het milieu-aspect een belangrijk aandachtspunt. Reeds enkele jaren zijn het personeel en de directie van de FOD Justitie zich bewust van de impact van hun activiteiten op het milieu, ook in termen van duurzame overheidsopdrachten. Tal van initiatieven werden in die zin opgezet en voortdurend bijgeschaafd.

Als federale instelling vervult de FOD Justitie een voorbeeldfunctie en hanteert zij een milieubewust beheerproces; ook wil zij de stuwende kracht achter verandering en vernieuwing zijn.

4.8.1. Beleid dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

De duurzame ontwikkelingsacties van de FOD zijn divers en veelvoudig. De hieronder aangehaalde voorbeelden zijn een illustratie van de projecten in ons departement.

A. Milieubeheer

In de lijn van de beslissingen van de federale overheid heeft onze organisatie zich verbonden tot de invoering van een milieubeheersysteem, zoals bepaald door het EMAS-reglement (Eco-Management and Audit Scheme). Zo wil de FOD garant staan voor een hoogwaardige milieukwaliteit en zorgen voor een blijvende opwaardering van zijn milieuprestaties. De huidige scope is beperkt tot de zetel van ons departement, waarbij het de opzet is het milieubeheersysteem gaandeweg en op coherente wijze uit te breiden naar andere gebouwen van de FOD.

B. Mobiliteit

Op mobiliteitsvlak tracht de FOD Justitie de negatieve milieu-impact van de verplaatsingen voor rekening van zijn activiteiten terug te dringen. In die optiek zijn projecten voor duurzame mobiliteit opgezet: dienstfietsen, jaarlijkse bewustmaking, ...

C. Duurzame overheidsopdrachten

De FOD Justitie kiest voor een milieuvriendelijk en sociaal aankoopbeleid. Zo werkt de stafdienst Budget, Beheerscontrole en Logistiek aan de uitwerking en integratie, in de standaardbestekken van de FOD, van clausules inzake duurzame productie, inachtneming van de regelgeving omtrent welzijn op het werk en het gegeven geen beroep te doen op kinderarbeid.

D. Bewustmaking

De FOD Justitie wil haar personeelsleden informeren en bewustmaken omtrent duurzame ontwikkeling. In de loop van het jaar kunnen medewerkers informatiesessies en workshops bijwonen, in het bijzonder de Dag van de Duurzame Ontwikkeling, die jaarlijks in het merendeel van de besturen wordt georganiseerd.

Het managementplan van de FOD Justitie 2008-2014 verwijst ook naar strategische doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling:

- Het directoraat-generaal Rechterlijke Organisatie legt de nadruk op een toegankelijke justitie gestoeld op een visie van duurzame ontwikkeling door een coherent wettelijk kader inzake rechtsbijstand aan te bieden ;
- Het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen vestigt de aandacht op detentie en beheer vanuit duurzame ontwikkeling.

Herstelgerichte detentie en de interne en externe rechtspositie van de gedetineerde zijn hierbij onze ankerpunten ;

- De stafdienst Personeel & Organisatie voert een HR-beleid dat het beleid en de projecten van het directiecomité inzake duurzame ontwikkeling versterkt ;
- De stafdienst ICT integreert de aspecten van duurzame ontwikkeling op het vlak van ICT-beheer door maximaal gebruik te maken van en bewustmaking te creëren rond duurzame en milieuvriendelijke technologie (laag energieverbruik, recycleerbare materialen, elektronisch dossier,...).

De aspecten economie en milieu krijgen onze aandacht via concrete initiatieven op maat van de organisatie van de FOD. Het directiecomité heeft in 2008 beslist om een dienst Duurzame Ontwikkeling op te richten en de dienst onder te brengen bij de strategische directie van de diensten van de voorzitter. Deze dienst is binnen een gedeconcentreerde structuur, belast met de promotie en de professionele omkadering van de initiatieven rond de drie pijlers van duurzame ontwikkeling. De dienst Infrastructuur van het directoraat-generaal Rechterlijke Organisatie houdt rekening met de ecologische aspecten, en geeft in dat kader voorrang aan het in overeenstemming brengen van de milieuvergunningen. Het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen heeft in 2009 de invoering van een milieudienst geformaliseerd voor de follow-up op zijn niveau van de projecten inzake energie- en milieubeheer.

Ten slotte biedt de beleidscel van de minister van Justitie als belanghebbende partij van het beleid inzake duurzame ontwikkeling van de FOD de nodige steun voor de verwezenlijking van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling van ons departement.

4.8.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

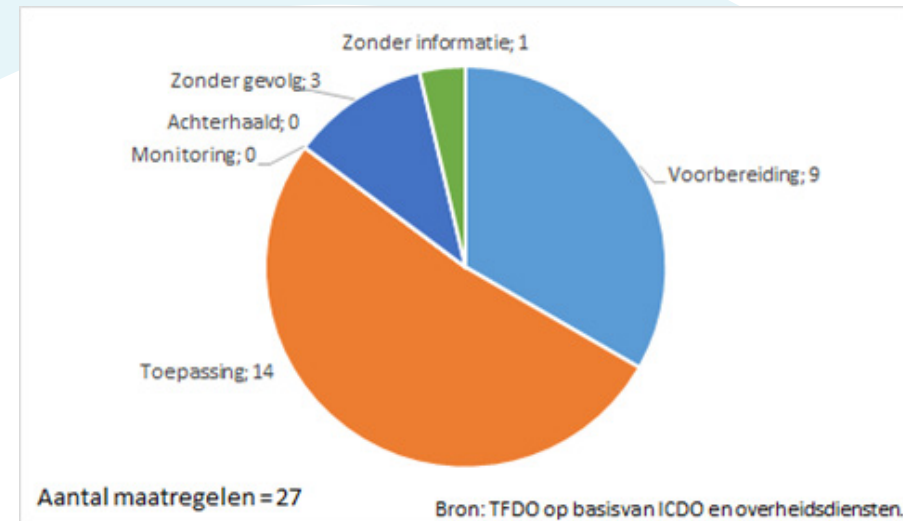
Een vijftiental maatregelen werden specifiek aan de FOD Justitie toegekend via de federale plannen inzake duurzame ontwikkeling 1 en 2. Niet alle maatregelen worden hieronder uiteengezet. Er werd ervoor gekozen de volgende acties te belichten:

- Maatregel 210 (FPDO1) “Onderzoeken van de redenen voor de stijging van het aantal pro Deo-dossiers”: het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie heeft daarover een verslag gemaakt met als opschrift “Onderzoek inzake het vergoedingssysteem van tweedelijsrechtsbijstand”. De minister van Justitie heeft daarvan kennis genomen in oktober 2012. Deze studie behandelt inzonderheid de categorieën die het vaakst rechtsbijstand vragen.
- Maatregel 30109-2 (FPDO2) “Opzetten van een solidariteitssysteem voor gerechtelijke risico’s”: de rechtsbijstandverzekering vormt een middel waarover justitiabelen beschikken om zich in te dekken tegen het aan een proces verbonden financiële risico en zo de mogelijkheid te hebben hun rechten te doen gelden voor de rechter. Een koninklijk besluit tot vaststelling van de minimale waarborgen waaraan moet worden voldaan, werd op 15 januari 2007 goedgekeurd opdat er vaker een beroep zou worden gedaan op deze bijstand. Uit een evaluatie die in september 2012 met de verzekeraars werd gemaakt, kon worden vastgesteld dat het “Onkelinx-contract” veeleer onbekend is;
- Maatregel 30110 (FPDO2) “Moderniseren van de jeugdbeschermingswet van 1964”: in mei 2008 werd een werkgroep onder leiding van de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid opgericht teneinde de structuur van de jeugdbeschermingswet te herzien en leesbaarder te maken en de praktische problemen op te lossen die zich voordeden sinds de hervorming van 2006. De werkzaamheden

van deze groep worden thans voltooid. Bovendien voorzien het regeerakkoord van 2011 en de algemene beleidsnota Justitie voor 2013 in de communautarisering van het jeugdsanctierecht voor bepaalde aangelegenheden.

De follow-up van de maatregelen van de FPDO 1 en 2 zal worden opgenomen in de gegevensbank van de ICDO.

Grafiek 10 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de FOD Justitie

4.8.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

A. Samenstelling van de Cel DO

Naast de minimale samenstelling omschreven in het koninklijk besluit van 22 december 2004 houdende oprichting van cellen duurzame ontwikkeling in de federale overheidsdiensten, de programmatorische

federale overheidsdiensten en het Ministerie van Landsverdediging, bestaat de Cel Duurzame Ontwikkeling uit een vertegenwoordiger van elke entiteit van de FOD Justitie (stafdienst, directoraat-generaal en andere diensten).

B. Activiteiten van de Cel DO

De Cel Duurzame Ontwikkeling suggereert en valideert op grond van haar beslissende prerogatieven activiteiten inzake duurzame ontwikkeling. De leden van de cel treden ook op als tussenpersoon en bemiddelaar tussen hun eenheid en de dienst Duurzame Ontwikkeling die belast is met het ondersteunen en coördineren van de uitvoering van de beslissingen ervan. Zij dragen aldus bij tot de uitvoering van de aan de FOD opgelegde verplichtingen inzake duurzame ontwikkeling, krachtens de wet, omzendbrieven en beslissingen van de ministerraad. Er wordt een beroep op hen gedaan voor de uitvoering van de maatregelen van de bedrijfsvervoerplannen voor de sites in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (bijv.: bespreking en goedkeuring van actieplan “Pollutiepieken”) en voor de planning van het milieubeheersysteem EMAS (bijv.: actievoorstel en goede handelwijzen).

De bewustmakingsacties die in ons departement gevoerd worden, omvatten hoofdzakelijk de dagen van de Duurzame Ontwikkeling waaraan onze FOD actief deelneemt door verscheidene duurzame ontwikkelingsacties voor te stellen. Sinds 2009 zijn deze activiteiten zowel toegankelijk voor het personeel van de centrale administratie als voor de medewerkers van de buitendiensten (justitiehuisen, penitentiaire inrichtingen, hoven en rechtbanken). De activiteiten zijn verspreid over verschillende locaties en dagen naargelang van de beschikbaarheid van de organisatoren en de lokale coördinatoren aan wie gevraagd werd om mee te werken aan deze dagen.

Naast de dagen van de duurzame ontwikkeling, kan het personeel van de centrale administratie ook 2 tot 3 keer per jaar deelnemen aan de middagen van de duurzame ontwikkeling. Thans wordt onderzocht of deze actie naar de buitendiensten kan worden uitgebreid. Per taalrol nemen om en bij de 15 tot 20 personen deel aan deze middagen, tijdens welke uiteenlopende onderwerpen inzake de ecologische en sociale pijler worden behandeld.

De succesvolle medewerking van het restaurant in het gerechtsgebouw te Brussel met de door de POD Duurzame Ontwikkeling georganiseerde veggiedagen in 2011 moet benadrukt worden. Dat heeft in oktober 2011 geleid tot de invoering van de veggiedonderdagen, waarbij kan worden gekozen voor een weekmenu dat zowel vegetarisch als duurzaam is.

Ten slotte werd ook bijzondere aandacht geschonken aan de deelname van de leden van de cel Duurzame Ontwikkeling aan diverse werkgroepen van de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling.

De leden van de cel worden op de hoogte gehouden van de interne en externe opleidingen, seminaries en colloquia met het oogmerk hun kennis op peil te houden en zodoende voortdurend te werken aan betere prestaties inzake duurzame ontwikkeling.

4.9. FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie

de heer Geoffroy Blondiaux

Het federaal Plan duurzame ontwikkeling 2004 – 2008 werd gekenmerkt door een groot aantal individuele acties, en dit op het ogenblik dat de zienswijze over duurzame ontwikkeling en haar diverse componenten evolueerde, vooral ten aanzien van de taken van de overheid op dit vlak.

4.9.1. Beleid dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

De voorwaarden scheppen voor een duurzame werking van de goederen- en dienstenmarkt is een van de opdrachten die de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie op zich heeft genomen. Daaruit blijkt duidelijk het belang van duurzame ontwikkeling voor onze economie. Om efficiënt en binnen de respectieve bevoegdheden te kunnen werken, heeft de FOD Economie beslist om haar acties voor duurzame ontwikkeling gericht te voeren en prioriteiten te stellen. De FOD wil de duurzame economie actief ondersteunen, als bijdrage van de economische bedrijvigheid aan de duurzame ontwikkeling binnen het kader van een gereguleerde markteconomie. Duurzame economie is daarbij een van de beleidslijnen die de FOD wenst aan te moedigen zodat iedereen kan profiteren van de voordelen van een gereguleerde markteconomie zonder toekomstige behoeften uit het oog te verliezen. Een definitie van het actiekader werd in oktober 2012 op voorstel van de cel duurzame ontwikkeling door het directiecomité goedgekeurd.

4.9.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

Er werd gewerkt rond 31 acties die elk uitmondde in een aantal deelacties. Voor de FOD Economie was het aantal acties vrij groot, gezien we zowel consumentenbescherming hebben als energie, duurzame economie, enz.

De grote thema's blijven nog steeds geldig, en hier wordt nog steeds aan gewerkt, al dan niet samen met de Europese Unie.

Het merendeel van de acties voor de FOD Economie, die ingeschreven waren in dit Federaal Plan zijn effectief uitgevoerd. Bepaalde acties bleken moeilijker te liggen, of de omgeving was geëvolueerd zodat de acties enigszins anders dienden geformuleerd, ingevuld te worden.

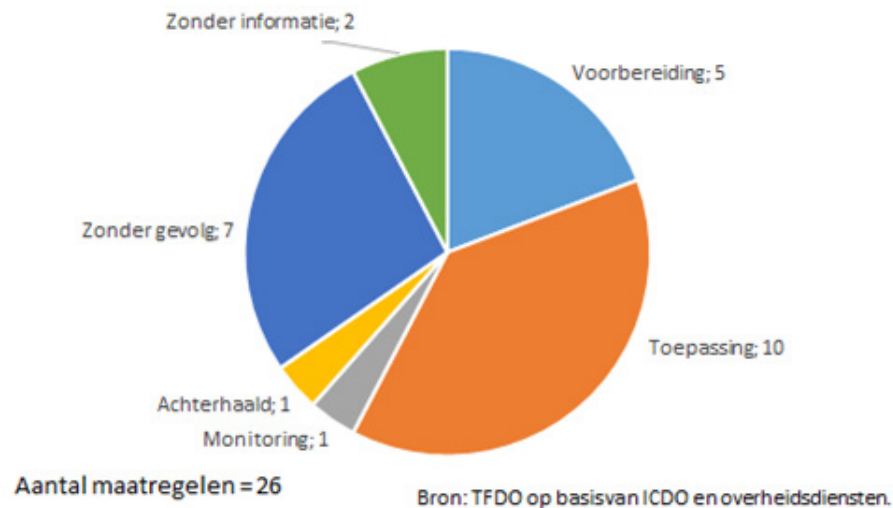
Daarenboven werden er allerlei acties genomen die “vanzelfsprekend” leken op dat ogenblik. Een federaal plan voor 4 jaar, dus in de praktijk meestal opgemaakt 6 maanden voor de aanvang ervan. Tijdens de duur van de uitvoering staat de wereld rondom niet stil, blijken er soms andere prioriteiten gesteld te worden op internationaal niveau zodat we hier dienden te volgen. In veel gevallen werd dit zelfs niet onder de noemer geplaatst van duurzame ontwikkeling.

Er werd door de verantwoordelijken binnen de FOD Economie veel aandacht gegeven aan de voorbeeldfunctie van de overheid. Daarnaast was het sensibiliseren van de eigen personeelsleden ook een prioriteit.

Het was tevens de periode dat de diverse werkgroepen, opgericht naar aanleiding van de uitvoering van een actie, het licht zagen. Dit leidde in veel gevallen tot het actief meewerken aan allerlei deelactieplannen van één bepaalde actie. Zo werd er rond MVO een werkgroep opgericht, waarin de FOD Economie een actieve

rol speelde gezien één van de voornaamste instrumenten hier nl de OESO-Richtlijnen voor multinationale ondernemingen en haar uitvoeringsorgaan, het NCP, onder haar bevoegdheid valt.

Grafiek 11 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie

4.9.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

Voor het beleid van duurzame ontwikkeling bij de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie vormde 2012 een overgangsjaar. Het directiecomité besliste namelijk in februari 2012 om de cel duurzame ontwikkeling nieuw leven in te blazen. Er werden een nieuwe coördinator en nieuwe vertegenwoordigers voor de algemene directies en stafdiensten aangesteld, waardoor het bestaande kader werd aangevuld. Het eerste doel van de cel voor 2012 bestond erin haar actiekader opnieuw te bepalen, rekening houdend met zowel strategische als functionele en organisatorische aspecten. De werkgroep hield 8 vergaderingen in 2012.

Daarnaast werd gewerkt rond biodiversiteit, rond de DOEB-testen, enz.

EMAS kende een startpunt. Dit bleek een kapstok waarbij een geheel van ideeën konden ondergebracht worden en die een externe evaluatie zouden krijgen.

Het jaarlijks actieplan werd nauwkeurig opgevolgd, en de personeelsleden werden zoveel als mogelijk betrokken bij diverse gebeurtenissen. De jaarlijkse dag voor duurzame ontwikkeling werd gezien als een mogelijkheid om de diverse aspecten van duurzame ontwikkeling, dat tenslotte een zeer grote lading dekt, in het voetlicht te plaatsen. Er werd gewerkt rond voeding, klimaat, water en elektriciteitsverbruik, enz.

Op het vlak van sensibilisering nam de cel duurzame ontwikkeling in 2012 naast het EMAS-plan nog twee andere initiatieven. In het kader van de dag van de duurzame ontwikkeling die gewijd was aan « duurzame mobiliteit » werden twee rondetafelconferenties georganiseerd, met als titels « duurzame mobiliteit en autoverzekering ».

» en « duurzame en innoverende mobiliteit bij de FOD Economie – technologische en niet-technologische aspecten ». Het doel was de ambtenaren bewust te maken van wat zij zelf kunnen ondernemen, zowel in het kader van hun opdracht in het departement als in hun privéleven. Daarnaast werd de elektrische wagen van de FOD voorgesteld.

Om de bewustmaking van de ambtenaren ook op andere momenten in het jaar te bevorderen, maar ook om suggesties voor nieuwe actiemogelijkheden te krijgen, organiseert de cel duurzame ontwikkeling van de FOD Economie sinds eind 2012 tijdens de middagpauze bijeenkomsten die openstaan voor alle ambtenaren. Tijdens deze rondetafelgesprekken, conferenties, uitwisselingen van good practice, ... kunnen acties aan bod komen die reeds werden gerealiseerd of die gepland zijn bij de FOD of bij de bedrijven.

4.10. Ministerie van Defensie

de heer Peter Vanderstuyf

Een goede toepassing van het concept Duurzame Ontwikkeling (DO) binnen Defensie is geen sinecure als we kijken naar de specifieke taak van onze krijgsmacht en de opeenvolgende hervormingen en besparingsmaatregelen. Bovendien wachten we sinds het laatste federale actieplan tot 2008 al meer dan vijf jaar op de publicatie van een nieuw federaal actieplan DO. Vooral dat laatste feit heeft ervoor gezorgd dat een aantal belanghebbenden duurzame ontwikkeling als overbodig zien, en zelfs als een modeverschijnsel.

Defensie heeft er desalniettemin voor gekozen om haar verantwoordelijkheid op te nemen op het vlak van DO. Wij hebben dan ook jaarlijks een DO-actieplan opgesteld, dat effectief wordt toegepast en vervolgens jaarlijks geëvalueerd.

Inde jaarlijkse actieplannen worden weliswaar vaak dezelfde punten aangehaald. Dit moet in de eerste plaats worden toegeschreven aan het feit dat de federale overheid geen nieuw federaal plan heeft voorgesteld in de afgelopen vijf jaar. Bovendien hebben vele acties een permanent karakter. Dat is voornamelijk het geval voor de opvolging van de natuurprojecten Life NATURA2MIL in Wallonië en DANA in Vlaanderen, het toenemende belang van groene energie in de elektriciteitsproductie (al onze kwartieren worden voor 100% voorzien van groene energie), duurzame aankopen, onze deelname

aan de federale werkgroep “duurzame aankopen”, de inzet van ons wetenschappelijk onderzoeksschip Belgica en onze B-Hunter (UAV's) voor een duurzaam beheer van de zeeën en oceanen, enz.

Daarnaast zijn er ook een aantal nieuwe initiatieven, met als belangrijkste ontwikkeling het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). MVO staat voor een continu verbeteringsproces waarbij de overheid op een systematische manier maatschappelijke, ecologische en economische beschouwingen opneemt in haar beleid en werking.

- (1) Globaal milieubeleid - Actie: ‘Systemische procedures vastleggen (volgens ISO 14001) in uitvoering van het milieubeheersysteem (MBS) van Defensie’;
- (2) Mobiliteit - Acties: ‘Bedrijven moeten hun wagenpark onder de loep nemen. De federale overheidsdiensten geven het voorbeeld door hun vervoersplan op te stellen. Een mentaliteitsverandering op gang brengen voor een minder vervuilende rijstijl (eco-driving)’ en ‘minstens 50% van het wagenpark moet bestaan uit milieuvriendelijke voertuigen’ bij het vernieuwen van het wagenpark voor personenvervoer, zoals voorzien in omzendbrief 307 quinquies. De toepassing van de regelgeving zoals gedefinieerd bij koninklijk besluit van 20 december 2010 inzake de bevordering van schone en energiezuinige wegvoertuigen in het kader van overheidsopdrachten.’;
- (3) Overheidsopdrachten - Actie: ‘Een strategie van duurzame aankopen ontwikkelen. Samenwerken met de werkgroep “Duurzame productie- en consumptiemethoden” van het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM).’;

- (4) Gezonde en duurzame voeding - Actie: 'Preventieve maatregelen ter beperking van overgewicht en obesitas bij Defensie om de inzetbaarheid van alle strijdkrachten te waarborgen.'

We zijn trots te melden dat Defensie haar verantwoordelijkheden ten volle opneemt. Als organisatie kan Defensie uiteraard niet alle verantwoordelijkheden inzake DO opnemen. DO pleit in fine voor een transitie; het is bijgevolg van groot belang dat alle werknemers van Defensie de principes van DO toepassen!!!

4.10.1. Beleid dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

De Milieubeleidsnota die Defensie in 2004 publiceerde is een basisdocument dat de belangrijkste beginselen van het milieubeleid van het Departement definieert (algemeen kader, juridisch kader, doelstellingen, enz.) en de interne bevoegdheden en verantwoordelijkheden vastlegt.

De operationele structuur omvat twee aanvullende takken:

- De Milieutechnische Units (MTU) beschikken over een gespecialiseerde eenheid bestaande uit milieucoördinatoren van Defensie die verantwoordelijk zijn voor de lokale implementatie van de uitvoeringsconcepten m.b.t. milieu en duurzame ontwikkeling.
- De milieuraadgevers van Defensie worden opgeleid in het Opleidingscentrum voor Milieu(zorg) van Defensie en helpen de bevelhebbers met de implementatieconcepten inzake milieu en met het beheer van alle milieukwesties in het kader van de operationele activiteiten van de eenheid.

In toepassing van het koninklijk besluit van 22 september 2004 werd een Cel Duurzame Ontwikkeling (CCDO) opgericht. In uitvoering van de beleidsnota werd in 2008 de functie Coördinator Duurzame

Ontwikkeling (CDO) in het leven geroepen. In augustus 2009 stelde het Stafdepartement Well Being een DO-Coördinator aan.

De DO-coördinator is belast met het toezicht op de acties die Defensie onderneemt in het kader van de uitvoering van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling in samenwerking met de experts en de verschillende contactpunten voor DO. Daarnaast is hij verantwoordelijk voor het toezicht op de tabellen tot monitoring van de voortgang van de geplande acties voor de FOD/NMD. De coördinator vertegenwoordigt het departement Defensie tijdens de plenaire zittingen van de ICDO.

Er gaat een bijzondere aandacht uit naar het proces van externe samenwerking en partnerschappen (Comité voor de Uitdagingen van de Moderne Maatschappij van de NAVO, deelname aan de Europese werkgroep Environment & Defence, overeenkomsten en samenwerkingsprotocollen met onder andere de gewesten en gemeenschappen in het kader van het beheer van de natuur en de bossen in militaire domeinen), naar een duurzaam beheer van materialen en infrastructuur, en een beperking van de overlast als gevolg van onze activiteiten.

De oprichting van deze nieuwe structuur heeft verschillende concrete resultaten opgeleverd op het vlak van milieu en duurzame ontwikkeling:

- Een systeem van procedures volgens de architectuur van ISO 14001 ;
- Het voltooien van een beheersprogramma op basis van de milieuanalyses ;
- Het voltooien van een intern systeem voor milieuvergunningen ;
- De analyse en toepassing van milieucriteria en criteria duurzame ontwikkeling bij de aankoop van materieel ;
- Een rationeel gebruik van energie ;

- De opleiding en training van milieucoördinatoren (niveau A) en -raadgevers (niveau B) en een specifieke opleiding “milieubeheer” in het kader van het DANA-project;

Daarnaast werden er bewustmakings- en andere activiteiten georganiseerd:

Binnen het Departement:

- Bewustmaking van het personeel inzake energiebesparing ;
- Interne richtlijnen voor het gebruik van de gids voor duurzame aankopen ;
- Deelname van Defensie aan de werkgroep “Duurzame overheidsopdrachten” ;
- Wijziging van het personeelsbeleid ;
- Informeren van de hiërarchie over de ontwikkeling van een intern milieubeheerssysteem binnen Defensie ;
- Betere communicatie en doorstroming van informatie naar de Milieutechnische Units ;
- Sensibilisering van het personeel voor het milieu en Duurzame Ontwikkeling aan de hand van tekeningen, kaarten, affiches, enz. ;
- Opleidings- en sensibiliseringsacties “Diversiteit bij Defensie” ;
- Voorlichtingscampagnes voor een ecologische rijstijl: “Eco-driving” ;
- Het organiseren van conferenties over Duurzame Ontwikkeling aan het Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie.

Buiten het Departement:

- Deelname aan acties voor Duurzame Ontwikkeling voor ambtenaren ;

- Het organiseren van infosessies over AIDS in de kwartieren en scholen ;
- Brandbeveiliging in de natuurdomeinen ;
- Specifieke acties voor het milieu (bestrijding van de eikenprocessierups) ;
- Akkoord tussen het ministerie van Defensie en de FOD Volksgezondheid over de strijd tegen de vervuiling van de Noordzee ;
- Hulp aan daklozen tijdens de wintermaanden: distributie van kleding en dekens, accommodatie in kwartieren.

Acties in het buitenland:

- Ondersteuning van de democratisering in de Republiek Congo ;
- Samenwerking met Benin rond diverse projecten, waaronder een weeshuis ;
- Deelname aan de opbouw van de Afrikaanse capaciteit voor vredesoperaties, met inbegrip van medische ondersteuning en een project voor de bouw van een centrum voor de opvang van wezen ;
- ISSAN-project in Thailand: studenten van de Koninklijke Militaire School helpen bij de opleiding van jongeren in een arme regio van Thailand ;
- Deelname aan de bouw van de Antarctische basis “Prinses Elisabeth” ;
- Acties in het kader van Duurzame Ontwikkeling tijdens militaire operaties:
 - o Ecologische pijler: naleving van de wetgeving en de NAVO-richtlijnen voor de bescherming van het milieu, ondersteuning door een milieucoördinator, maatregelen tegen

bodemverontreiniging, deelname aan werkgroepen en fora om de ecologische voetafdruk van een compound tot een minimum te beperken;

- o Economische pijler: het inzetten van lokale entiteiten voor de distributie van voedingsmiddelen, schoonmaak, tolkdiensten, enz. ;
- o Maatschappelijke pijler: samenwerkingsprojecten, medische inrichtingen die toegankelijk zijn voor de lokale bevolking.

4.10.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

A. Uitvoering van de milieuanalyses (Initial Review)

Van 2007 tot 2011 werd de oorspronkelijke situatie van de militaire domeinen en kwartieren vanuit milieuoogpunt in kaart gebracht. Deze zgn. Initial Review vond plaats samen met een inventarisatie van alle afwijkingen van de wetgeving inzake milieuhygiëne op basis van de geregistreerde gegevens. Beide inventarissen werden vooral gebruikt als basis voor het milieubeleidsplan van Defensie voor de periode 2008-2012. Deze milieuanalyses moeten worden herhaald bij elke opdrachtwijziging, elke activiteit van ruimtelijke ordening en elke activiteit die een impact heeft op het milieu, vooral wat betreft de activiteiten die een milieuvergunning vereisen. Kortom, een permanente milieu-analyse zorgt voor de continuïteit van het interne milieubeheersysteem van de onderneming (IMBSO).

We werken momenteel aan een nieuw milieuzorgplan voor 2013-2017.

B. Opstelling van systematische procedures conform ISO 14001

Alle oorspronkelijke procedures conform ISO 14001 bestaan vandaag. Het IMBSO voorziet ook dat DG MR een jaarlijkse Environmental Management Review opstelt. Dit verslag licht de voortgang van alle uitgeschreven procedures toe en voorziet desgevallend in de nodige wijzigingen

C. Wagenpark onder de loep

Sinds 2008 wordt het volledige brandstofverbruik en het aantal afgelegde kilometers in kaart gebracht in ILIAS. Er is een carpoolsysteem ingevoerd om alle missies met minder voertuigen te kunnen uitvoeren. Dit heeft geleid tot een efficiënter gebruik van de voertuigen in functie van hun specifieke aard en capaciteit. Het systeem werd geoptimaliseerd door een rotatiesysteem in te voeren met voertuigen die intensief worden gebruikt en voertuigen die minder vaak worden ingezet. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een doelmatiger gebruik van de beschikbare capaciteit.

D. Minstens 50% van de aangekochte wagens moeten milieuvriendelijk zijn (Omzendbrief nr. 307 quater)

Tot op heden werd er bij de aankoop van voertuigen uitgegaan van de naleving van de geldende emissienormen. Bij de evaluatie van verschillende offertes zullen we voortaan als positief punt weerhouden dat er striktere normen worden nageleefd dan wat er in het bestek wordt vereist.

Na de sanering van het wagenpark zullen de oudste en meest vervuilde voertuigen zijn vervangen. Er zal rekening worden gehouden met de milieueisen (emissiewaarden, uitstoot van CO₂) bij de vergelijking van verschillende voertuigen, in overeenstemming met de hierboven vermelde wetgeving.

De aankoop van ecologische voertuigen zal aan bod komen in het jaarlijkse Environmental Management Review.

E. Eco-driving bevorderen binnen Defensie

Defensie zal haar CO2-uitstoot verminderen en beperken met de invoering van eco-driving:

- “Eco-driving” wordt het thema van het Military Initiative on Road Safety (MIRS) in eerste trimester van 2013. Dit thema wordt ondersteund met een postercampagne, een artikel in DBriefing en op intranet, ecotips op intranet MTCC en MR-Mgt/R/Milieu, enz. ;
- MR-Mgt/R/Milieu werd ingelicht via korte briefings tijdens het milieuseminarie (voor alle milieuraadgevers en -coördinatoren) ;
- Ter gelegenheid van dit seminarie heeft MR-Mgt/R/Milieu ook het milieuthema voor 2013 “Eco-driving” aangekondigd, samen met een voorstel voor de implementatie ervan in het IMBSO.
- Het thema “Eco-driving” wordt opgenomen in de theoretische en praktische opleidingen voor chauffeurs en transportverantwoordelijken tijdens de “Road Safety Days” (18 - 19 april / N & 24 - 25 april / F). Het spreekt vanzelf dat de Cie Ecolage blijvend aandacht moet besteden aan deze problematiek (eenvoudige “tips & tricks” geven) ;
- Het gedrag van de chauffeurs zal op drie plaatsen worden opgevolgd gedurende een testperiode van 2 maanden (in samenwerking met MR-Sys/L). Concreet kan er op basis van de resultaten van deze tests een voorstel tot aanschaf van dit instrument worden overwogen ;
- Uit de testresultaten bij andere strijdkrachten blijkt dat de monitoring en automonitoring van het rijgedrag (een aangepast rijgedrag) het aantal ongevallen en slijtage aan het voertuig

aanzienlijk verminderen. Bovendien daalt het brandstofverbruik met gemiddeld 8%.

Defensie zal de resultaten van alle relevante milieuprestaties opnemen in het jaarlijkse Environmental Management Review.

F. Woon-werktrajecten met eigen voertuig te beperken

De Algemene Directie Material Resources (DG MR) - Directie Systemen beschikt over een bureau ECOMOBILITEIT (MRSys-L/T/CM/E) en heeft per kwartier een contactpersoon ECOMOBILITEIT aangesteld.

Defensiestelde een daling van het gebruik van privé-voertuigen voor op een aandeel van 45% voor de alternatieve vervoersmiddelen tegen 2012. Om dit doel te bereiken, heeft Defensie een aantal acties op touw gezet: de toetreding tot de carpool-database Taxistop, de inrichting van 200 parkeerplaatsen voor fietsen en motoren tegen 2012, lokale afspraken met OV-bedrijven en pendeldiensten (29 in totaal) als het openbaar vervoer niet volstaat of niet beschikbaar is.

Het gebruik van het openbaar vervoer wordt overigens altijd aangemoedigd.

G. Bijdrage tot een strategie ter bevordering van duurzame producten

De Algemene Directie Material Resources (DG MR) pleit voor duurzame aankopen. De milieu- en DO-criteria zullen, waar mogelijk en in overeenstemming met het beleid inzake overheidsopdrachten, worden opgenomen in het aankoopproces van materieel en materiaal. De “beheerders van materieel” en “officiers verantwoordelijk voor de aankopen” kunnen in dit geval worden bijgestaan door MR-Mgt/R/Env/Mgt en de “officiers verantwoordelijk voor de aankopen” kunnen ook worden geadviseerd door MRMP-G/L.

Binnen de organisatie zullen de relevante opleidingen meewerken aan een maximale bewustwording en betrokkenheid van medewerkers.

Defensie neemt nog steeds deel aan de werkgroep “Duurzame aankopen” van de ICDO. In deze context draagt Defensie bij tot de actualisering van Gids voor duurzame aankopen (zie www.gidsvoorduurzameaankopen.be).

H. De modernisering van het federale personeelsbeheer

De voorwaarden die militairen de mogelijkheid bieden om hun loopbaan verder te zetten tot de leeftijd van 56 jaar (van toepassing op de graden commandant, majoor, luitenant-kolonel en op het varend personeel) en die de graden generaal-majoor en luitenant-generaal van het varend personeel van de Luchtmacht de mogelijkheid bieden om net zo lang in dienst te blijven als hun tegenhangers van het niet-varend personeel (59 en 61 jaar), worden verlengd.

Ook de vrijwillige opschorting van prestaties wordt verlengd. Deze maatregel voorziet onder bepaalde voorwaarden in een afwezigheidsperiode voor militairen van minstens 50 jaar oud die zich op maximum vijf jaar van het pensioen bevinden. Deze maatregel is bedoeld als verjongingsmaatregel en om het aantal personeelsleden te verminderen zonder gedwongen ontslagen.

I. Voorlichtings- en bewustmakingscampagnes tegen elke vorm van geweld

Alle militairen zijn verplicht om jaarlijks een opleiding te volgen over gedragsregels en waarden (joint individual common score skills). Het doel van deze training is om het personeel op te leiden tot een competentieniveau dat wordt beschreven door de volgende normen:

- Norm 1: een juiste houding aannemen ten aanzien van geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk ;
- Norm 2: een juiste houding aannemen ten aanzien van anderen ;
- Norm 3: beheersing van het situationeel en cultureel bewustzijn (situational and cultural awareness).

De norm dient te worden geïnterpreteerd als een minimaal vereist competentieniveau.

Verder is er binnen Defensie een stuurgroep “Diversiteit” opgericht. Deze stuurgroep heeft ook de supervisie over de werkgroep “gender mainstreaming”. Er wordt een nieuwe regelgeving inzake non-discriminatie en diversiteit ingevoerd in het kader van de antidiscriminatiewetgeving. Hierop aansluitend werd er een postercampagne opgezet en werden er dagen van de diversiteit georganiseerd voor stagiairs. Daarnaast werd er ook een Diversity Award 2009 uitgereikt aan de mijnenjager M916 BELLIS.

J. Natuurproject LIFE NATURA2MIL en natuurproject LIFE DANAH

Alle engagementen in het kader van het Vlaamse project DANAH en het Waalse project NATURA2MIL werden respectievelijk in 2009 en 2010 uitgevoerd. Defensie had het doel vooropgesteld om een POSTLIFE actieplan op te stellen om de geleverde inspanningen te consolideren. Voor elk project werd er dan ook een “after-life conservation plan” voorgelegd aan de EU. Deze plannen worden uitgevoerd via de Commissie Natuur en Bos en het technisch uitvoeringscomité. Zie voor meer info: <http://intranet.mil.intra/sites/Mat/Infra/MRCI/AgrEnv/Pages/nature.aspx>

K. Duurzaam beheer van de groene ruimten in militaire kwartieren en domeinen

In 2012 werd er een nieuw beleid voor groenzones ingevoerd met de bedoeling om de biodiversiteit in militaire kwartieren te bevorderen en de kosten te beperken. Dit beleid is gebaseerd op het concept “gedifferentieerd beheer”.

Het doel is om de verschillende toewijzingen van de groene gebieden samen te brengen met hun huidige gebruikers en hun verwachtingen, en dit zonder de nodige ruimte voor de opleidingsactiviteiten en operaties in gevaar te brengen. De gedifferentieerde aanpak houdt in dat men het soort onderhoud kiest dat het best past bij de locatie, het doel en het gebruik, maar ook bij de biologische rijkdom van de groenzones. Deze gebieden zullen dan ook worden verdeeld in sectoren die geen onderhoud vereisen, sectoren die worden onderhouden door middel van concessies, sectoren die worden onderhouden door middel van contracten met burgerbedrijven en sectoren die worden onderhouden door het eigen personeel (vooral de zones Ops & Trg, vliegvelden, kampen ...). Het is de bedoeling om tegen 2015 zo min mogelijk eigen personeel in te zetten voor het onderhoud van de groenzones en in plaats daarvan een beroep te doen op outsourcing. Voor elk “groen project” zullen we rekening houden met onderhoudskosten.

Een duurzaam beheer van de groenzones berust vooral op een minder intensieve tuinbouw en een beperking van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Het gebruik van herbiciden door Defensie moest rigoureuus worden herzien als gevolg van de verstrengde wetgeving op het gebruik van herbiciden in de openbare ruimtes, dit zowel in Vlaanderen als Wallonië. Defensie voorziet dan ook een drastische beperking

van het gebruik van chemische producten vanaf 2015. Er worden enkel nog uitzonderingen toegestaan op plaatsen waar het wieden enkel kan gebeuren door een chemische behandeling om redenen van veiligheid of om operationele redenen. Selectieve herbiciden worden al niet meer gebruikt sinds 2011. Sommige kwartieren zijn in 2012 onderworpen aan een “zero herbiciden”-test (NEDER-OVER-HEEMBEEK, ZEEBRUGGE, SPA en JAMBES); in dit geval worden er alternatieve technieken voor onkruidbestrijding gebruikt, die sinds 2012 zijn opgenomen in de nieuwe onderhoudscontracten voor groenzones. Zie voor meer info: <http://intranet.mil.intra/sites/Mat/Infra/MRCI/AgrEnv/Pages/GreenAreas.aspx>.

L. Defensie stelt een afvalbeheersplan op

De doelstelling voor de periode 2008-2012 zal worden bereikt, door het afval met 15% te verminderen.

DG MR heeft een afvalbeheersplan voorbereid per infra-plateau. Deze contracten voor vaste en vloeibare afvalstoffen werden gestroomlijnd in 2011 en zijn raadpleegbaar op: <http://intranet.mil.intra/sites/Mat/Infra/MRCI/AgrEnv/Pages/GarbageRegistry2011.aspx>.

Ook de afvalregisters zijn raadpleegbaar. Deze registers zullen in de loop van 2013 verder worden geoptimaliseerd.

Naast deze inspanningen, zoals de plaatsing van verschillende containers in alle kwartieren zodat alle personeelsleden van Defensie het afval op een correcte manier kunnen sorteren, hebben we aan GestMat gevraagd om extra aandacht te besteden aan het probleem van het “verpakkingsafval”=“het begin van de pijplijn”.

Er werd een nieuw programma ingevoerd. INES (een installatie voor de neutralisatie van explosieve bestanddelen) zal binnen Defensie

zorgen voor een ecologische behandelingscapaciteit. Daarnaast zullen producten die niet kunnen worden behandeld door INES worden toevertrouwd aan derden die contractueel verplicht zullen zijn om de geldende regelgeving na te leven. INES wordt volgens de planning eind 2012 operationeel. Deze installatie voldoet aan de wet. We hebben eveneens een hydraulisch snijsysteem (water jet cutting system) voorzien.

M. Defensie stelt een bodembeheerplan op

Het milieubeheersplan werd gepubliceerd in 2008 in de vorm van een richtlijn DGMR-APG-PRMIL-ITLX-001 "Bodembeheerbeleid van Defensie." Er werd een kwalitatieve beoordeling gemaakt voor het referentiejaar 2011. In het algemeen kunnen we stellen dat de situatie overal is verbeterd en dat de investeringen in bodembeheer een positieve trend vertonen.

Voor verschillende soorten installaties, zoals olietanks, wordt de inventaris van de afwijkingen ingebracht in ILIAS.

Eind 2011 hadden we in 153 kwartieren een inventaris opgemaakt van alle uitrustingen die een risico kunnen vormen en in 72 kwartieren de bodembeheerdossiers opgesteld en behandeld. Daarnaast hebben we in 7 kwartieren een geografische overzicht gemaakt van de verontreinigde gronden. Zie voor meer info: <http://intranet.mil.intra/sites/Mat/Infra/MRCI/AgrEnv/Pages/Soil.aspx>

N. Defensie stelt een energiebeheerplan op

Defensie wil haar energiefactuur beperken door:

- Een aantal maatregelen te treffen: alle verbruik (elektriciteit, gas, verwarmingsbrandstof) zal worden opgemeten. De beheerder van het materieel "energie" zal hiertoe de procedure bepalen ;

- Bewustmaking: er wordt een voorlichtingscampagne over energiebesparende maatregelen voorzien ;
- De infrastructuur te rationaliseren: verschillende rationaliseringsplannen voorzien in de verkoop van overbodige terreinen en faciliteiten en de sluiting van gebouwen, wat de energiefactuur zal verlagen ;
- Een Rationeel Energiegebruik (REG): de REG-beginselen zullen worden vertaald in Defensie-normen voor nieuwbouw en renovaties om investeringen in de meest zuinige technieken te bevorderen. We zullen ook de nodige projecten inplannen om deze doelstellingen te behalen.

Alle elektriciteitsleveringscontracten van Defensie zijn contracten voor groene stroom.

Het energieverbruik zal jaarlijks worden toegelicht in het Environmental Management Review.

O. Defensie stelt een waarschuwings- en coördinatiesysteem op om de introductie van exotische soorten te voorkomen

Deze maatregel voorziet zowel in een bewustmaking van medewerkers die deelnemen aan missies of oefeningen in het buitenland als in de toepassing van de geldende regelgeving.

P. Overige acties

P.1. Duurzaam beheer van zeeën en oceanen (Belgica)

Overeenkomst van december 1995 tussen Defensie en de Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid over de betrokkenheid van de Belgica, als onderdeel van een oceanografische campagne. De overeenkomst geldt voor onbepaalde tijd maar het project wordt jaarlijks geëvalueerd. De Belgica zelf is eigendom van de

FOD Wetenschapsbeleid. De Marine is verantwoordelijk voor het operationele beheer en de logistiek.

Het jaarplan wordt opgesteld door de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium (BMM) en ter goedkeuring voorgelegd aan de Marine na aanvaarding door de Interdepartementale Coördinatiecommissie van het Mathematisch Model van de Noordzee.

P.2. Duurzaam beheer van zeeën en oceanen (B-Hunter)

Defensie en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu hebben in april 2008 een memorandum van overeenstemming ondertekend voor het gebruik van UAV's voor de controle en bestrijding van vervuiling van de Noordzee. Deze overeenkomst geldt voor onbepaalde tijd maar het project wordt jaarlijks geëvalueerd.

P.3. Bewustmaking

- Seminaries, conferenties, enz. over het thema duurzame ontwikkeling ;
- Duurzame ontwikkeling opnemen in de opleiding van het personeel ;
- De website verder ontwikkelen ;
- In samenwerking met het Belgisch-Nederlands competentiecentrum Support Departement Catering zal er een dag worden georganiseerd met als thema "Duurzame en gezonde voeding".

P.4. Strijd tegen overgewicht en obesitas

- Het bevorderen en aanleren van de beginselen van een duurzame en gezonde voeding ;

- Het organiseren van een conferentie voor het keukenpersoneel.

P.5. Controle van de elektrische uitrustingen van Defensie en ontmanteling

Defensie heeft veel elektrische apparaten waarvan de herkomst niet altijd te achterhalen is. Veel van deze apparaten zijn niet alleen onnodig, maar ook energie-intensief als gevolg van hun ouderdom. Zij moeten derhalve worden ontmanteld (bijvoorbeeld persoonlijke koelkasten, koffiezetapparaten, elektrische kachels, ...). Een nazicht van deze toestellen dringt zich op.

P.6. Controle van de koelkasten bij Defensie

Oudere koelkasten bevatten een warmteoverdrachtstvloeistof (freon) die schadelijk is voor het milieu (ozonlaag). Via een controle zullen we een lijst kunnen opstellen van de koelkasten die niet meer voldoen aan de milieunormen. Vervolgens kunnen we de nodige corrigerende maatregelen nemen.

4.10.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

In overeenstemming met het koninklijk besluit van 22 september 2004 houdende de oprichting van cellen Duurzame Ontwikkeling binnen de federale overheidsdiensten, de programmatorische overheidsdiensten en het ministerie van Landsverdediging, werd er binnen Defensie een Cel Duurzame Ontwikkeling opgericht (CDOD). De Cel DO heeft, onder andere, de volgende taken:

- Het uittekenen van een visie op lange en middellange termijn ;
- Het opstellen van een (jaarlijks) actieplan DO voor Defensie, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de CHOD ;
- Het uitvoeren van een impactevaluatie van beslissingen over duurzame ontwikkeling (DOEB) of de coördinatie van de uitvoering

van een DOEB van de beslissingen in overeenstemming met het actieplan ;

- De coördinatie en opvolging van de interne uitvoering van het actieplan van Defensie;
- De organisatie van de samenwerking tussen de belangrijkste actoren (stafafdelingen en directie), bevelslijnen, dossierbeheerders en DO-coördinator (CDO) om expertise te verwerven inzake DO ;
- Het opstellen van het jaarverslag van Defensie voor de Federale Raad DO ;
- Bewustmaking rond DO en de organisatie van interne opleidingen over DO.

De CDOD is samengesteld uit een voorzitter en zijn plaatsvervanger, een functie die is toegewezen aan de Chief of Defence of zijn plaatsvervanger, de Stafchef van Welzijn. Doorgaans wordt het voorzitterschap waargenomen door de CDO.

De CDOD verenigt ook de volgende vertegenwoordigers van de departementen en directies van de Generale Staf van Defensie: het Stafdepartement Operaties en Training, het Stafdepartement Strategie, de Algemene Directie Material Resources, de Algemene Directie Human Resources, de Algemene Directie Budget en Financiën, de Algemene Directie Vorming, de Algemene Directie Communicatie, de Algemene Directie Juridische Steun en Bemiddeling en het Stafdepartement Well Being.

De DO-vertegenwoordigers nemen deel aan de vergaderingen van de CDOD en worden gemandateerd door hun respectieve stafafdelingen om de nodige bindende besluiten te nemen. Zij voeren het DO-plan van Defensie uit binnen hun ACOS of DG. Afhankelijk van de agenda van de CDOD kunnen experts in specifieke gebieden buiten Defensie worden uitgenodigd om de nodige verduidelijkingen te maken.

In het verleden heeft de CDOD onder meer de volgende initiatieven genomen: de organisatie van de DO-dag voor het personeel van andere federale overheidsdienst (in dit geval was het dit een bezoek aan een militair domein), briefings over DO, een Veggie-dag, enz.

4.11. POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid

de heer Jean-Marc Dubois

De POD Maatschappelijke Integratie heeft als missie het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van een inclusief federaal beleid voor maatschappelijke integratie, zodat de sociale grondrechten aan iedereen op duurzame wijze gegarandeerd worden.

Op deze manier is de POD MI rechtstreeks betrokken bij de invoering van de reglementering. De POD informeert zijn doelpubliek en zijn partners en geeft hen raad over de maatregelen en acties en beheert de financiële stromen van en naar zijn partners.

De belangrijkste partners van de POD zijn de OCMW's, die werken op het terrein om de integratie te bevorderen van de minder begunstigen in onze maatschappij, met behulp van verschillende instrumenten: het leefloon, tewerkstelling en arbeidstrajectbegeleiding, dringende medische hulp, de verwarmingstoelage, schuldbemiddeling en budgetbegeleiding, enz. Andere partners zijn de werkinkwinkels, de sociale huizen, het sociaal stookoliefonds, enz.

De POD is ook actief in het domein van het voorkomen en bestrijden van armoede. Hij is belast met de opvolging van het Algemeen Verslag over de Armoede en verantwoordelijk voor de opmaak en opvolging van het Nationaal Actieplan Sociale Insluiting, dat door de Europese Commissie gecoördineerd wordt.

Hij promoot en steunt de sociale economie in alle vormen, van winkels met tweedehandsartikelen tot ondernemingen met een sociaal oogmerk en tot het Belgisch Sociaal Label, via de buurt- en nabijheidsdiensten. Zijn doel is enerzijds het verspreiden van de waarden van de sociale economie in een groeiend aantal structuren, initiatieven en projecten en anderzijds het bevorderen van de invoering van de waarden van het maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Tot slot voert hij het grootstedenbeleid uit, door de federale regering gelanceerd om de probleemwijken te steunen.

Zoals je ziet werkt de POD, via zijn basismissies, hoofdzakelijk aan het sociale luik van de duurzame ontwikkeling. De twee andere luiken van de duurzame ontwikkeling worden echter niet vergeten.

Het economische luik van de duurzame ontwikkeling is aanwezig in het dagelijkse werk van de dienst Sociale Economie en in de samenwerking van de POD met het Europees Sociaal Fonds. In dit kader probeert de POD de mogelijkheden tot opleiding en tewerkstelling uit te breiden voor de kansarmen, bij voorkeur voor jongeren, gezinshoofden van eenoudergezinnen en de personen die afkomstig zijn uit landen van buiten de Europese Unie.

Het milieuluik wordt uitgevoerd in het kader van het plan EMAS. De POD MI heeft het EMAS-certificaat in augustus 2010 behaald. Het milieubeheerssysteem streeft zeven doelstellingen na: de vermindering van het verbruik van elektriciteit en papier, een duurzaam aankoopbeleid, afvalsortering, een vermindering van de mobiliteitsnoden, de verkleining van de ecologische voetafdruk van de steden in het kader van het programma Grootstedenbeleid en de bewustmaking voor energiebesparing van de OCMW-gerechtigden in het kader van het fonds Gas-Elektriciteit.

4.11.1. Beleid dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

Opmerking vooraf:

Wij hebben gekozen voor een voorstelling per afdeling. Wij hebben alles wat door elk van de diensten van de POD Maatschappelijke Integratie werd geproduceerd en wat het beleid dat gevoerd werd in de drie luiken van de duurzame ontwikkeling opmerkelijk heeft doen evolueren behouden: beleidsnota's, verstrekte adviezen, studies, conferenties, specifieke projecten, vergaderingen met de deelnemende partijen, overleg met andere Belgische (federaal, gewestelijk, lokaal) of Europese instellingen. Wanneer de projecten werden ondersteund door verschillende afdelingen (transversale projecten) hebben wij de betrokken diensten vermeld.

A. Dienst Armoede

De dienst Armoede heeft verschillende documenten (of plannen) in verband met armoedebestrijding en sociale uitsluiting opgesteld of gecoördineerd.

1) Het Nationaal Actieplan Sociale Insluiting (of NAP Insluiting) is één van de tools voor een samenwerkingsmethode tussen de Lidstaten van de EU, genaamd "Methode van Open Coördinatie" (MOC), ingevoerd naar aanleiding van de top van Lissabon in 2000. Het plan, gecoördineerd door de POD, stelt de acties voor die moeten gevoerd worden in de drie Gewesten van het land om armoede en sociale uitsluiting te bestrijden in de periode 2000-2010. In de strategie Europa 2020 (periode 2010-2020) is de tool voortaan het Nationaal Hervormingsprogramma (NHP), dat de strategie Europa 2020 op Belgisch niveau vertaalt in vijf domeinen: tewerkstelling, onderzoek en ontwikkeling, klimaatverandering en energie, onderwijs, armoede en sociale uitsluiting. De POD heeft het gedeelte dat besteed wordt aan armoede opgesteld, samen

met de FOD Sociale Zekerheid en het Federaal Planbureau. In het kader van het MOC stelt de POD, onder de coördinatie van de FOD Sociale Zekerheid, het gedeelte Armoede en Sociale Insluiting op van het Nationaal sociaal verslag, dat tweejaarlijks gepubliceerd wordt, afwisselend met een lichtere vragenlijst.

- 2) Het Federaal plan armoedebestrijding, eveneens gecoördineerd door de POD, is een document in verband met een legislatuur, gestructureerd in doelstellingen en omgezet in acties.
- 3) Het Nationaal plan voor de bestrijding van kinderarmoede wordt momenteel gevalideerd. Dit plan vormt één van de prioriteiten van het laatste regeerakkoord en moet worden opgesteld in samenwerking met de gefedereerde entiteiten. De federale regering heeft reeds verschillende malen de budgetten van de OCMW's verhoogd om hen te helpen om initiatieven te nemen op dit vlak, zoals bijkomende begeleiding en ondersteuning voor kansarme kinderen in de scholen of een financiële steun om hen te helpen om deel te nemen aan sportieve en culturele activiteiten.
- 4) Het Nationaal plan ter bestrijding van de digitale kloof werd in 2005 opgesteld door de POD MI en wordt momenteel uitgevoerd. Het is de bedoeling om de vertraging te verminderen van kansarmen in het informaticagebruik. Het plan stimuleert het gebruik van openbare computerruimtes en ontwikkelt een internetbarometer om de omvang van de digitale kloof van dichtbij op te volgen.

In 2010 heeft het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie belangrijke vooruitgang geboekt in de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting. Voor het eerst werd een doelstelling in verband met armoede ingevoerd: het aantal Europese burgers die in armoede leven met 20 miljoen verminderen. Wij herinneren eraan dat dit voorzitterschap samenviel met het Europees Jaar van de strijd tegen de armoede.

Het Belgisch voorzitterschap heeft drie prioriteiten vastgelegd.

- 1) De invoering van een kaderrichtlijn voor de invoering van een minimuminkomen in elke Lidstaat: het voorstel van Staatssecretaris Courard werd eerst op veel scepticisme onthaald, maar het debat is nu echt gelanceerd en in 2013 wil de POD een consortium vormen met het EAPN (Europees netwerk armoedebestrijding) en met de onderzoekinstellingen om deze prioriteit in de praktijk te brengen.
- 2) De strijd tegen kinderarmoede: het voorstel tot officiële aanbeveling vanwege de Commissie staat op het punt te worden uitgevoerd en zal een belangrijk deel zijn van het Sociale Investeringspakket (in het Engels: Social Investment Package, SIP) van commissaris László Andor (Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie).
- 3) Een gemeenschappelijke aanpak inzake dakloosheid: dit voorstel heeft een impact gehad op het Europees beleid op dit vlak en op het Belgisch beleid, via het project Housing First.

In het jaar 2011 kon worden verdergegaan op het nieuwe elan dat werd gecreëerd door het voorzitterschap, via de invoering van het Europees Platform voor de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, dat een dubbel belang vertegenwoordigt: het is mogelijk om informatie te delen over de aanpak in de verschillende Lidstaten en de kansarmen worden betrokken bij het beleid. Naar analogie met het Europees model werd het Belgisch Platform armoedebestrijding eveneens opgericht. Dit platform verzamelt een groot aantal actoren: verenigingen die de kansarmen vertegenwoordigen, sociale actoren, sociale partners, de academische wereld, bevoegde gewestelijke, gemeenschaps- en federale overheden.

Datzelfde jaar heeft de POD een intergouvernementele werkgroep gecoördineerd over de problematiek van de Roma, met daarin vertegenwoordigers van de federale kabinetten en van organisaties die samenwerken met de Roma of hen vertegenwoordigen. Dit heeft geleid tot een nationale strategie voor de integratie van Roma en tot kaderplannen die werden ontwikkeld door elke federale administratie.

Tot slot enkele woorden over de ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting. Het gaat om personen die situaties in armoede en sociale uitsluiting hebben meegemaakt en die werden aangeworven door de POD (de eersten in 2004) om hen te helpen het gevoerde beleid te verbeteren. Momenteel zijn zij met 26. De ervaringsdeskundigen hebben bijgedragen tot de actualisering van het federaal plan armoedebestrijding.

B. Dienst Sociale economie

De sociale economie is een alternatief voor de klassieke economie. Zij steunt op enkele basisprincipes: het zelfstandig beheer tegenover de overheden, voorrang van arbeid op kapitaal bij de herverdeling van de winsten, dienstverlening aan de gemeenschap in plaats van winst, een democratisch beslissingsproces, maatschappelijk verantwoord produceren. Deze bijzondere kenmerken maken het mogelijk om tewerkstellingsperspectieven te bieden aan de werknemers die eveneens moeilijkheden ondervinden om een baan te vinden.

De overheden steunen de sociale economie via een hele reeks maatregelen, zoals de vermindering van de lasten van de werkgevers, de toekenning van activeringspremies en fiscale voordelen, het gebruik van dienstencheques of nog via de invoering van een Fonds

voor sociale en duurzame economie (om de sociale-economie-initiatieven te financieren).

In 1999 maakte een Minister van sociale economie voor de eerste maal deel uit van de federale Regering. Het overleg met de gefedereerde entiteiten liet niet lang op zich wachten en in juli 2000, werd een samenwerkingsakkoord over de sociale economie ondertekend tussen de Federale Staat, de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap, dat steunt op drie pijlers: de sociale inschakeleconomie, het maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en de buurtdiensten.

Eind 2006 keurde de Ministerraad het federaal actieplan MVO goed, dat 13 acties omvat om het MVO in ons land te stimuleren.

In 2007 werden twee MVO-projecten gelanceerd, die werden gesteund door de POD MI: een met de voetbalclubs van de 1ste en 2de afdeling (project "Open Stadion"), een ander met de Kamers van Koophandel (project "Quadrant"). Het project "Quadrant" heeft tot doel een lerend netwerk op te richten om de KMO's te ondersteunen bij de opstart van MVO-initiatieven en het uitwisselen van goede praktijken te bevorderen.

Tot slot heeft de dienst, in oktober 2010, in het kader van het Belgisch voorzitterschap van de EU, een conferentie georganiseerd waarop de organisaties en sociale-economie-ondernemingen van 17 EU-Lidstaten aanwezig waren. Deze conferentie heeft geleid tot concrete aanbevelingen over de drie belangrijkste aanbevelingen van de Strategie Europa 2020 (periode 2010-2020): kenniseconomie, duurzame ontwikkeling en insluiting.

C. Dienst Activering - Europees Sociaal Fonds

In 2002 heeft de Federale Staat, onder impuls van de Europese Unie (Lissabon-strategie) een link gecreëerd tussen maatschappelijke

bijstand en werkgelegenheid, door de gerechtigden op maatschappelijke dienstverlening te activeren (in plaats van hen gewoon financiële steun toe te kennen. De wet van 26 mei 2002 voorziet in een leefloon of equivalente maatschappelijke dienstverlening voor de gerechtigden die, omwille van gezondheids- en/of billijkheidsredenen, niet kunnen worden tewerkgesteld (strategie van de actieve insluiting).

Om de OCMW's te helpen om hun taak van tewerkstelling te vervullen, subsidieert de POD de OCMW's via zeven tewerkstellingsmaatregelen: artikel 60 §7, de omkaderings- en opleidingspremie (zogenaamde artikel 61), het Doorstromingsprogramma, het programma Activa - OCMW's, het programma SINE - OCMW's, de invoeginterim en de partnerschapsovereenkomst (ook "maatregel 500 Euro" genoemd).

Van deze maatregelen gebruiken de OCMW's hoofdzakelijk de tewerkstelling bij toepassing van artikel 60 §7. Zij vertegenwoordigt 92,4 % van de tewerkstellingen van de OCMW-gerechtigden in 2011 (22.228 artikelen 60 op een totaal van 24.057 geactiveerde gerechtigden).

De wet van 26 mei 2002 heeft de activering van het OCMW-publiek duidelijk bevorderd: van 10.560 geactiveerde personen in 2002, gaat het naar 24.057 personen in 2011.

Om de efficiëntie van de activeringsmaatregelen systematisch te evalueren, heeft de POD sinds 2011 een tool ontwikkeld die als doel heeft het traject te volgen van de personen die een activeringsmaatregel hebben genoten, volgens de vier socio-economische posities die opgenomen zijn in de databank "Arbeidsmarkt en sociale bescherming": werknemers (loontrekkenden of zelfstandigen), werkzoekende, inactieven (personen in loopbaanonderbreking of in arbeidsongeschiktheid, personen vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende, LL en equivalent LL, enz.), andere situaties die

hierboven niet werden vermeld. Uit de waarnemingen blijkt dat de sleutelfactor die de kansen van de OCMW-gerechtigden vergroot om een duurzame baan te vinden een gepersonaliseerde begeleiding is in combinatie met acties van job coaching en opleiding.

Overleg met het doelpubliek is een sleutelement in het werk van de dienst Activering. In 2009 heeft de dienst, op eigen initiatief, een werkgroep Activering opgericht. Via de vergaderingen van deze groep worden de OCMW's geïnformeerd en geraadpleegd over nieuwigheden inzake tewerkstelling en over de resultaten van de onderzoeken die op dit vlak worden uitgevoerd. De OCMW's delen er de POD de moeilijkheden mee in verband met de invoering van bepaalde maatregelen. Bij elke vergadering wordt de nadruk gelegd op een goede praktijk van op het terrein.

In zijn programmatie 2007-2013 benadrukt het Europees Sociaal Fonds (ESF) de mobilisering van de doelgroepen die ondervertegenwoordigd zijn op de arbeidsmarkt. De federale Staat heeft twee assen weerhouden: 1°) stimuleren van sociale en professionele activeringstrajecten, 2°) loopbaanplanning en diversiteit op het werk aanmoedigen en discriminatie bestrijden. Voor de eerste as konden, via de subsidies van het ESF in 2012 57 voortrajecten (sociale activering) en 31 trajecten (socioprofessionele activering, d.w.z. overeenkomsten art. 60) ondersteund worden. Het voortraject van de sociale activering geeft personen die alle verbindingen met de maatschappij verbroken hebben een echte kans op herinschakeling.

D. Dienst Leefloon - Wet 65

Sinds 2004 gebeurt elke communicatie van de POD met de OCMW's elektronisch, wat een grote papierbesparing oplevert.

Sinds 1 januari 2006 zijn de OCMW's geïntegreerd in het netwerk van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. Hierdoor zijn zij verplicht om een elektronisch attest tot toekenning van steun aan te maken voor elk van hun gerechtigde. Dit attest wordt gedeeld met andere instellingen. Het vereenvoudigt in hoge mate de opening van afgeleide sociale rechten.

Via het elektronisch sociaal onderzoek kan het OCMW sneller en efficiënter een vraag stellen aan andere instellingen. De begunstigde van een uitkering moet dus minder persoonlijke stappen ondernemen en zijn noden worden beter afgebakend.

In het kort, deze informatisering van de uitwisselingen tussen de OCMW's, de POD MI en de andere instellingen heeft enorme winsten in tijd en efficiëntie tot gevolg gehad, een duidelijke administratieve vereenvoudiging en vanzelfsprekend besparingen in het papierverbruik.

E. Dienst Grootstedenbeleid

De federale dienst Grootstedenbeleid is belast met de uitvoering en de opvolging van het programma met dezelfde naam. Het federaal programma Grootstedenbeleid werd in 2000 gelanceerd en kent subsidies toe aan 17 steden voor een jaarlijks bedrag van 52 miljoen € (cijfer 2012). Deze steden zijn: Antwerpen, Gent, Luik, Charleroi, Brussel-stad, Anderlecht, Vorst, Molenbeek, Sint-Gillis, Sint-Joost, Schaarbeek, La Louvière, Bergen, Oostende, Seraing, Mechelen en Sint-Niklaas. De projecten moeten worden uitgevoerd in de achtergestelde wijken, zoals vastgelegd in de Atlas van de wijken in moeilijkheden, die om de drie jaar wordt bijgewerkt. Oorspronkelijk werden deze projecten verzameld in een "stadscontract". Vanaf 2005 werden de projecten "huisvesting" hieraan toegevoegd en gehergroepeerd in de "huisvestingscontracten". In 2009 werden

het “stadscontract” en het “huisvestingscontract” samengevoegd tot een “contract duurzame stad”, waardoor de strategische doelstellingen veel beter overeenkomen met de drie luiken van de duurzame ontwikkeling. De gesubsidieerde projecten hebben tot doel de sociale cohesie te versterken (onthaal van de nieuwkomers, herinschakeling van ex-gedetineerden, enz.), de tewerkstelling te bevorderen (opleiding en socioprofessionele inschakeling van laaggeschoolden, enz.) en de ecologische voetafdruk te verkleinen (steun aan ecorenovatie, enz.).

Zowel over de inhoud van de programmatie, als over de meer technische aspecten heeft de dienst regelmatig vergaderingen georganiseerd met de verantwoordelijken voor de stadscontracten gerechtigden, om hen te informeren of het uitwisselen van ervaringen over verschillende thema's te bevorderen.

Hij heeft eveneens conferenties georganiseerd of studies besteld (bijv. over beroepen of ervaringen met solidair wonen) die onze partners hebben geholpen bij het voorbereiden van hun projecten.

Het stedenbeleid omvat dus een breed gamma aan bevoegdheden en kan dus niet worden beschouwd als een homogene bevoegdheid. Het laat verschillende beleidsniveaus tussenkomen (verticale dimensie) (cf. Charter van Leipzig over de Europese duurzame stad, in 2007 ondertekend door de 27 Lidstaten) en, binnen deze beleidsniveaus verschillende afdelingen (horizontale dimensie).

De coördinatie, de uitwisseling van informatie en de synergie tussen de verschillende beleidsniveaus en de verschillende diensten versterken, dat is werken aan een duurzamer stedenbeleid.

Wat de samenwerking betreft tussen de andere beleidsniveaus heeft de dienst in december 2010 in Luik een internationaal colloquium georganiseerd over (Multilevel Governance), gevolgd door een

publicatie met de goede praktijken die in 2012 werd uitgebracht. Er werd eveneens informatie uitgewisseld over de programma's met de regionale overheden. Om de drie maanden worden de verenigingen van de steden en gemeenten van de drie Gewesten geraadpleegd over de tendensen van het federale grootstedenbeleid.

Samen met de Gewesten is de dienst betrokken bij de uitvoering van een referentiekader voor de duurzame Europese steden. Dit Europees monitoringinstrument, bedoeld voor de steden, stelt ontwikkelingsindicatoren voor van een dertigtal aspecten van het stedenbeleid, zoals mobiliteit, klimaat of huisvesting.

Wat de samenwerking betreft tussen de verschillende federale departementen, heeft de dienst een vademecum van het transversale stedenbeleid op federaal niveau gepubliceerd dat een inventaris opmaakt van 48 federale maatregelen die een rechtstreekse impact hebben op de steden. Het opstellen van dit vademecum ging gepaard met de invoering van een netwerk van contactpersonen.

F. Dienst Organisatieontwikkeling

De dienst Organisatieontwikkeling werd op 1 januari 2012 opgericht. Hij heeft als taak de interpersoonlijke samenwerking te ondersteunen om zo de efficiëntie en de individuele en collectieve arbeidskwaliteit te verbeteren. Hij zorgt voor de opvolging van het managementplan, van de beheerstools (Balanced Score Card, tevredenheidsenquêtes, werklasmeting, CAF, SWOT, enz.) en van de transversale projecten van de POD (project Crystal, het nieuwe werken, Dynamic Office, enz.).

Het project “Crystal” heeft tot doel de administratieve lasten te verlichten, voor het personeel van de POD en voor de OCMW's, via de informatisering van de procedures.

Crystal is, in de eerste plaats het uniek jaarverslag voor de OCMW's, een elektronisch verslag waarin alle belangrijke gegevens reeds zijn ingevoerd, hetgeen het werk van de OCMW's aanzienlijk vermindert en zo een snellere behandeling en terugbetaling van de door de POD gestorte subsidies tot gevolg heeft. Het is ook de opstart van het project inzake de hervorming van de terugbetaling van de medische kosten, de uitwisseling van het sociaal onderzoek tussen OCMW's, enz. Een hele reeks projecten waardoor de OCMW's zich kunnen concentreren op hun kerntaak, het begeleiden van personen die in armoede leven.

Het project "Het nieuwe werken-Dynamic Office" is het resultaat van een samenwerking tussen de dienst OO, de dienst HRM en de dienst Logistiek. Het heeft tot doel de arbeidsorganisatie te wijzigen door thuiswerk aan te moedigen (1 à 2 dagen per week, testfase bezig), om de nood aan verplaatsingen en aan oppervlakte van burelen te verminderen.

G. Dienst Communicatie

De POD heeft resoluut gekozen voor een verantwoordelijke communicatie: een communicatie die de sociale en maatschappelijke gevolgen en de gevolgen voor de omgeving op een verantwoordelijke wijze evalueert en stuurt van de middelen die zij gebruikt en van de boodschappen die zij opstelt. Deze communicatie vermijdt om gedrag aan te moedigen dat een negatieve impact heeft op de kwaliteit van onze omgeving en van onze sociale relaties.

Het Plan Papier van de POD is geïnspireerd op de "papieracties" voorzien in het plan EMAS: de bestaande stock van publicaties verminderen, onze noden beter inschatten voor de publicaties die moeten worden uitgegeven en, tijdens conferenties die worden

georganiseerd door de POD, de deelnemers verwijzen naar de site van de POD voor de presentaties.

H. Juridische dienst

De dienst biedt zijn ervaring aan in de adviezen die hij verstrekt aan andere diensten, aan de deelnemende partijen en aan de partners. Hij tracht de reglementering te verduidelijken, de problemen af te bakenen en duurzame oplossingen te vinden.

Als duurzame oplossingen kunnen we aanhalen: de evoluties van het Sociaal Stookoliefonds of het Fonds Gas-Elektriciteit door meer rekening te houden met de kansarmen (zie omzendbrief van 2 april 2010 betreffende het sociale energiebeleid), de automatisering van het sociaal tarief gas elektriciteit (die de zware administratieve lasten van de gerechtigden verlicht), de invoering van een nieuw luik in de maatregel sociale en culturele participatie ten voordele van kinderen (zie hoger, dienst Armoede), het opstellen van bepalingen in verband met de hervorming van de terugbetaling van de medische kosten, de invoering van de verschillende gegevensstromen waardoor de OCMW's toegang krijgen tot de authentieke gegevens van de andere administraties (zie hoger, dienst LL), enz.

De juridische dienst regelt eveneens de bevoegdheidsconflicten tussen OCMW's die rechtstreekse gevolgen hebben voor de rechthebbenden.

I. Dienst Overheidsopdrachten

De bijdrage van de dienst Overheidsopdrachten aan de duurzame ontwikkeling heeft vooral betrekking op het milieugedeelte: de inschrijvers ertoe aanzetten hun offerte op een elektronische drager aan te bieden, contract met een leverancier van groene elektriciteit, met de EMAS-coördinator overleggen om milieuclausules in te

voeren in de opdrachten, elektronische projectbeheer van de opdrachten van A tot Z.

J. Dienst Subsidies

Sinds 2012 raadpleegt het Kabinet van Staatssecretaris Maggie De Block systematisch de administratie van de POD wanneer het een aanvraag tot facultatieve subsidies ontvangt. De dienst Subsidies evalueert of het project wel degelijk verband houdt met de missies van de Staatssecretaris (strijd tegen armoede en sociale uitsluiting) (sociale luik van de DO). Deze praktijk werd weinig toegepast bij de vorige kabinetten.

K. Dienst Inspectie van de OCMW's

De laatste jaren heeft de dienst Inspectie de verdeling herzien van de sectoren tussen de inspecteurs. Via deze nieuwe organisatie konden de verplaatsingen van de medewerkers verminderd worden (cf. EMAS-doelstelling Mobiliteit).

4.11.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

Binnen de acties waarin de POD voorziet in het kader van de federale plannen duurzame ontwikkeling (FPDO) 1 en 2, 26 van deze acties hebben de vermelding "op te volgen" ontvangen (13 van FPDO 1 en 13 van FPDO 2). 5 acties van het FPDO 1 en 10 van het FPDO werden opgevolgd (ofwel respectievelijk 38 en 77 % van de "op te volgen" acties).

Laten we, bij wijze van voorbeeld, de volgende acties nemen:

Voor het FPDO 1:

- Actie 200 (de mogelijkheden onderzoeken voor de sociale-economie-ondernemingen om meer deel te nemen aan de

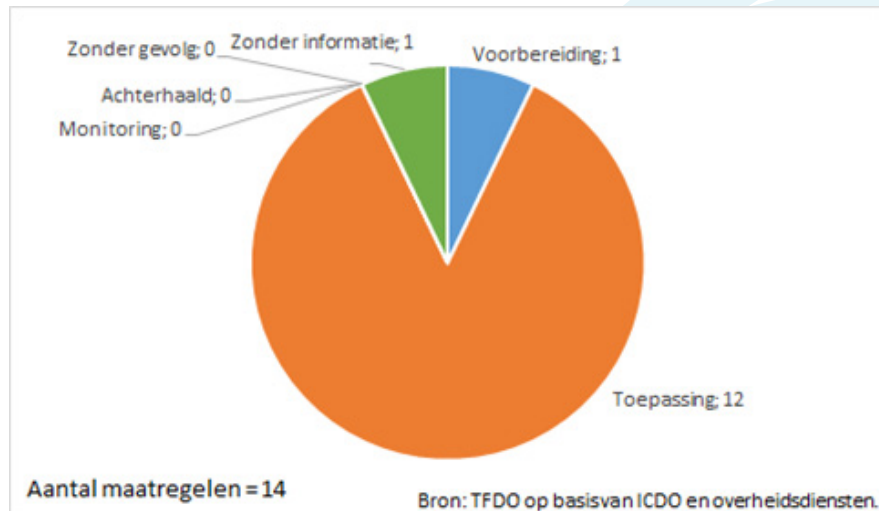
renovatie van de noodzakelijke voorzieningen in de gebouwen die beheerd worden door de OCMW's): er werden verschillende projectoproepen gelanceerd over dit thema sinds 2006 (dienst Sociale Economie).

- Actie 204 (maatregelen nemen om de verbinding voor te bereiden van de OCMW's op het netwerk van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid): integratie van de OCMW's in het netwerk sinds 1/1/2006 (zie hoger, dienst LL).

Voor het FPDO 2:

- Actie 30106-1 (het statuut van de daklozen verbeteren door de uitbreiding van de toekenning van de installatiepremie): de laatste jaren is er een voortdurende stijging van het aantal daklozen dat de installatiepremie heeft ontvangen.
- Actie 30106-2 (de opvangmogelijkheden van de daklozen verbeteren): invoering van het winterplan en rechtstreekse financiering van de opvangstructuren in de vijf grote steden.
- Actie 30112 (de OCMW's subsidiëren om de participatie te bevorderen van de kansarmen aan sociale, culturele en sportieve activiteiten en om de digitale kloof te verkleinen): cf. Federaal plan armoedebestrijding en nationaal plan voor de strijd tegen de digitale kloof (zie hoger, dienst Armoede en juridische dienst).
- Actie 30513 (de steun uitbreiden aan de sociale-economie-initiatieven en aan de buurtdiensten): cf. samenwerkingsakkoord, invoering van een wettelijk kader op gewestelijk niveau en projectoproepen om initiatieven te ontwikkelen (zie hoger, dienst Sociale Economie).
- Actie 4311-2 (platformen oprichten met de verschillende actoren die betrokken zijn bij de partnerschappen): cf. Belgisch platform armoedebestrijding en sociale uitsluiting (zie hoger, dienst Armoede).

Grafiek 12 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de POD Sociale Integratie

4.11.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

Gedurende de periode 2004-2012 gebeurde de bewustmaking voor duurzame ontwikkeling door de cel DO, waarin de verschillende diensten vertegenwoordigd waren overeenkomstig het KB van 22/09/2004. Eind 2011 hebben de leden van deze cel collectief ontslag genomen en de cel werd vervangen door een groep EMAS, die was samengesteld uit de belangrijkste medewerkers die betrokken waren bij het plan EMAS. Deze groep vergadert vier maal per jaar en vervult twee taken: de samenwerking versterken in de uitvoering van het plan EMAS en, voor zover dit mogelijk is, sensibiliseringsacties te voeren voor de duurzame ontwikkeling.

Elk jaar heeft de cel DO activiteiten georganiseerd in het kader van de dag DO van de ambtenaren, over thema's die gekozen werden door

de POD Duurzame Ontwikkeling of door uit eigen initiatief thema's te kiezen: de ecologische voetafdruk in 2005, water in 2006, afvalbeheer in 2007, papier in 2008, wonen op aarde in 2009, biodiversiteit in 2010, duurzame voeding in 2011, mobiliteit in 2012. De volgende soorten activiteiten werden het vaakst voorgesteld: expo-wedstrijd, conferentie door een externe expert, uitwisseling van ervaringen tussen medewerkers (in het kader van een middagatelier), vertonen van documentaires.

Buiten dit kader heeft de cel, sinds 2005, vooral sensibiliseringsacties gevoerd in drie domeinen: papierverbruik, zachte mobiliteit en groene aankopen. Wat het papierverbruik betreft, heeft de cel regelmatig acties opgezet rond het wege van het papier. Met betrekking tot de zachte mobiliteit heeft zij drie dienstfietsen aangekocht en organiseert zij elk jaar de verplaatsing van een aantal fietsers naar het Kabinet van de Minister om daar de acties DO die werden uitgevoerd door de administratie te overhandigen. Wat de groene aankopen betreft tenslotte, heeft zij in 2009 een adviserende rol gekregen voor elke aankoop die een aanzienlijke impact heeft op het milieu. Deze rol werd beschreven in een procedure bij de lancering van het plan EMAS (2009). Sinds 2012 wordt deze rol uitgevoerd door de milieucoördinator.

De activiteiten die door de cel DO worden ondersteund hebben de bewustmaking van het personeel bevorderd voor het milieugedeelte van de duurzame ontwikkeling en hiervoor werd het EMAS-certificaat toegekend in augustus 2010.

Laten we, tenslotte, herhalen dat de POD een reguliere vertegenwoordiger afvaardigt in het ICDO en in sommige van de werkgroepen hiervan (WG EMAS, WG MVO, WG federale strategie, WG internationaal beleid, WG communicatie DO). De POD heeft eveneens een fiche opgesteld over de "inclusieve maatschappij" in het kader van de WG Langetermijnvisie.

4.12. SPP Politique scientifique

Mevrouw Caroline Dandois

Het is een open deur intrappen door te stellen dat ons land voor belangrijke uitdagingen staat. We denken bijvoorbeeld aan het verderwerken aan het halen van de Barcelona-doelstelling (3% van het BBP besteden aan onderzoek en ontwikkeling), meewerken aan het creëren van jobs en welzijn door innovatie, optimaliseren van de werking van de Belgische onderzoeksruimte en strijden tegen de klimaatwijzigingen. Het departement van het Federaal Wetenschapsbeleid en zijn 2.800 medewerkers dragen daar ruimschoots toe bij.

Met de door ons Departement beheerde onderzoeksprogramma's reiken we de regering betrouwbare en valabele gegevens aan waarmee zij onderbouwde beslissingen kan nemen op het gebied van duurzame ontwikkeling, strijd tegen de klimaatwijzigingen, biodiversiteit, energie, gezondheid, mobiliteit en de informatiemaatschappij.

We beheren tevens de Belgische bijdrage aan de Europese ruimtevaartorganisatie. Die deelname van België, als vijfde grootste financier van de ESA, is van strategisch belang voor ons land en van essentieel belang voor onze bedrijven. Wij bieden bedrijven die aan de verschillende AIRBUS-programma's wensen deel te nemen

O&O-steun die onmisbaar is om zich te kunnen positioneren, nu er wereldwijd een onverbreidelijke strijd woedt in die sector.

De 10 Federale Wetenschappelijke Instellingen, die deel uitmaken van het departement, bieden wetenschappers een uitzonderlijk onderzoekskader en –instrumentarium aan en huisvesten eveneens kunst- en historische collecties die jaarlijks meer dan 1,2 miljoen bezoekers komen bewonderen.

Bestuursovereenkomst 2012-2015

De Bestuursovereenkomst omschrijft de respectieve verplichtingen van de bevoegde minister enerzijds en die van Federaal Wetenschapsbeleid (BELSPO) anderzijds, en bepaalt de voorwaarden voor de verwezenlijking van de opdrachten van openbare dienst die bij of krachtens de wet aan het Federaal Wetenschapsbeleid zijn toevertrouwd.

Het bevat 60 projecten, waaronder “Onderzoeksprogramma's 2.0 “ en “EMAS milieu management systeem”.

Le plan de management 2009-2015

Het managementplan een strategische doelstelling “Duurzame ontwikkeling integreren in het dagelijkse management van de diensten”.

Milieubeheer

Door een milieumanagementsysteem te onderschrijven toont het Federaal Wetenschapsbeleid zijn belangstelling en zijn inzet voor duurzame ontwikkeling, de bescherming van onze leefomgeving en zijn wil om de impact van zijn activiteiten op het milieu te verminderen. De registratie van ons Eco Management en Audit Scheme - EMAS in 2006 is de externe herkenning van ons engagement voor duurzame ontwikkeling en ons respect voor het milieu.

Dooreenvoluntaristische aanpak gericht op een continue verbetering, is het Federaal Wetenschapsbeleid van plan een voorbeeldrol te spelen. Daar ons departement via zijn onderzoeksprogramma's het meest heeft geïnvesteerd in duurzame ontwikkeling, was het logisch dat het een stuwende kracht werd voor wat goede milieupraktijken betreft.

4.12.1. Beleid dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

Hier zijn de bekwaamheden en het gevoerde beleid voorstellen die tot de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling hebben bijgedragen in de periode 2004-2012 per algemeen directie van de operationele diensten (12 algemene directies).

A. AD Onderzoek en Toepassingen

Directie Onderzoeksprogramma's

De directie 'Onderzoeksprogramma's' zet meerjarige onderzoeksprogramma's op het getouw met als referentiekader internationale beslissingen en -overeenkomsten of regerings- en ministeriële verklaringen.

Die programma's zijn multidisciplinair en bieden onderzoek in netwerkverband aan. Europese onderzoeksploegen krijgen de kans zich bij projecten aan te sluiten wanneer er oproepen voor voorstellen worden gelanceerd, terwijl de POD Wetenschapsbeleid op haar beurt kan aansluiten op het programma ERA-NET van de Europese Commissie.

De volgende programma's bevinden zich in verschillende onderzoeksstadia:

- Het fundamenteel onderzoeksprogramma 'Interuniversitaire attractiepolen' brengt steeds Nederlandstalige en Franstalige

ploegen bijeen rond door onderzoeksstrategieën vastgelegde thema's ;

- Thematische programma's die grote maatschappelijke problematieken aansnijden zoals klimaatverandering en de sociaal-economische en milieugebonden gevolgen ervan, energie, transport, het mariene milieu en zoet water, biodiversiteit en Antarctica, de problemen in verband met immigratie, sociale zekerheid, drugs, gezondheid, vergrijzing, veiligheid... ;
- Een programma 'Technologische attractiepolen' voor de verbetering van de relatie tussen onderzoek en ontwikkeling

De POD Wetenschapsbeleid ondersteunt ook meer structurele activiteiten, te weten:

- Thematische platformen ter ondersteuning van de besluitvorming onder andere op het gebied van de biodiversiteit en de klimaatwijziging ;
- De Belgische verzamelingen voor microorganismen, als drager van het universitair en industrieel onderzoek. Zij bieden ook zeer gespecialiseerde diensten aan alle categorieën van particuliere en publieke gebruikers ;
- Een programma Agora ter ondersteuning van de ontwikkeling, de oprichting en de valorisatie van de federale gegevensbanken, met name inzake werkgelegenheid, sociale zekerheid, armoede, criminologie,...

Duurzame Ontwikkeling

SSD: Wetenschap voor een duurzame ontwikkeling

Op 4 maart 2005 heeft de Ministerraad het onderzoeksprogramma "Wetenschap voor een duurzame ontwikkeling" (2005-2009) goedgekeurd. SSD is het vervolg op het eerste en tweede Plan voor wetenschappelijke Ondersteuning van een beleid gericht

op Duurzame Ontwikkeling (PODO I (1996-2001) en PODO II (2000-2005)). In vergelijking met het PODO I en II integreert het Programma nieuwe thema's, met name "Gezondheid en milieu" en "Normalisatie". Op 9 juli 2010 keurde de Ministerraad de verlenging van het programma voor 2010 goed.

Het SSD programma bestaat uit 8 prioritaire onderzoeksdomeinen: Energie, Transport en mobiliteit, Agro-voeding, Gezondheid en milieu, Klimaat (inclusief Antarctica), Biodiversiteit (inclusief Antarctica en de Noordzee), Atmosfeer en terrestrische en mariene ecosystemen (inclusief Antarctica en de Noordzee) en Transversaal Onderzoek.

Antarctica: Belgisch "Poolplatform"

De website "Belgisch Poolplatform" van en voor wetenschappers actief in het Belgisch polair onderzoek, voor beleidsmensen en het grote publiek. Deze webstek wil informatie bieden over:

- De geschiedenis en het huidige polair wetenschappelijk onderzoek in België ;
- Publicaties, workshops en evenementen met betrekking tot poolactiviteiten, inclusief educatieve projecten ;
- De polaire expedities uitgevoerd door Belgische wetenschappers ;
- Wetten en verdragen die de poolactiviteiten en de Belgische betrokkenheid regelen ;
- De regels en verplichtingen aangaande de planning van poolactiviteiten.

North Sea: Belgisch Noordzeeonderzoek en het onderzoeksschip Belgica

Dit programma wil de Belgische wetenschappelijke expertise over het ecosysteem van de Noordzee uitbreiden en versterken en beleidsmakers de nodige wetenschappelijke ondersteuning bieden bij het opstellen en uitvoeren van beleidsplannen die verband houden

met de Noordzee. Het Noordzeeonderzoekprogramma wordt sinds 1970 in verschillende meerjarige fases uitgevoerd. Momenteel loopt de zevende fase van het Noordzeeonderzoek. Deze fase kadert in het programma rond wetenschap voor duurzame ontwikkeling (SSD).

Sociaal

AGORA: onderzoeksinfrastructuur voor sociale wetenschappen

Voor goed onderzoek zijn goede gegevens nodig. Die gegevens worden zo mogelijk rechtstreeks door onderzoekers zelf verzameld (via bijvoorbeeld ad-hoc enquêtes) of ook gelicht uit de talrijke geregistreerde administratieve informatie bij de federale overheid. Net zoals het laboratoriummateriaal bij de exacte wetenschappen vormen de gegevens dus, voor de vakgebieden met betrekking tot de sociale wetenschappen, een onderzoeksinfrastructuur.

Het programma AGORA beoogt bij te dragen tot het samenstellen/versterken/valoriseren van een kwalitatief hoogstaande onderzoeksinfrastructuur in België.

TA: Samenleving en Toekomst

Aan het begin van het nieuwe millennium beweegt België zich binnen een alsmaar complexer wordende sociale en economische realiteit. Het doel van dit programma is deze complexiteit te ontwarren en de wetenschappelijke kennis aan te reiken om de federale Staat de mogelijkheid te bieden de uitdagingen voor de toekomst aan te gaan. Het programma "Samenleving en Toekomst" is opgebouwd rond de behoeften aan kennis – in het kader van de bevoegdheden van de federale Staat – waarvoor de sociale wetenschappen antwoorden kunnen aanreiken. De bedoeling van dit programma is onderzoek te bevorderen dat aan de volgende drie criteria beantwoordt:

- Relevant onderzoek voor de besluitvorming;
- Onderzoek van hoog wetenschappelijk niveau;
- Onderzoek waar de burgers bij zijn betrokken.

DR: Drugs

Daar drugmisbruik in de samenleving een ernstig volksgezondheidsprobleem is, wil dit programma een antwoord bieden op de meest prangende problemen rond druggebruik en drugverslaving. Voorkomen is beter is dan genezen, er wordt in dit programma dan ook gepleit voor doorgedreven preventie.

Multidisciplinaire programma's

BRAIN-be: Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks

BRAIN-be beoogt zowel tegemoet te komen aan de wetenschappelijke kennisbehoeften van de Federale Departementen als het wetenschappelijk potentieel van de Federale Wetenschappelijke Instellingen (FWI's) te ondersteunen.

De strategische doelstellingen van het BRAIN-be programma werden gedefinieerd in functie van de federale visies en prioriteiten.

BRAIN-be is opgebouwd rond 6 thematische assen:

- • Ecosystemen, biodiversiteit, evolutie ;
- • Geosystemen, heelal en klimaat ;
- • Cultureel, historisch en wetenschappelijk erfgoed ;
- • Strategieën van de federale overheid ;
- • Belangrijke maatschappelijke uitdagingen ;
- • Collectiebeheer.

IUAP: Interuniversitaire attractiepolen

Het doel van het IUAP programma is steun te verlenen aan in netwerkverband werkende excellerende ploegen inzake

fundamenteel onderzoek uit de verschillende Gemeenschappen van ons land om hun gezamenlijke bijdrage te vergroten aan de algemene vooruitgang van de wetenschap en, in voorkomend geval, aan internationale wetenschappelijke netwerken.

Onderzoeksprogramma « Actie ter ondersteuning van de strategische prioriteiten van de federale overheid (AP) » (2004-2009)

Dat initiatief is opgezet om snel en doeltreffend in te spelen op de behoeften van de departementen van de federale overheid inzake gerichte onderzoeksacties van bepaalde duur (6 maanden tot 1 jaar) en/of onderzoeksacties met betrekking tot strategische gebieden.

Het betreft een "horizontale" actie : het binnen die actie gefinancierde onderzoek kan eigen zijn aan een sector maar ook transsectoraal zijn. Binnen dat programma spelen verscheidene onderzoeksacties rechtstreeks of onrechtstreeks in op de kennisbehoeften inzake duurzame ontwikkeling.

Biological Resource Centre

BCCM

De Belgian Co-ordinated Collections of Micro-organisms (BCCM™) bestaat uit zeven complementaire dienstverlenende cultuurverzamelingen voor onderzoeksdoeleinden.

De coördinatie van deze verzamelingen berust bij een centraal team van het Belgisch Federaal Wetenschapsbeleid. Het BCCM™-consortium heeft als opdracht om het biologisch materiaal van zijn verzamelingen, de bijbehorende informatie en zijn ervaring en technische kennis op het vlak van fundamentele en toegepaste (micro)biologie te delen met zijn partners uit academische en industriële kringen. De BCCM™-verzamelingen slaan zo de brug tussen wetenschappelijke expertise en hoogstaande dienstverlening.

Biodiversity

Het Belgisch Biodiversiteitsplatform is het informatie- en communicatieplatform over wetenschappelijk onderzoek naar biodiversiteit in België. Het platform verleent bevoorrechte toegang tot basisgegevens en onderzoeksinformatie over biodiversiteit. Het bevordert de multidisciplinaire samenwerking tussen wetenschappers onderling en tussen wetenschappers en beleidsmakers.

Het poolsecretariaat

Het Belgisch Poolsecretariaat werd in het leven geroepen om het federaal onderzoeksstation 'Prinses Elisabeth' op Antarctica een administratief en financieel kader te geven dat snel kan inspelen op zijn zeer specifieke behoeften. Het is een publiek-privaat organisme waarin het Federaal Wetenschapsbeleid de departementen Buitenlandse Zaken, Defensie, Duurzame Ontwikkeling en de Internationale Poolstichting, die de bouw ervan verzorgt, verenigd heeft.

Als bestuursorgaan beheert het secretariaat het logistieke onderhoud van de basis, met inbegrip van het afvalbeheer, de bevoorrading en de herstelling van het materiaal. Het staat ook in voor de coördinatie, de uitvoering en de promotie van de wetenschappelijke activiteiten van het station en de verspreiding van de wetenschappelijke kennis inzake onderzoek op Antarctica en klimaatveranderingen.

Directie Lucht en ruimtevaarttoepassingen

De directie "Lucht- en ruimtevaarttoepassingen" is belast met het dagelijks beheer van de Belgische ruimtevaartinspanningen, op Europees niveau (Europese ruimtevaartorganisatie of Europese Unie) of op bilateraal niveau (Frankrijk, Rusland, Argentinië). Zij is

ook verantwoordelijk voor de bijdrage van de Belgische Staat aan de luchtvaartprogramma's Airbus.

België is sinds een dertigtal jaar actief op ruimtegebied en stond mee aan de basis van de oprichting van de Europese ruimtevaartorganisatie (ESA). De ruimtevaartactiviteiten zijn goed voor 178 miljoen euro waarvan 167 miljoen euro is vastgelegd voor de deelname aan de ESA-programma's. Met zijn inzet beheert de dienst alle ruimteprogramma's inzake ruimtewetenschappen, aardobservatie, navigatie, telecommunicatie, internationaal ruimtestation, ruimteverkenning, lanceerraketten en technologische en wetenschappelijke programma's.

In het kader van een nationaal onderzoeksprogramma inzake aardobservatie (STEREO II "Support to Exploitation and Research on Earth Observation") worden de gegevens afkomstig van die satellieten wetenschappelijk geëxploiteerd, waarbij de nodige knowhow wordt gecreëerd om de gegevens te interpreteren.

B. AD Internationale en interfederale coördinatie en wetenschappelijke indicatoren

En ook via de DG 'Internationale en Interfederale Coördinatie & Wetenschappelijke Indicatoren' kan Belspo de zorg voor het milieu en duurzame ontwikkeling internationaal aanwakken, vooral door middel van de internationale overeenkomsten die het afsluit of die het in naam van het hele land implementeert. De dienst Indicatoren kan deze dimensie in bepaalde statistieken opnemen en zo helpen om de externe effecten die door ondernemingen en overheidsdiensten die in de onderzoeksector actief zijn, gegenereerd worden, in cijfers te kwantificeren.

C. AD van Federale Wetenschappelijke Instellingen

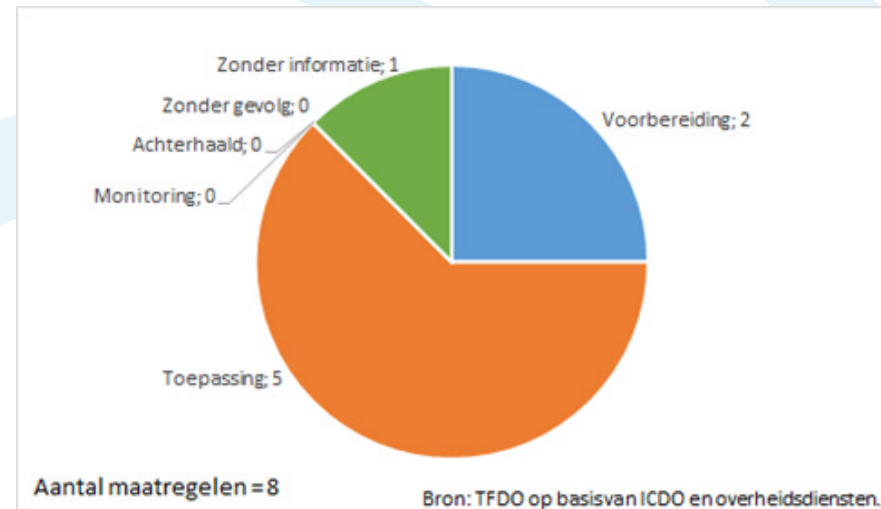
De 10 Federale Wetenschappelijke Instellingen, die deel uitmaken van het departement, bieden wetenschappers een uitzonderlijk onderzoekskader en –instrumentarium aan en huisvesten eveneens wetenschappelijke, kunst- en historische collecties die jaarlijks meer dan 1,2 miljoen bezoekers komen bewonderen.

De 5 laatste DG (polen Ruimte en Natuur) zijn in het bijzonder betrokken bij projecten m.b.t. duurzame ontwikkeling.

- AD Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de provinciën
- Directie Studie en documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse maatschappij (SOMA)
- AD Koninklijke Bibliotheek van België
- AD Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium
- AD Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis
- AD Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
- AD Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
- AD Koninklijk Museum voor Midden-Afrika
- AD Belgisch Instituut voor Ruimte-aëronomie
- AD Koninklijke Sterrenwacht van België en Planetarium
- AD Koninklijk Meteorologisch Instituut van België.

4.12.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

Grafiek 13 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de POD Wetenschapsbeleid

4.12.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

A. Samenstelling van de Cel DO

De Cel DO werd opgericht in december 2004 en had zijn eerste vergadering in februari 2005.

De samenstelling van de Cel DO varieerde door de jaren maar bleef in overeenstemming met het koninklijk besluit van 22 september 2004: de vertegenwoordiger van het lid van de regering die verantwoordelijk is voor de ICDO, de ICDO vertegenwoordiger, de milieucoördinator, een verantwoordelijke van de financiële dienst,

een verantwoordelijke van aankopen en een verantwoordelijke van communicatie.

Op ad hoc wijze werden leiders van andere activiteiten van de POD Wetenschapsbeleid en van de federale wetenschappelijke instellingen uitgenodigd op de vergaderingen.

B. Activiteiten van de Cel DO

- • Jaarlijks actieplan ;
- • Uitvoering van de duurzaamheidstest ;
- • Uitvoering van EMAS ;
- • Bewustmakingsacties: Dag van de DO, middag van DO, nieuwsletters, deelname aan PODDO-projecten en BIM-projecten, enz.. ;
- • Interne coördinatie van de uitvoering van de maatregelen van de federale plannen voor duurzame ontwikkeling ;
- • Follow-up van de duurzaamheid van de overheidsopdrachten ;
- • Follow-up van andere initiatieven met betrekking tot DO: lancering onderzoeksprogramma's en -projecten die rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking hebben op duurzame ontwikkeling, initiatieven inzake bewustmaking, informatie-uitwisseling en andere initiatieven om de duurzame ontwikkeling te promoten : conferenties, ontmoetingen, colloquium, enz

Voor meer details over de activiteiten van de cel, verwijzen we naar de jaarlijkse milieuverklaring beschikbaar op http://www.belspo.be/belspo/organisation/env_nl.stm

4.13. 4.13. FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

de heer Christian Vanden Bilcke

4.13.1. Beleid dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

A. De integratie van duurzame ontwikkeling in de interne werking van de FOD

De integratie van duurzame ontwikkeling in het interne beleid van de FOD gebeurde via maatregelen voor een rationeler elektriciteit - en waterverbruik, het bevorderen van duurzame mobiliteit voor het woon-werkverkeer en de verplaatsingen voor het werk en rond duurzame aankopen. Bij nieuwe projecten voor gebouwen in het buitenland werden criteria inzake milieu-impact opgenomen in het lastenboek.

De sociale pijler van duurzame ontwikkeling in het interne beleid werd onder meer versterkt door maatregelen om tot een beter evenwicht tussen gezin en werk te komen zoals telewerk en maatregelen gericht naar speciale kansengroepen.

B. De integratie van duurzame ontwikkeling in het buitenlands- en ontwikkelingsbeleid

Gedurende de periode onder rapportering werd bijgedragen tot het internationaal uitdragen van de waarden inzake duurzame ontwikkeling – niet alleen in functie van multilaterale bijeenkomsten die in het teken staan van duurzame ontwikkeling (bv de jaarlijkse bijeenkomsten van de VN Commissie voor Duurzame Ontwikkeling of de Rio+20 Conferentie), maar ook via de multilaterale partnerorganisaties van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking, zoals bv UNEP of ILO, die een belangrijke rol spelen bij het uitwerken van normen binnen de leefmilieu- en sociale dimensie van duurzame ontwikkeling.

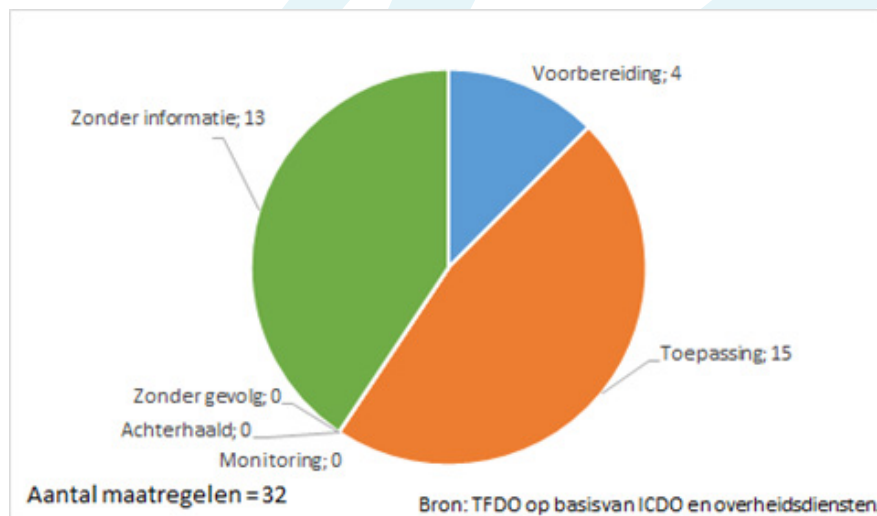
In dit verband dient de coördinerende rol van de FOD Buitenlandse Zaken benadrukt te worden bij het bepalen van de Belgische standpunten in internationale fora alsook bij het verdedigen van het Belgische standpunt in de betreffende fora. Een instrument hiertoe zijn de COORMULTI- en DGE- vergaderingen die de betrokken administraties en kabinetten op federaal en regionaal niveau bijeenbrengt om Belgische posities in internationale fora te formuleren en de coherentie van de Belgische posities in verschillende internationale fora te bewaken. Tijdens de periode onder rapportering had de COORMULTI Duurzame Ontwikkeling de lead bij het voorbereiden van de Belgische inbreng in de UN Commission on Sustainable Development, de voorbereiding van de Rio + 20 Conferentie, en de voorbereiding van de UNEP Governing Council.

De COORMULTI Duurzame Ontwikkeling komt bijna iedere maand samen en verzekert ook transparantie door het maatschappelijk middenveld via de vertegenwoordiger van de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling nauw bij haar activiteiten te betrekken in een observerende rol.

4.13.2. Uitvoering van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

De opvolging van acties uit het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling betrof o.m. acties rond biodiversiteit, klimaat, ontbossing, eerlijke handel en aids; dewelke ondermeer opgevolgd werden via acties in diverse geledingen van de Directie Generaal Ontwikkelingssamenwerking.

Grafiek 14 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de FOD Buitenlandse Zaken

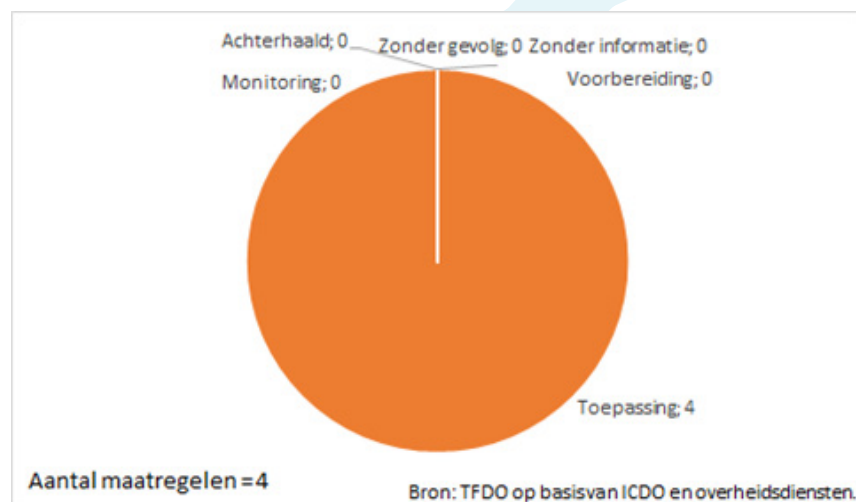
4.13.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

De Cel Duurzame Ontwikkeling van de FOD steunt zich zoals het hoort op een intern netwerk van personen uit de verschillende directies van de FOD die in de rapporteringsperiode 2004 – 2012 twee à drie maal tijdens elk jaar samen kwam om te brainstormen rond aspecten van het intern milieubeheer, communicatie, opvolging acties uit het plan duurzame ontwikkeling,...

Naast de door de wet voorziene leden kon de cel duurzame ontwikkeling rekenen op input van de kabinetten en van thematische diensten zoals de dienst duurzame ontwikkeling van de Directie Multilaterale Aangelegenheden, en verschillende thematische diensten van de Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking en de Directie Europese Zaken.

4.14. FOD Sociale Zekerheid

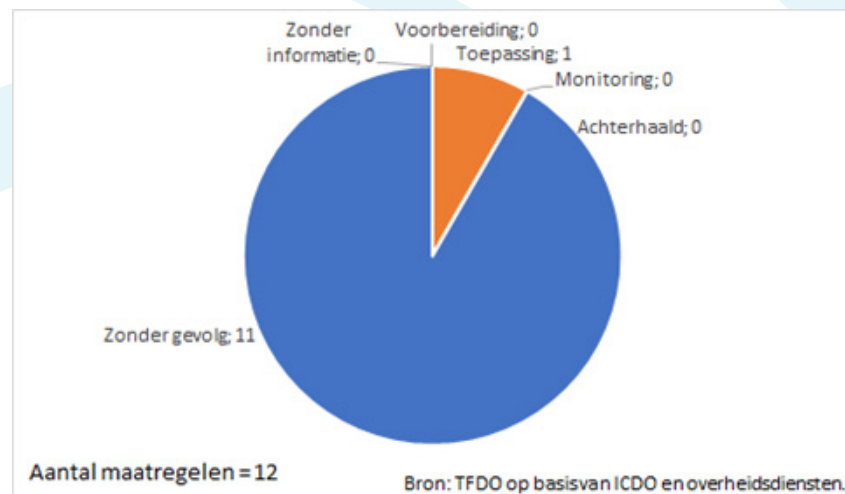
Grafiek 15 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de FOD Sociale Zekerheid

4.15. POD Consumentenbescherming

Deze POD werd in 2010 afgeschaft.

Grafiek 16 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de maatregelen uit het 2de FPDO onder de verantwoordelijkheid van de POD Consumentenbescherming

4.16. POD Duurzame Ontwikkeling

de heer Dieter Vander Beke

De Programmatorische Federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling (POD DO), opgericht in 2002, is een van de vier federale actoren die bij de wet van 5 mei 1997 een motor moeten zijn van het federale duurzame-ontwikkelingsbeleid. Als federale administratie bestaat zijn voornaamste opdracht erin zijn expertise ten dienste te stellen van de federale instellingen om de acties voor de integratie van duurzame ontwikkeling in alle beleidslijnen aan te moedigen, te coördineren en te ondersteunen.

Een andere opdracht van de POD bestaat er bovendien in steun te bieden aan de actoren van het maatschappelijk middenveld zodat hun activiteiten kunnen worden ingepast in een aanpak voor duurzame ontwikkeling.

4.16.1. Beleid dat bijdraagt aan duurzame ontwikkeling

Sinds 2004 is de POD DO de motor voor het invoeren van basishulpmiddelen voor de federale duurzame-ontwikkelingsstrategie, met:

- de oprichting van de cellen Duurzame Ontwikkeling binnen de FOD's en het ministerie van Landsverdediging (2004);
- het invoeren van de duurzameontwikkelingseffectbeoordeling (DOEB – 2007);

- organisatie van de openbare raadpleging, van de behandeling van de opmerkingen en van de opmaak van de definitieve versie van het tweede Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (2004).

Deze federale strategie wordt georganiseerd op het niveau van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (ICDO), waarvan de POD DO het voorzitterschap en het secretariaat waarneemt. Acht werkgroepen (WG) zijn operationeel geweest binnen de ICDO van 2004 tot 2012, en de POD DO heeft daarvan ook het voorzitterschap en het secretariaat waargenomen. Het gaat om de WG Federale Strategie, Maatschappelijke Verantwoordelijkheid, Duurzame Overheidsopdrachten, Internationaal Beleid, Duurzame Mobiliteit, EMAS, Duurzame Evenementen en Duurzame Voeding.

De noodzaak om na te denken over een nationale duurzame-ontwikkelingsstrategie is ontstaan na de Wereldtop in Johannesburg. Begin 2004 heeft een intergouvernementele werkgroep de vertegenwoordigers van de federale, gewestelijke en gemeenschapsregeringen bijeengebracht. De POD heeft meegewerkt aan alle activiteiten van deze werkgroep.

Wat de uitwerking van het federaal duurzame-ontwikkelingsbeleid betreft, heeft de POD DO projecten van lange adem met een belangrijke impact tot een goed einde gebracht:

- het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2006 en de actualisering in 2010;
- het Federaal actieplan duurzame overheidsopdrachten 2009-2011;
- de langetermijnvisie inzake duurzame ontwikkeling, uitgangspunt van de goedkeuring via een koninklijk besluit in 2013.

Hoewel de goedkeuring van een ontwerp van het derde Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling formeel nog niet is afgerond, heeft de POD in 2008 en 2009 gedurende maanden al zijn energie in dit proces gestoken.

Bovendien heeft de POD DO de federale overheidsdiensten begeleid op hun weg naar maatschappelijke verantwoordelijkheid. De overheidsdienst heeft onder meer meegewerkt aan de bepaling van alle regels (administratieve omzendbrieven) met betrekking tot het aankoopbeleid van de federale overheden, zowel inzake de aankoop van benodigdheden die behoren tot de klassieke sectoren (onder meer informaticamateriaal), als inzake de aankoop van minder vervuilende voertuigen of van duurzaam geëxploiteerd hout. De POD heeft ook alle aandacht behouden voor de ontwikkeling en de permanente actualisering van de Gids voor duurzame aankopen (www.gidsvoorduurzameaankopen.be).

De POD DO heeft gestreefd naar de invoering van een milieubeheersysteem in de federale overheidsdiensten. Hij heeft tools ontwikkeld om de duurzame organisatie van evenementen aan te moedigen ter gelegenheid van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie (2010). Sinds 2011 heeft hij de bevordering van duurzame voeding in de eetzaal van de federale overheidsdiensten aangemoedigd.

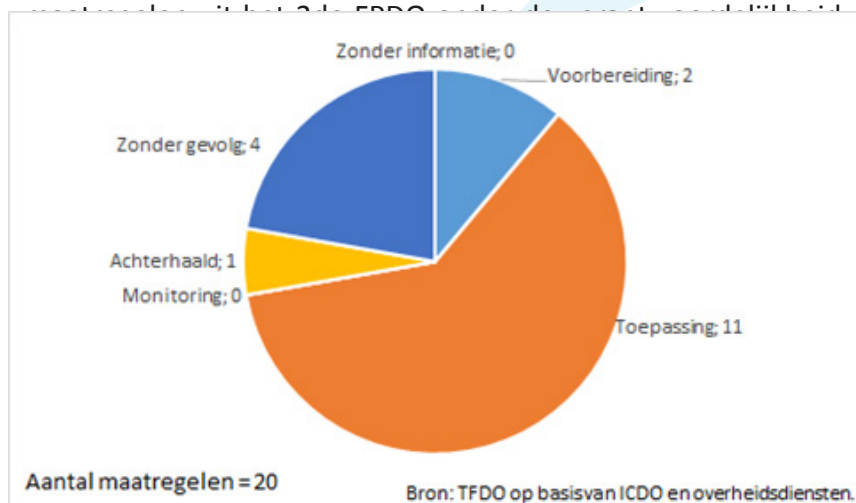
Ingevolge de goedkeuring van de richtlijnen inzake de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de organisaties (ISO26000) wou de POD DO van de gelegenheid gebruikmaken om de federale overheidsdiensten aan te moedigen te analyseren op welke manieren ze bijdragen aan duurzame ontwikkeling. Sinds 2011 heeft de POD DO via proefprojecten met andere FOD's de haalbaarheid getest van de instrumenten die worden voorgesteld in de ISO26000-richtlijnen en van de tools voorgesteld door het Global Reporting Initiative (GRI) inzake het duurzaamheidsverslag.

Er werd aanzienlijk werk geleverd om de federale ambtenaren te sensibiliseren. Vanaf 2005 zijn dan de “Duurzameontwikkelingsmiddagen” in het leven geroepen, die ook openstaan voor het publiek, en de “Dag van de DO”, tijdens dewelke elke federale overheidsdienst een activiteitenprogramma over een gemeenschappelijk thema voorstelt. De POD DO heeft tegelijkertijd gewerkt met het OFO om opleidingen te organiseren voor de federale ambtenaren over EMAS, duurzame ontwikkeling in het algemeen en duurzame overheidsopdrachten in het bijzonder.

Ook al was de POD DO zelf weinig aanwezig op het internationale toneel, de dienst was toch constant betrokken bij de voorbereiding van het standpunt van België tijdens de onderhandelingen over duurzame ontwikkeling met de voornaamste organisaties, zoals de Verenigde Naties, de Europese Unie en de OESO.

4.16.2. Uitvoering van het Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling

Grafiek 17 : 2012 – Overzicht van de uitvoering van de

4.16.3. Organisatie van de dienst inzake duurzame ontwikkeling

De POD Duurzame Ontwikkeling heeft vier beleidsdoelstellingen vooropgesteld:

- in België de drijvende kracht zijn achter het duurzame-ontwikkelingsbeleid;
- in België erkend worden als referentie inzake het beleid ter ondersteuning van de maatschappelijke verantwoordelijkheid;
- de integratie van de federale strategie (op korte, middellange en lange termijn) inzake duurzame ontwikkeling in alle beleidslijnen overbrengen;
- de duurzame ontwikkeling in het interne beheer integreren.

Zijn expertise op het gebied van duurzame ontwikkeling is ingedeeld in drie cellen: een cel “Strategie en Planning”, een cel “Maatschappelijke Verantwoordelijkheid” en een cel “Communicatie”. Het stuurgroep doet dienst als cel Duurzame Ontwikkeling.

5. Lijst met Afkortingen

<u>AD</u>	Algemene Directie	<u>FPDO</u>	Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling
<u>BIM</u>	Brussels Instituut voor Milieubeheer	<u>FWI</u>	Federale Wetenschappelijke Instellingen
<u>BIVV</u>	Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid	<u>GEN</u>	Gewestelijk Expresnet
<u>CAF</u>	Common Assessment Framework	<u>GRI</u>	Global Reporting Initiative
<u>CCIM</u>	Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid	<u>HRM</u>	Human Resources Management
<u>CHOD</u>	Chief of Defense	<u>ICDO</u>	Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling
<u>DG MR</u>	Directie-Generaal Material Resources	<u>ICL</u>	Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu
<u>DO</u>	Duurzame Ontwikkeling	<u>KB</u>	Koninklijk Besluit
<u>DOEB</u>	Duurzame Ontwikkelingseffectenbeoordeling	<u>KMO</u>	Kleine en Middelgrote Ondernemingen
<u>EAPN</u>	Europees netwerk armoedebestrijding	<u>LL</u>	Leefloon
<u>EIS</u>	Environment Information System	<u>LTV</u>	Langetermijnvisie inzake Duurzame Ontwikkeling
<u>EMAS</u>	Eco-Management and Audit Scheme	<u>MBS</u>	Milieubeheersysteem
<u>ESA</u>	Europese ruimtevaartorganisatie	<u>MOC</u>	Methode van Open Coördinatie
<u>ESF</u>	Europees Sociaal Fonds	<u>MVO</u>	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
<u>EU</u>	Europese Unie	<u>NAP</u>	Nationaal Actieplan
<u>FAVV</u>	Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen	<u>NATO/NAVO</u>	North Atlantic Treaty Organisation/ Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
<u>FOD</u>	Federale Overheidsdienst	<u>NCP</u>	Nationaal contactpunt
<u>FOR/CMS</u>	Federale Opdrachtcentrale/Centrale de Marchés pour Services Fédéraux	<u>NHP</u>	Nationaal Hervormingsprogramma

[NMBS](#) Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

[OCMW](#) Openbare Centrum voor Maatschappelijk Welzijn

[OESO](#) Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

[OFO](#) Opleidingsinstituut van de Federale Overheid

[PBM](#) Personen met een beperkte mobiliteit

[POD](#) Programmatorische Overheidsdienst

[POD DO](#) Programmatorische Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling

[POD MI](#) Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie

[RIZIV](#) Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering

[SEA](#) Strategic Environmental Assessment

[SSP](#) Strategic and Structural Policy

[SWOT](#) Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats

[UAV](#) Unmanned Aerial Vehicle

[UNECE](#) United Nations Economic Commission for Europe

[UNEP](#) United Nations Environment Programme

[VN](#) Verenigde Naties

[WG](#) Werkgroep

Federaal Instituut Duurzame Ontwikkeling

Hertogstraat 4, 1000 Brussel

Tel: 02/501.04.62

Website: www.fido.belgium.be

Verantwoordelijke uitgever : Dieter Vander Beke, directeur a.i.,
Federaal Instituut Duurzame Ontwikkeling
Hertogstraat 4 | 1000 Brussel | Tel: 02/501.04.62

Nummer wettelijk depot: D/2015/11945/11